

СОДРЖИНА / CONTENT

5	ЗА СКУЛПТУРАТА
6/10 ...	БЕЛЕШКИ ЗА КОЛЕКЦИЈАТА
11	ПРЕГЛЕД НА ИЗЛОЖБИ
12	РАЃАЊЕ НА ЕДНА ФОРМА
13/15 ...	АНАЛИЗА НА ДЕЛА ОД МАКЕДОНСКАТА КОЛЕКЦИЈА
15/23 ...	МЕЃУНАРОДНА КОЛЕКЦИЈА
25/26 ...	ABOUT THE SCULPTURE
26/31 ...	NOTES ON THE COLLECTION
32	EXHIBITIONS REVIEW
33	THE BIRTH OF A FORM
34/35 ...	ANALYSIS OF WORKS OF THE MACEDONIAN COLLECTION
36/43 ...	INTERNATIONAL COLLECTION
45	B БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА / BOSNIA AND HERCEGOVINA
46	B БРАЗИЛ / BRAZIL
47/48 ...	B БУГАРИЈА / BULGARIA
48/63 ...	C ХРВАТСКА / CROATIA
64/65 ...	C ЧЕШКА / CZECH REPUBLIC
66	D ДАНСКА / DENMARK
67/75 ...	F ФРАНЦИЈА / FRANCE
76/78 ...	G ВЕЛИКА БРИТАНИЈА / GREAT BRITAIN
79	G ГЕРМАНИЈА / GERMANY
80/86 ...	G ГРЦИЈА / GREECE
87/94 ...	I ИТАЛИЈА / ITALY
95	I ИЗРАЕЛ / ISRAEL
96	J ЈАПОНИЈА / JAPAN
97	K КОСОВО / KOSOVO
99/205 ...	M С. МАКЕДОНИЈА / N. MACEDONIA
206	N ХОЛАНДИЈА / NETHERLANDS
207/218 ...	P ПОЛСКА / POLAND
219	P ПОРТУГАЛИЈА / PORTUGAL
220	R РУСИЈА / RUSSIA
221/227 ...	S СРБИЈА / SERBIA
228/230 ...	S СЛОВЕНИЈА / SLOVENIA
231/233 ...	S СЛОВАЧКА / SLOVAKIA
234/235 ...	S ШВАЈЦАРИЈА / SWITZERLAND
236/242 ...	U САД / USA
243/247 ...	V ВЕНЕЦУЕЛА / VENEZUELA

ЗА СКУЛПТУРАТА

Скулптурата е централен аспект на скоро секоја уметничка култура, современа или историска. Историски гледано, скулптурата е во директна спротивност со сликарството, главно затоа што скулптурата ги крши ограничувањата на „платното“, како дводимензионален медиум и ги опфаќа можностите на третата димензија. Зафаќа простор на начин што е невозможен за самата природа на сликањето. Како таква, скулптура треба да се разликува од сликарството, како пластична уметност која им дава предност на пластичните сензации во однос на визуелните и како уметничка форма што дава задоволство кај допирот со скулптурите, во директна интеракција со нив и ја доближува реалната перцепција во просторот. Тоа е можеби единствениот начин на кој можеме да имаме директна сензација на тродимензионалниот простор на некој објект. Суштинска за третата димензионалност на скулптурите е масата и волуменот, две реалности на формата, кои во суштина, завземаат вистински, опиплив простор. Всушност, скулптурата е можно да се смета како уметничко изразување на просторот, како што вели Хајдегер (Martin Heidegger) во неговата дефиниција за овој уметнички медиум: „Ние ќе мора да научиме да препознаваме дека нештата сами по себе се места и не припаѓаат само на некое место - локација и дека скулптурата е олицетворение на тие места“.

В.Ј.Т. Мичел тврди: „таа не проектира виртуелен простор, отворајќи прозорец кон неизмерноста, туку зафаќа простор, се движи и зафаќа место, оптоварувајќи го или менувајќи го“. Во рамките на антички Египет, скулптурата била подредена на архитектурата, а природата на архитектурата ја одредувала природата, па дури и техниката на скулптурата. Скулптурата го наоѓа своето место во рамките на архитектонската структура, главно во релјефна форма. Во египетската концепција на уметноста, немало причина скулптурата да биде одделена од практичната функција бидејќи „намерата зад египетската уметност е функционална“. Едноставно немало причина уметноста, а особено скулптурата, да застане сама по себе како артефакт на ништо повеќе од креативно искуство.

Во модернизмот, пак, се гледа одвојувањето на скулптурата од архитектурата. Во суштина, скулптурата станува комплекс спротивен на она што се дефинира како комбинација на архитектура и пејзаж. Во оваа конструкција почнуваат различните експерименти на скулпторско поставување во 20 век. Имено 20-от век, бил сведок на ре-конфигурацијата на сликарството и скулптурата. Скулптурата станала дефинитивна сила, а сликарството ги прифатило грижите за пластичните вредности, геометриските форми и анализата на предметите во однос на нивната тежина, густина и волумен. Што тогаш требаше да прави скулптурата? Што друго освен повторно да го конституира медиумот?¹

Со доаѓањето на постмодерната, почнува да се гледа развојот на уште покомплексно разбирање на скулптурата. Скулптурата последователно го отфрла пејзажот и архитектурата и започнува да ги истражува патиштата на можни комбинации пејзаж и не-пејзаж, архитектура и не-архитектура.²

¹ Butler, Ruth. *Western Sculpture: Definitions of Man*. Boston: The New York Graphic Society, 1975.

² Krauss, Rosalind. "Sculpture in the Expanded Field." October. Cambridge: MIT Press Journals

Скулпторскиот медиум денес е ослободен да истражува други димензии, кои се вкоренети не во физичката, туку во емоционалната димензија. Динамиката на размислување води кон прикажување на различни приоди во различни периоди, односно кон откривање на модулации при чинот создавање-вајање. Интензитетот на постоењето, му ја открил на скулпторот вистинитоста на формата, а формата е менлива до хегемонија на постмодерната.

БЕЛЕШКИ ЗА КОЛЕКЦИЈАТА

„Скопје не смее да остане само извештај од весниците за неговото страдање, туку треба да се претвори во одговорност за сите нас, луѓето на денешницата и иднината кои би можеле да бидат жртви на слични катастрофи, сите треба да бидеме скопјани“.

Алберто Моравија, 1963 година.

Неопходно е постојано да потсетуваме дека основен услов за формирање на обемната и квалитетна меѓународна и национална колекција на Музејот на современата уметност, е катастрофалниот земјотрес од 26 јули 1963 година, што за неколку секунди уништил повеќе од 80% од градот и остави катастрофални лузни во континуираниот развој на Скопје. Оваа катастрофа со брзина на светлината, преку сите медиуми, одекнала во светот и иницирала 78 држави од сите континенти да се вклучат во обновата на градот.³

Се формирал Комитет за обнова на урбанистички план на чело со архитектите Адолф Циборовски и Кензо Танге, како и архитекти од бившите југословенски простори. Секако, не заостанувала ниту културната сфера, посебно се интензивирала акцијата по повиците кои ги упатиле светски еминентните имиња, како Жан Пол Сартр во Франција, кој изјавува: „Скопје не е филм, не е трилер каде ние погодуваме што е главниот настан. Тоа е концентрација на борбата на човекот за слобода, со резултат кој инспирира натамошни борби и неприфаќање на поразот“.

Понатаму, Алберто Моравија во Италија и секако меѓународните организации ICCOM и AICA, кои ја дисперзирале веста до членството, составено од врвни професионалци во полето на уметноста, културата, музеологијата и историјата на уметноста. Од друга страна, од 6 до 12 октомври во Њујорк, на Четврти конгрес на AIAP (меѓународно здружение на ликовните уметници) чиј претседател бил познатиот француско-српскиот сликар, Марко Челебоновиќ, а секретар, италијанскиот уметник и директор на меѓународната галерија во Рим, Марио Пенелопе. Со нивно залагање, здружението донело резолуција, со која ги поканило членовите од целиот свет да подаруваат дела за идниот музеј во Скопје. Пенелопе и Енрико Паулучи ја раководеле италијанската секција на AIAP, со што собрале 300 дела и ги испратиле во Македонија, како донација за Музејот кој се создавал.⁴

Во Хрватска, многу брзо реагирале УЛУХ (Удружење ликовних уметника Хрватске), заедно со Југословенската академија на науки и уметности (ЈАЗУ), кои преку Модерната галерија во Загреб и Друштво на ликовни уметници, собрале поголем број на дела, за подарок на овој град, а новинарот Герхард Ледиќ, донирал повеќе дела на наивни уметници од својата приватна колекција, токму во времето на силен и меѓународен интерес за југословенската наивна уметност.⁵

³ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, стр.63

⁴ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, стр.27

⁵ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, стр.26-27

„Многу ме трогна сеќавањето за уништувањето на градот Скопје од страшниот земјотрес. Јас сум член на движењето за солидарност на уметниците и ќе имам задоволство да ги донирам моите дела на Музејот на современа уметност во Скопје.“

Золтан Кемени

Одговорот на светот на овој повик бил со восхитувачки резултати, односно безброј дела биле пратени во Скопје. Со рапидниот пораст на уметничката колекција, главни виновници за идејата за основање на МСУ, искажана во подароци на ликовни дела, се Крсте Црвенковски и Кемал Сејфула, истакнати политички и државни функционери, и големи љубители и колекционери на уметнички дела, како и уметниците Петар Хаџи Бошков, Димитар Кондовски и историчарот на уметноста Борис Петковски.⁶

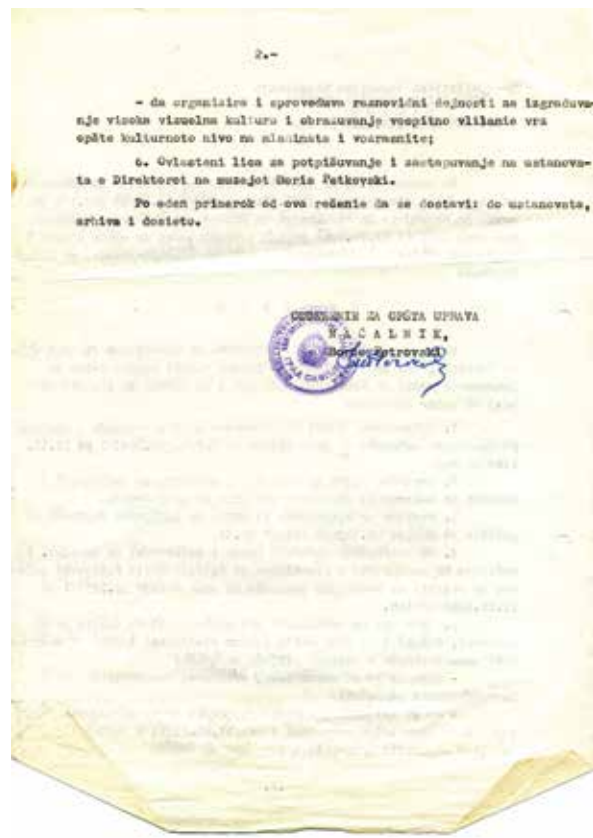
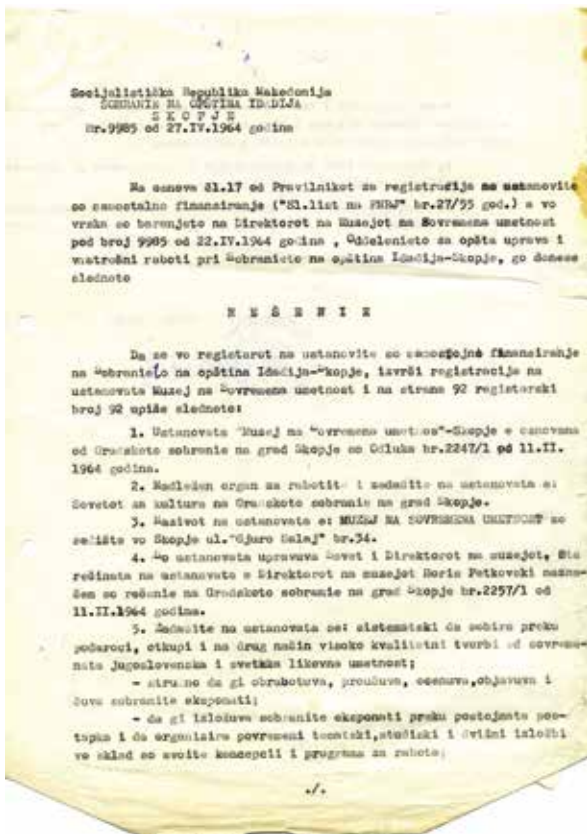
Советот за просвета и култура при Собранието на град Скопје го именувало Иницијативниот одбор за основање на Галерија на модерната уметност, подоцна преименуван во Музеј на современата уметност. Овие неколку моменти, здружениот ентузијазам и визионерството на неколку врвни македонски уметници, политичари и личности од јавниот живот, ја покренале идејата за формирање на Музеј на современата уметност. Во Иницијативниот одбор⁷, којшто требало да ја спроведе оваа идеја, влегле триесет истакнати личности од јавниот и културниот живот на Македонија и Југославија: Коста Ангели Радовани, Антун Аугустинчиќ, Ото Бихаљи-Мерин, Драгутин Аврамовски Гуте, Михаил Банде, Божо Бек, Петре Богдановски-Кочко, Славко Брезовски, Душан Џамоња, Ванчо Георгиевски, Нандор Глид, Петар Хаџи Бошков, Трпе Јаковлески, Димитар Кондовски, Зоран Кржишник, Лазар Личеноски, Петар Лубарда, Никола Мартиноски, Петар Мазев, Пеѓа Милосављевиќ, Томе Момировски, Грга Новак, Ордан Петлевски, Мариј Прегељ, Миодраг Протиќ, Младен Србиновиќ, Марино Тартаља, Димо Тодоровски, Крум Томовски и Иван Велков. За претседател на Одборот бил избран Кемал Сејфула, а за секретар Борис Петковски. Собранието на град Скопје, по препорака на Комитетот и на Советот за просвета и култура, ја прифатило програмата за работа на идниот музеј, предложена од Иницијативниот одбор и со официјален акт, донесен на 12 февруари 1964 година, бил основан Музејот на современата уметност во Скопје, а за негов прв директор го назначиле Борис Петковски.

- Изглед од првата постојана поставка на Музејот 1970 година.

⁶ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, стр. 27

⁷ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, стр. 27

• Решение за формирање на Музеј на современата уметност

• Решение за формирање Иницијативен одбор за основање на Галерија на современа уметност Скопје 1963 година.

„Скопје ... Чувствувам дека немам право да бидам среќен, бидејќи милиони луѓе се соочуваат со години на тага како мене. Но, страдањето на пријателите не е секогаш доволно. Секој треба да знае колку е тажен, треба да знае да сака невини жртви, но под услов нивните очи да не се полни со солзи, туку да се жалат со радосна енергија на отпор.“

Федерико Фелини

Изградбата на Музејот е одбележана во духот на меѓународната солидарност за Скопје. Полската влада, во договор со Собранието на градот, решила да го донира идејниот архитектонски проект за МСУ. Преку Здружението на полските архитекти (SARP) е организиран меѓународен конкурс за идејното решение објавено на 9 јануари 1966 година. На конкурсот се пријавиле 89 проекти што одговарале на претходно зададените параметри. На 16 мај бил објавен победникот на конкурсот, за на 28 јуни истата година, десетте првонаградени проекти да се изложат во привремениот изложбен салон на МСУ на ул. Ѓуро Салај, во центарот на градот. Проектот на солидарноста осмислен и аплициран во 1964⁸ година, врвот го достигнува во 1970 година со изградбата на новата зграда на Музејот, идејното решение на архитектонската група Полски тигри, архитектите: Јержи Мокшински, Еугениус Вјежбицки и Вацлав Клишевски (Jerzy Mokrzyński, Eugeniusz Wierzbicki, Wacław Kłyszewski), подарок од полската влада.

- Избран проектот за зградата на МСУ

8 Љиљана Неделковска, Солидарноста недовршен проект?, Музеј на современата уметност, стр. 6

Збирките се формираат преку откупи или аквизиции на дела или од други сопственици, преку подароци, донации, или размена на материјали со други музеи или галерии, како што во најголем дел е формирана колекцијата на МСУ. За да се направи читање на конкретниот материјал, кој е базична појдовна точка во оформување на секоја музејска колекција, неопходен е чинот на неговото стручно вреднување, исто толку колку и начинот на самата презентација на делата во постојаната поставка. Екот на донациите се случува од 1963-1980 година, со над 3543 дела донирани од најзначајните светски уметници.⁹ Колекцијата е создадена како плод на меѓународна солидарност, најразновидна и уникатна по начинот на акумулирање во Европа. Во неа се претставени над 2000 уметници од 69 земји. Најголеми шест земји-донатори се: Бразил (203 уметници), Франција (152 уметници), Италија (366), Полска (214), Хрватска (250) и Србија (184).¹⁰

Примарна дејност на еден музеј е оформување на музејска колекција и нејзина соодветна документација и презентација. Покрај акциите на здруженијата и уметниците, голем дел од акцијата за донација ја презел иницијативниот одбор и стручниот кадар на Музејот, со испраќање на писма за помош, односно донација за колекцијата на МСУ. Во писмата одделно биле истакнати моментите што ја поттикнале идејата за основањето на Музејот, како и приказната за главниот град со богато културно минато и активен уметнички живот, но и фактот дека катастрофалниот земјотрес најмногу ги погодил културните споменици, уметничките дела и креативната индустрија. Важен сегмент од целата акција се донациите од некои од најголемите уметници на 20 век, кои поттикнаа други автори да дадат придонес на колекцијата на МСУ. Голем дел од првопристигнатите дела, особено колективните донации собирани од здруженијата на италијански, јапонски, бразилски, германски унгарски, чехословачки уметници итн., се испраќале како колективен подарок и пакет. Делата пристигнати во првиот пост-земјотресен период биле сместени во Работничкиот дом - Универзитетски центар за култура и информации.

Иако донациите се главен адут на музејската колекција, исто така и откупите се многу важен дел кои во тоа време скоро и да не можеле да се обезбедат поради големите откупни цени на делата од рецентните познати уметници. Така, откупи биле остварени прво преку тогашните југословенски автори, како Петар Лубарда, Ордан Петлевски, Мартиноски, Личеноски, Пандилов, како и од млади автори. Во колекцијата на МСУ, до септември 1970 година, се наоѓале вкупно 2050 дела, 1020 уметници од 40 земји, за тој број, до 1976 година да се зголеми за уште 500 дела.¹¹

9 Соња Абациева, Континуитет, Музеј на современата уметност, 1977-1985, МСУ, стр. 55

10 Силвен Лекомбр, Француската колекција на Музејот на современата уметност во Скопје, МСУ, стр. 13

11 Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, стр. 63

ПРЕГЛЕД НА ИЗЛОЖБИ

Една од најважните цели на Музејот и денес е систематско презентирање на современата национална и интернационална ликовна сцена, како и остварување на најмладите уметници и рецентните уметнички сцени.

Од фигурација до фрагменти, преку надворешни сензации на различни медиуми, скулптурите и објектите во колекцијата доведуваат до поместување на уметничките дисциплини. Во рамките на колекцијата на НУ МСУ, хронолошки гледано, во предвоениот период се појавува конструктивистичка скулпторска тенденција, како антитеза на фигурацијата. Визуелно, концептот на таа тенденција дава впечаток на еден нов израз и функција на уметноста и ги разбива конвенционалните сфаќања на скулптурата.

Првите изложби на подарените дела, се случиле од 20-31.10.1963 година, со изложбата на ликовните уметници од Хрватска. Оваа изложба всушност е прва изложба од првите дела донирани на Скопје, во која доминираат звучните имиња на југословенските скулптори: Антун Августинчиќ, Борка Аврамова, Бранко Ружиќ, Иван Саболиќ, Петар Смајиќ и други.¹²

Поради непостоење на простор, Музејот на современата уметност користел алтернативен простор за изложување, Салон на Работничкиот Дом-Скопје, како и подоцна добиениот салон на МСУ, на улица Ѓуро Салај. Традиционалната изложба Аквизиции и донации, почнува со изложбите Подарени дела од Хрватска 1964 година, Подарени графики од странство 1964 година, Подарени дела од Франција 1966 година, Подарени дела од Полска 1966 година и многу други групни и самостојни изложби на македонски и светски автори. На изложбата Подарени дела од Франција учествувале најзвучните имиња на француски уметници во повоениот период, како Пабло Пикасо, Ханс Хартунг, Бернард Бифе, како и скулпторите Етјен Ажди, Пол Франк и други.¹³

Во 1967 година, била организирана прва изложба на млади македонски автори, насловена Современа македонска скулптура, млада генерација од 17.02-03.03.1967 година. На неа учествувале, Стефан Маневски, Драган Попоски Дада, Васил Василев, Борис Николоски, Насо Беќаровски и Томислав Андреевски. Куратор на изложбата била Соња Абацијева Димитрова.

Еден од начините на континуирана акумулација на колекцијата е преку изложбите на македонски и странски уметници, која траела до 80-те години, но повремено продолжува по големите ретроспективни изложби на уметниците. Хронологијата на скулптурални изложби продолжува со самостојна изложба на Бранко Ружиќ, Томо Шијак, Стефан Маневски во 1968 година, Петар Хаџи Бошков и Ото Лого во 1969 година, Јордан Грабул во 1970 година, Борис Николоски, Душан Џамоња и други.

Фокусот е насочен кон делата од колекцијата продуцирани во 50-те и 60-те години на минатиот век. Почнувајќи од најстарото дело во колекцијата од 1905 година, па сè до последните донации во 2019 година, претставени се уметници кои ја одбележале историјата на ликовната сцена во 20 век. Проширувањето на границите се гледа во влијанието на материјалот врз формата. Доминираат скулптури и објекти кои допираат до сликарството и стануваат слободни „сликари“ на повоената.

¹² Подарени дела од Хрватска

¹³ Жан Касу и Борис Петковски, Музеј на современата уметност, Подарени дела од Франција, од 15 април до 26 април, 1966 година

РАЃАЊЕ НА ЕДНА ФОРМА

Клучни датуми за развој на југословенската и македонската повоена уметност се всушност низа на настани кои ја ослободуваат уметноста и воопшто процесот на преобразбата на културата на оваа територија. Неофицијално по основањето на Друштвото на ликовни уметници на Македонија (ДЛУМ) на 10 октомври 1944 година, на 13 ноември 1945 година била отворена првата „Општа изложба на македонските художници“, на која биле претставени сите основоположници на македонската уметност од предвоениот период и, секако, скулпторот Димо Тодоровски. Во истата година бил одобрен и предлогот за основање на Државно средно училиште за применета уметност од Президиумот на АСНОМ, а за прв директор бил назначен уметникот Никола Мартиноски, со тимот задолжен за наставни содржини: Лазар Личеноски, Борко Лазески, Димо Тодоровски, Василије Цицо Поповиќ, Томо Владимирски и Здравко Блажевиќ. Понатака, изложбата на Петар Лубарда 1951 година¹⁴ во Белград, говорот на Мирослав Крлежа на Конгресот на писателите на Југославија, Љубљана 1952 година¹⁵, изложбата на Француската уметност 1952 година во Уметничка Галерија во Скопје, формирање на групата „Денес“ во 1953 година¹⁶, изложбата на Борка Аврамова во Културниот дом на градежните работници, која всушност е првата самостојна вајарска изложба на жена уметник во македонската уметност. Изложбата на Хенри Мур во Уметничката галерија, во Скопје во 1955 година, како и појавата на нова генерација на уметниците образувани на ликовните академии во Загреб, Белград и Љубљана. Од сите повоени социјалистички земји, Југославија прва се ослободила од стегите на соц. реалистичката уметност. Сепак, поделбата на современата југословенска скулптура на два периоди¹⁷ е доказ дека развитокот во однос на сликарството не се движи во паралелни линии.

Локалниот дискурс на кажаната конзервативна критика барал спас во регионалниот дух на културата и уметноста, во традиционалните пластични уметности, копаничарството, пластичната византиска уметност итн. Понатаму, грешка е што корените на модернизмот во скулптурата во Македонија, биле пронајдени во делото на Димо Тодоровски, Јама, а не во серијата портрети на Борка Аврамова од 1954 година. Токму во оваа серија се одбележува модерната фигуративна форма, лишена од класичните анатомски пропорции.¹⁸ Подоцна, на развојот на модернизмот во континуитет се препишуваат делата на Јордан Грабул од 1957 година, Петар Хаџи Бошков од 1959 година, како и неколку важни дела од колекцијата на МСУ, хронолошки почнувајќи од делото **Крешчендо** од 1961 година, па сè до делото **Пластичен амбиент: Простор, контакт, време**, 1968 година, исто така од Јордан Грабул. **Крилеста скулптура** од Петар Хаџи Бошков, 1967 година, **Неисправен механизам** од Стефан Маневски, создадено во 1966 година и делото **Направа 1**, 1967 година, од Борис Николоски, **Жена која седи** и **Портрет на Драгутин Аврамовски Гуте**, од Боро Митриќески, 1963 година. Остварувањето на овие автори, го илустрираат делот на уметноста, во кој по основоположниците се распознаваат основните белези на македонската современа скулптура од средината на 50-те до крајот на 70-те години.¹⁹

Отворањето на новата зграда на МСУ Скопје, во 1970 година, ја одреди промоцијата на новите појави што ја стимулираа позицијата на нашите автори и нивната преориентација и адаптација на проекти што следуваат, а се поврзани со овие модерни изложбени простори. Покрај ова, најважен факт е формирањето на Академијата за ликовни уметности во Скопје, во 1980 година, која ги иницира првите генерации на уметници, кои се надоврзале на преобразбите на ликовната сцена и ги означиле промените вклопени во постмодернизмот, кои ќе доминираат до крајот на 90-те години.

14 Miodrag B. Protić, Petar Lubarda, u: Savremenici, likovne kritike i eseji, Nolit, Beograd, 1956, str. 119

15 Republika, 1952, 10-11, Hrvatska književna kritika X (Zagreb 1960)

16 Разгледи, бр.42 Ноември 1953, Денес, Уметничка Галерија Скопје, 1983

17 Миодраг Б. Протиќ, Скулптура XX века

18 Марика Бочварова, Уметност во просторот: Уметноста на грубото, привлечното, декоративното, Прашања за македонскиот модернизам, Едиција 3590BOOKS, Скопје, 2000, стр.150-151

19 Марика Бочварова, Уметност во просторот: Уметноста на грубото, привлечното, декоративното, Прашања за македонскиот модернизам, Едиција 3590BOOKS, Скопје, 2000, стр.154

АНАЛИЗА НА ДЕЛА ОД МАКЕДОНСКАТА КОЛЕКЦИЈА

Преку анализирање на скулптура, како дел од музејската збирка, станува збор за колекција која по својата распространетост, влијанија и интегрираност кон сите културни простори, успеа да стане светска. Исто така, Музејот на современата уметност ја потврдува битната карактеристика на модерниот израз, како жива, менлива материја, која дава можност за различни варијации.

Колекцијата ја следиме преку стилска аналогност и разновидни истражувања на уметниците и нивните индивидуални стремежи преку скулптурниот ликовен израз, како и развојот на скулптурата како медиум за интерпретација и дејствување, почнувајќи од реализмот, експресионизмот, кубизмот, преку апстракцијата и минимал артот, конструктивизмот, геометризмот, сè до хиперреализмот и поп артот, кои укажуваат на една класична определба која во постмодернистичкиот контекст ја поместува границата на онаа строга линија и дава пластичност во еден нов призивок на презентација преку авторите од националната и меѓународната сцена.

Колекцијата на Музејот на современата уметност поседува дела од најпознатите македонски уметници. Застапени се 27 дела од Димо Тодоровски, кој ги започнува пионерските обиди за креирање на современо македонско скулпторство, во рамките на тогашната млада ликовна сцена. Времето во кое живеел и творел, било премногу бурно и исполнето со балкански и две светски војни. Токму тоа било инспирација при создавање на неговите дела кои се исполнети со таа социјална димензија и драматика.²⁰

Стилизирањето предводено од модерната, го следиме преку портретот, **Човек од планината 2**, од Борка Аврамова. Првата нејзина изложба во 1954 година, предизвикала бурни реакции со нејзината скулпторска фантазија. Пред самото отворање на изложбата, таа за весникот Нова Македонија изјавила: „Ликовите што ќе ги прикажам ги носам со години во себеси, сонувајќи уметнички да ги реализирам. Денеска дел од желбата ми е остварен. Тоа се ликовите што од најраното детство ме опкружуваат и кои ми се многу блиски“.²¹

Асоцијативно фигуративните констелации низ делата на Петар Хаџи Бошков ја разбиваат пластичноста и доведуваат до нова конечност која манифестира визуелно движење преку металот. Во некои дела, Хаџи Бошков применува боја и полиестер, и реминисценции на некои вибрации, па со тоа трајно ги поместува актуелните скулпторски решенија.

Застапени се дела на Јордан Грабуловски Грабул, со чисти обликовни структури и пластична компактност во делата **Пластичен амбиент** од 1968 година и **Парадокс на коегзистенцијата** од 1969 година.

Објекти на Томо Шијак со организација на нематеријалните појави низ модерно обликуваните мусандри. Делата на Боро Митриќески со крајно стилизирана фигуративна форма во дрво. Понатаму, скулптурите на Стефан Маневски, кои со помош на заварување на металот и вметнувањето на префабрикувани елементи од машини даваат впечаток на некоја механичко органска формација и симболични белези и ја сведува употребата на железото на еден јазик на знакови и симболи. Творештвото на Драган Попоски Дада кое се карактеризира со извлекување на чиста форма со апстрахирање на деталите при обработка на предметноста со адекватно користење на реалистичните елементи, дава ново третирање на формата со послободни движења, запирајќи го впечатокот на топење на формата, како и употреба на ритам.

²⁰ Владимир Величковски, Современа македонска скулптура, Скопје, 1989 година, стр.26

²¹ Стојанова, Добрила: Еден млад талент, Нова Македонија (Скопје), 11.10.1954 година, 3079,5

Пластиката на Васил Василев содржи поврзувачки точки, меѓу минатото и духот на денешното време. Тој се чувствува привлечен од минатите култури, како африканската и египетската, а тоа е видно во делото од колекцијата на МСУ, **Портрет на девојка**, 1966 година.²²

Борис Николоски ги отфрла традиционалните привлечности на вообичаената скулптура и сè што асоцира на академизмот. Во корист на пронаоѓање на нови пластични текстури, со строга дисциплина во редукција на податоците во примарен елемент извлекува нова форма, до комплекс на едноставност. Делото на Александар Ивановски Карадаре, насловено **На шалтер**, од 1978 година, иако блиско на хиперреализмот, се стреми кон карикатуралност на формата.

Делата во керамика на Анета Светиева се во постојан компромис меѓу сликарството и вајарството, односно боената скулптура во неолитска пластика. Анета Светиева го идентификува своето лице и торзо со оние на гугушките, месени по празнични поводи од сите нејзини историски мајки. Присутна е носталгијата за она време кога единственото поле на исказ за жената било домашното гнездо и задоволувањето на желбите на сите. Изоморфните особености на нејзината пластична форма кои ја носат едновремено и идејата за единство во светот, го величаат космосот и колективот во кој опстојуваат како единки. Автопортретните скулптури на Светиева се претстави на фалусната мајка – владетелка и идентификацијата со неа ја чувствува како актуелна потреба.

Неконкретните преобразби на различите рефлексивни облици се присутни кај делата на Петре Николоски.

Во колекцијата се наоѓа и дело на скулпторот Томе Аџиевски. Неговите ликовни експликации се движат од конструкции на некои обични предмети до едноставно стилизирани знаковни форми. Аџиевски се определува за солуција што подразбира двојност за егзистенција на формата, а) наративна што води кон одредена екстривност кон прифаќање на другиот простор-оној во којшто самата се наоѓа; б) интровертни објекти доволни на самите себе, што значат еден вид обелиск, асоцираат на митски архаични симболи со акценти на новата симболика на нашето време, како во делото во колекцијата Од циклусот места од 1993 година.²³

Исмет Рамиќевиќ неговите дела ги редуцира и транспонира во една знаковно симболична форма, навлегувајќи во просторноста на самото дело. Така симплифициран и ликовно сублимиран, тој просторот го враќа во природниот амбиент, со почит кон автентичниот звук на материјалот.²⁴

Јасните ознаки на асоцијативност на предметната целина, во сликата објект се видливи во делата на Јован Шумковски. Статичниот минимум, пак, претставен е преку делата на Станко Павлески, кој интензивно го чувствува просторот и го зафаќа со извиткани и прави форми, како да е опиплив материјал.

Глигор Стефанов ги издвојува од конвенционалната реторика делата и ги инкорпорира во контекст на идејата за враќање на скулптурата, но како амбиентална специфична инсталација, доведена до прагот на барањата на просторот во кој е поставена. Затоа неговата скулптура е адаптивна како инсталација во различни амбиенти (ентериери и екстериери) задржувајќи ги битните својства на материјалот и формата.²⁵

22 Соња Абациева Димитрова, Современа македонска скулптура, млада генерација, 1967 год.

23 Викторија Васев Димеска, Скулптура простор, Музеј на современата уметност, 1988-1989 година, стр.3

24 Викторија Васев Димеска, Скулптура простор, Музеј на современата уметност, 1988-1989 година, стр.3

25 Марика Бочварова Плавева, Глигор Стефанов, Грабењето во просторот, „Ретроспективна изложба 1981-2019 година“, Музеј на современата уметност

Леталата на Глигор Стефанов ја ревитализираат конкретната реалност, а исто така претставуваат нова донација на Музејот на современата уметност. Авторот ги подари своите дела од неговата Ретроспективната изложба во јуни 2019 година и ја зголеми колекцијата на Музејот.

Погледот кон скулптуралните дела на македонските автори, експлицитно ја објаснува тродимензионалноста што едноставно преоѓа во линија, со предизвикани сенки или коридори преку кои е неопходно да се премине за да се доживее цртаниот простор. Колекцијата на Музејот е сведок за еден долг развој на скулптурата во уметноста, преку делата на автори, како што се: Атанас Атанасоски, Богоја Ангелкоски, Мирна Арсовска, Гоце Наневски, Ибрахим Беди, Антони Мазневски, Симе Узуновски и други.

МЕЃУНАРОДНА КОЛЕКЦИЈА

„Би сакал да нагласам дека Скопје е единствениот југословенски град што успеа да создаде колекција на творби од најпознатите југословенски и светски уметници. На ова на Музејот на современата уметност треба да му завидуваат сите“

Стојан Келиќ, 1967 година

„Каде што завршува материјалот, започнува уметноста“ Етјен Ажди

Меѓународната збирка на скулптури не може да се замисли без делата на уметниците од Хрватска и бившите југословенски простори кои со донациите ја иницирале идејата за основање на МСУ.

Уметниците на поранешна Југославија, денес се застапени во колекцијата со многу скулптури и објекти, од кои најмногубројни се хрватските уметници.

Вјенцеслав Рихтер (1917), со неговото дело **Дијагонална форма** од 1969 година, својот статус на ликовен творец го стекнува како член на групата ЕХАТ од Загреб, во чие основање (1951) и тој лично учествувал. Авангардноста (земена и од идеолошки аспект) на новите тенденции што ги прокламирала групата во тогашна Југославија, била, пред сè, во доменот на визуелните истражувања преку потенцирање на ритмот, односно воспоставување на структурален ред на делото, како и во ставовите околу тогаш експлоатираниите тези за синтеза на уметностите. Инаку, неговиот интерес е насочен и кон архитектурата (дипломирал на Архитектонскиот факултет во Загреб во 1949 година). Покрај проектите за одредени објекти, тој е познат и по вербално изнесените хипотези околу системската архитектура и скулптура, во кои тргнува од амбиенталните структури, дали се работи за архитектонски волумен или елементи кои се интерпретирани во најразлични пластични идеи.

Како едно од типичните Рихтерови творби оваа дијагонална форма од крајот на седмата деценија ги одразува веќе усвоените принципи на системска пластика, чии конструктивно-композициски елементи се индустриски производ, композирани со математичка точност. Битен е моментот на повторување на истоветната минијатурна форма, при што формира релјефна брановидна површина, која мошне успешно ја рефлектира светлосната игра на структурите. Токму во неа можеби е инкорпорирана и визуелната илузија, така што улогата на пластичниот облик (квадрат) со остварени три димензии во овој случај е секундарна.

Застапени се автори како Бранко Ружиќ, со монументално-архитектонска форма на скулптура, во делото **Тенеќеџија**, создадено во 1960 година, во раната фаза на работата на Ружиќ, веднаш откако ќе започне да работи директно во материјалот. Скулптура сама по себе е независна претстава на робусен портрет чија основа е јајцевидна форма. Тоа е добро видливо на оваа скулптура во која авторот постигнува високо ниво на изразување со мала интервенција. Едноставна геометриска форма станува основа за претставување на човечката физиономија. Во исто време, специфичните антропоморфни карактеристики (уши, нос, уста) се лапирно индицирани, давајќи му на овој приказ повеќе универзален отколку портретен карактер. Играта на светлината и сенката ги нагласува стилизираните форми на скулптурата и впечатокот на обемност на лицето. Во соживотот на тенденциите на модернистичко сведување на поедноставна и почиста форма и поизразен површински третман го препознава формалниот синкретизам на Ружиќ. Тематски, авторот се занимава со близок член на семејството, портрет на неговиот дедо со кого израснал во работилницата за лимари и со чиј лик и дело се занимавал во неколку дрвени скулптури, од кои една е дел од нашата колекција.

Дематеријализираните форми на Коста Ангели Радовани се фигуративни скулптури со пластичен волумен и тоа претставени преку две негови скулптури во колекцијата, насловени **Девојка на клупа** и **Обло торзо**, двете во бронза. Коста Ангели Радовани, не ја отфрла хуманистичката традиција, неговата скулптура е антропоморфна и антрополошка. Тоа го постигнува со апсолутно присуство во она што го работи, со идентитетот со себе, но и со скулптурските и човечките константи. Бидејќи средствата на неговиот израз судбински се трајни, човек-човечка фигура; неговиот материјал неминовен-глина, камен, бронза. Но, пораката која ни е соопштена со тие стари медиуми е продорна и актуелна. Служејќи се со привидно истрошени симболи Радовани всушност одново ги облагородил и ги внел во областа на артистичкиот израз и говор.²⁶

²⁶ Миодраг Б. Протиќ, *Современи ликовни уметници, поглед на современа скулптура, 1968*, стр.8

1000
03/11/69
1969

MUSEJ NA SOVRREMENA UMETNOST
Бр. 03-411/5
29. X. 1969 год
СКОПЈЕ

Museji na sovremena umetnost
Skopje

Za izložbu "Sovremena jugoslovenske grafike"
u Australiji prijavljujem slijedeće listove:

- 1.) YUKE-BOX litografija potisni otisak
50,5 cm x 70 cm 1965 N.D. 1000-
- 2.) ATELIER I litografija potisni otisak
37 cm x 57 cm 1966 N.D. 900-
- 3.) PRED CRVENOM ZAVJESOM litografija - tri
otisak L. 5/8 45,5 cm x 38 cm 1967
N.D. 1000-

Molim da potvrdite njihovu primitak i da ih
kod izlaganja stavite pred posepcentrat, jer su
autori ponešto cistećeni radi nestandardne pokr-
venja. Uz drugomli porokor

Kosta Anđeli Radovani
Zapreb, Solrijina 18

Zapreb 27. X. 1969

• Преписка со скулпторот Коста Ангели Радовани

06. 03 - 127/8
10. IX. 69.

Beograd 8 IX 1969

Poštovana koleginice,

Vrlo se slažem da izlažemo i skulpturu "VELIKI NAKOVANJ".
Molio bih Vas da je premerite jer sam negde izgubio njezine dimenzije. Premerite ovako:

visina

širina

Ostali podaci:

VELIKI NAKOVANJ bronza 1964 /vis./x/šir./cm.

Stavite je na spisak pod brojem jedan /1/, znači da ostale pomerite za jedan broj. Medjutim broj skulptura će ostati isti, jer nažalost skulptura pod brojem 22 i nazivom: SKULPTURA 42 neće moći biti izlagana iz tehničkih razloga.

Ja raspolazem sa pedesetak plakata na koje se može doštampati prigodan tekst. U koliko ste zainteresovani za tu mogućnost, budite ljubazni i pošaljite mi ove podatke: Tačan naziv galerije /eventualno ulicu i broj/, datum otvaranja i zatvaranja izložbe kao i tekst na makedonskom "izložba skulpture" ili samo "skulptura". I koje pismo da upotrebimo ćirilicu ili latinicu.

Stupio sam u vezu sa Dr. K. Ambrožić i sve je u redu. Ona će vam se javiti.

Molio bih Vas da mi takodje javite u čijoj ste organizaciji predvideli pakovanje i otpremu izložbe, kao i datume ovih operacija.

U slučaju potrebe, hitnog konsultovanja, pozovite me na telefon broj:331-850. Svaki dan oko 14 časova.

Srdačno Vas pozdravljam

Oto Logo
Oto Logo

• Преписка со скулпторот Ото Лого

Исто така, дел од оваа југословенска колекција сега дел од српската колекција е и делото на Олга Јевриќ, насловено **Форма со свод**, со динамична расчленета комбинација на прачки и неправилни волумени на форма, спротивно од скулпторот Ото Лого, кој ја доведува пластиката под рационална естетика. Наспроти ваков третман на волуменот се наоѓа швајцарскиот уметник Золтан Кемени и американската скулпторка Доротеа Данлоп. Кемени со зрачести метални паралели постигнува поп-арт впечаток, а сосема е близок и до асоцијативното, додека Данлоп скулптурата ја гради со спојување на готови предмети во една нова пластична содржинска целина.

Модерната британска скулптура во втората половина на векот е во знакот на појавата на значајни автори, кои во својот прв момент се повикуваат на искуствата на постарите мајстори на формата, Хенри Мур и Барбара Хепворт.

Типичен пример е и Роберт Адамс, чие дело е дел од колекцијата на Музејот на современата уметност, насловено **Вертикална форма со кривина**, од 1965 година. Адамс се пробива и се докажува не само како скулптор, туку и како дизајнер и литограф. На почетокот употребувал мошне тактилен материјал - дрво и камен за да ги достигне волуминозност и саканиот облик што има асоцијативни конотации, а кон средината на педесеттите го напушта волуменот, насочувајќи го својот интерес кон линеарниот концепт, кој се јавува како потреба при неговата преориентација кон металот. Познат е и по своите монументални остварувања од кои се издвојува муралот-релјеф изведен на фасадата на театарот во Гелсенкирхен во 1959 година, кога прави отстапки, работејќи во бетон и употребувајќи архитектонски елементи. Иако железото ги нема оние квалитети за постигнување на експресија и драматичност на конструираните апстрактни форми со нагласена чувствителност, тој се ориентира кон асиметријата, како можен излез од контрастот меѓу линијата и масата, со цел да ја достигне отвореноста на делото.

Тоа го докажува во скулптурата, сопственост на Музејот, во која е потенцирана неговата идеја на непренагласена геометрија. Користи остри компонирани со необична динамика, а суштинскиот извор е во доменот на човечките референци (сонце, месечина, лице или плод-растенија), но без директна комуникација. Редот и хармонијата на неговите вертикални аглести или заоблени форми повеќе се потпираат на феноменот на природата, одколку на калкулациите со егзактноста. Во нив можеби се применети две димензии, но со самото прекршување на главниот план на повеќе агли се создава алузија на третата димензија. Балансирањето на празнината помеѓу неколкуте статични вертикали и кривината (како линеарни елементи) и неговата верба дека токму тие се формите што го обликуваат просторот и го надоместуваат изгубениот волумен, се основните елементи во доживувањето на оваа скулптура. Играта на светлоста е исто така многу битен сегмент на композицијата, што на одреден начин е поврзано и со претходните архитектонски размислувања. Неговата префинетост и универзалност, чувството за едноставност и елеганција ја доведуваат скулптурата до лирски коментар и до максимумот на естетски израз и доживување.

Од колекцијата на Велика Британија, Брајан Нил, го донирал своето дело **Скулптура** од 1964/65 година, на Музејот. Почетните творечки импулси на Брајан Нил се подредени на сликарскиот медиум, но од 1959 година, тој целосно се посветил на скулптурата. Веднаш по појавата на модерната британска сцена, за неговата скулпторска личност не постоеа строги категоризации, освен несекојдневната индивидуалност и интуитивност изразена многу рано. Главна опсесија му е металот, за кој тврдел дека го користи како најбрз начин за реализација на идеите и од одредени идеолошки поводи. По примерот на Антони Каро, набргу се преориентирал кон скулптури на кои им е потребен поголем простор во нивната експанзија, како и чиста светлина. Присвојувајќи ги на одреден начин, како и на оваа скулптура, готовите индустриски обработени парчиња ги компонирал во своите „асамблажи“ со разлеани конструкции од различни елементи. Преку карактеристично внесената енергија, ги соединил диспарантните форми во простор и движење, како единствени глетки, создадени во уметниковата фантазија, а резултат на долготрајни набљудувања, трансформирани онака како што тој сака да ги асимилира и толкува. Затоа е присутно и надреалното, доведено до степен на премногу лично, иако на крајот тие ја содржат дефиницијата на есенцијални логични симболични конструкции, бидејќи во нив ништо не е случајно. Така, во скулптурата која е дел од колекцијата, Брајан Нил композицијата ја решава во хоризонтала, со концентрираност врз трите помасивни неидентични делумно заоблени форми, кои се во континуитет со неправилно линеарно продолжение, чиј крај е малата топка. Присутна е авторовата основна интенција за освојување на што поголем простор и можност за игра со светлоста и движењето. Подлогата ја разоткриваме во прецизноста и во неговата симболика што притаено се движи на релацијата љубов - омраза.

Во историјата на Музејот, секако е значаен фактот на взаемни контакти, преку донацијата на уметнички дела од повеќе грчки уметници, по кои следеа самостојни и групни изложби организирани во последните пет децении во Атина, Солун и Скопје.

Еден дел од донациите потекнуваат уште од 1965 година, односно од периодот на формирањето на Музејот на современата уметност, графичките отисоци на Васо Катракис и сликата на Емануел Пиладакис, додека главнината од грчката колекција се формира во 1970-те години со масовниот одзив на поголемиот дел на уметниците претставени на оваа изложба. Во таа деценија клучна улога одигра донацијата и влијанието на Јанис Гаитис, големиот пријател на Музејот на современата уметност и еден од најзначајните уметници во повоената уметност во Грција. Освен неговата донација, која се состои од пет графики, еден објект и една објект-слика, Гаитис имаше значајна улога во поттикнувањето на грчките уметници да донираат дела на градот.

Грчкиот скулптор Ѓорѓос Николаидис го заменува геометризмот на рамните површини со пластично свиткување, односно со брановидно движење на формата каде што експонирањето на материјалот има битна улога. Во моментот во колекцијата на Музејот на современата уметност се наоѓаат 47 уметнички дела од 34 грчки уметници.

Carpenter Center for the Visual Arts
Harvard University

Cambridge, Massachusetts 02138

le 2 avril

Mr Boris Petkovski
Directeur
Musée d'Art Contemporain
Post Fah 482
Skopje
Yugoslavia

МУЗЕЈ НА СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ

Бр. 05-267
11-IV-1969 год.
СКОПЈЕ

Cher Monsieur,

Je vous remercie de votre lettre du 24 janvier, qui m'était envoyée de Rome.

Vous trouverez ci-joint une biographie de mes activités jusqu'au janvier 1969, et je crois que cela vous donne tous les informations que vous désirez. Il y a deux livres de mon oeuvre qui vient de paraître, et peut-être ils vous intéressent: Mirko, Cancelli delle Fosse Ardeatine, Accademia Editrice, via Diomede Marvasi 12, Roma; et, I Bronzetti di Mirko, Trevi Editore, via Pietro Cavallini 26, Roma.

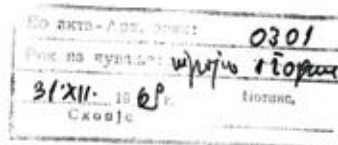
Au sujet d'autres artistes avec lesquels vous pouvez peut-être faire contacte, je pense immédiatement à M. Albert Alcalay, peintre de bon qualité, et aussi instructeur à Harvard. Vous pouvez lui écrire à l'adresse ci-dessus.

Veillez accepter, Monsieur, mes meilleurs voeux pour le succès de votre musée, et je vous prie d'agréer l'expression de mes sentiments distingués.

Mirko Basaldella

Mirko Basaldella

MB/cvt

- Преписка со скулпторот Мирко Базалдела

Дел од колекцијата е и Данска, а скулпторот Роберт Јакобсен со делото **Скулптура А+Б**, од 1972 година, му подарува на Музејот еден апстрактно асоцијативен боен урбанизам. Сите негови креации изразуваат особено внимание на ритмот и важноста на празниот простор помеѓу геометриските форми. Неговите креации се многу разновидни и вклучуваат груби скулптури од железо што претставуваат игра на кривини и геометриски форми што потсетуваат на природата, како и структури со едноставна постава во црно-обоено железо. Освен по земјотресот, италијанските донации на дела за Музејот, продолжиле и во текот на 70-те и 80-те години. Мирко Базалдела, е еден од најеминентните современи италијански скулптори - донатори на Музејот. Тој за своите дела пасионирано истражува во примитивните и далечните цивилизации. Афинитетот за една архаична стилска експресија ја открива неговата желба за навраќање кон изворите на природата. Сакралната обоеност што ни ја сугерираат експресивните геометризирани форми ја откриваат неговата егзистенцијална филозофија. Дел од италијанската колекција во МСУ е и Ѓетулио Алвиани, со неговото дело од 1966 година, насловено **Површина со вибрационен слој**, во кое светлината е основниот активен факт за постигнување на пластичност, на неговите организирани оп-арт слоеви. Понатака Алдо Кало со делото **Бронзето пијаста** од 1963 година, која претставува скулптура со концентриран волумен и апстрактни зарези во просторот од бронза, како и Франческо Сомани со делото **Композиција 80** од 1961 година прикажува чувство за големи архитектонски простори и ја прекинува просторната целина на постаментот.

Здружението на полски ликовни уметници помеѓу 1963 и 1967 година било иницијатор за донирање на уметнички дела на најистакнатите полски автори. Во Музејот, колекцијата на Полска е присутна со 214 дела од познати автори како: Јан Бердишак, Тадеуш Бжожовски, Јан Цибис, Алфред Леница, Тадеуш Доминик, Јежи Новошиелски, Хенрик Стажевски, Тереса Паговска, Анђеј Струмило и многу други.

Апстрактната уметност на 20те години во Полска главно стартувала со програма која првенствено се базирала на принципите на Модријановата естетика на неопластицизмот, која особено била стимул во образованието на еден од познатите полски сликари, Хенрик Стажевски (1894-1988). Неговото присуство во водечките интернационални трендови е резултат на сестраното познавање на корените и развојот на модерната, што ги прилагодил на сопствената креативна имагинација. Затоа своите чувства успева да ги изрази и како уметник и како писател, како издавач на актуелни авангардни списанија, со цел да ги популаризира тогаш свежите тенденции во пластичната уметност и архитектурата, држејќи се најмногу до принципите на конструктивистичкото крило. Како и Маљевич, тој постојано бил незадоволен со своите позиции при реализирање на идеите, па затоа дури по завршувањето на едно дело тој започнувал друго. Магијата на геометриските форми никогаш не го напуштила, како и истражувањето на проблемот околу сугестивноста на трите димензии и есенцијалноста на дводимензионалниот карактер на сликата.

Динамизмот на супрематичката логика го применувал во повеќе варијанти, во смисла на едноставноста на облиците, монохромноста, контрастот на црно-белото и користењето на бојата, насочувајќи го својот интерес подоцна и кон кинетичките ефекти. Релјефноста била чест момент во неговите конструкции на сликите и споменатиот контраст, а рационалната поставеност на геометризираниите форми е присутна и во градењето на делото од колекцијата на Музејот на современата уметност, насловено **Композицијата** од 1964 година, во кое применил десет идентични елементи, што се повторуваат во навидум воспоставен ред на нивна поврзаност преку острите рабови. Чисто белата основа на шпер-плочата и ублажената црна боја на релјефните геометризирани форми се единствените композициски елементи на ова дело, кое слободно може да се констатира дека ги одразува сублимираните искуства на авторот.

Француската колекција, пак, ја сочинуваат дела од 152 уметници во втората половина на шеесеттите години. Важно е да се спомене и присуството на тројца најзначајни француски скулптори, Етјен Ажди, чии дела личат на цртежи во простор, со продукција на мека стилизација на формите, без крајна дефинирана геометричност. Франсоа Стали, карактеристична по своите монументални дела со пластични заоблени форми и Марта Пан, која во делото користи концентрирана маса, чиста форма и волумен.²⁷

Voudriez-vous me faire savoir à l'occasion qui est l'architecte de votre musée ? Cela m'intéresse d'autant plus que j'ai voulu de voir les nouveaux musées d'Oakland et de Berkeley.

Recevez, cher Monsieur, l'expression de mes meilleures pensées

Martha Pan

26. 11. 70.

MARTE PAN
80 AVENUE DU GÉNÉRAL LECLERC
78 SAINT-REMY-LES-CHEVREUSES
FRANCE

Prepis: muzej na sotresenaa umetnost
Br.03-509/4/69
1.VI.1970 god.Skopje

Cher Monsieur,
Excusez-moi d'avoir tardé à vous remercier du beau calendrier à moi que de votre lettre du 2.4.1970.
Je suis contente d'apprendre que votre Musée sera inauguré bientôt. La sculpture que j'ai destinée à votre collection vient de rentrer de l'étranger et l'Agence de transport est prévenue pour la prendre en charge.
Voici les références de cette pièce:
Titre: sculpture 93
épreuve N° 3/8
matière: bois de bété
dimensions: 43x20,5x20,5 cm
date: 1965

L'épreuve N° 1/8 est dans la collection Hirschorn à New York.
L'épreuve N° 2/8 est à la Galerie Wenger à San Francisco.
La sculpture a figuré aux expositions suivantes:
1965 - "Les mains" Galerie Claude Bernard, Paris
1969 - "Terre des hommes" pavillon Français, Montréal
1969 - exposition itinérante "Les Arts Plastiques au Service de l'Architecture" au Mexique, Algérie et au Portugal

Cette sculpture a servi de modèle pour la réalisation à 4 mètres et en béton préfabriqué de la sculpture-sigle de la Maison de la Culture de Grenoble (architecte André Wogensky).
Ci-joint trois photographies, ainsi que une biographie et deux brochures, à toutes fins utiles.
N'hésitez pas à me demander d'autres renseignements si vous le jugez utile.
Recevez, Cher Monsieur, l'expression de mon meilleur souvenir

S.F.
Martha Pan

22.5.1970

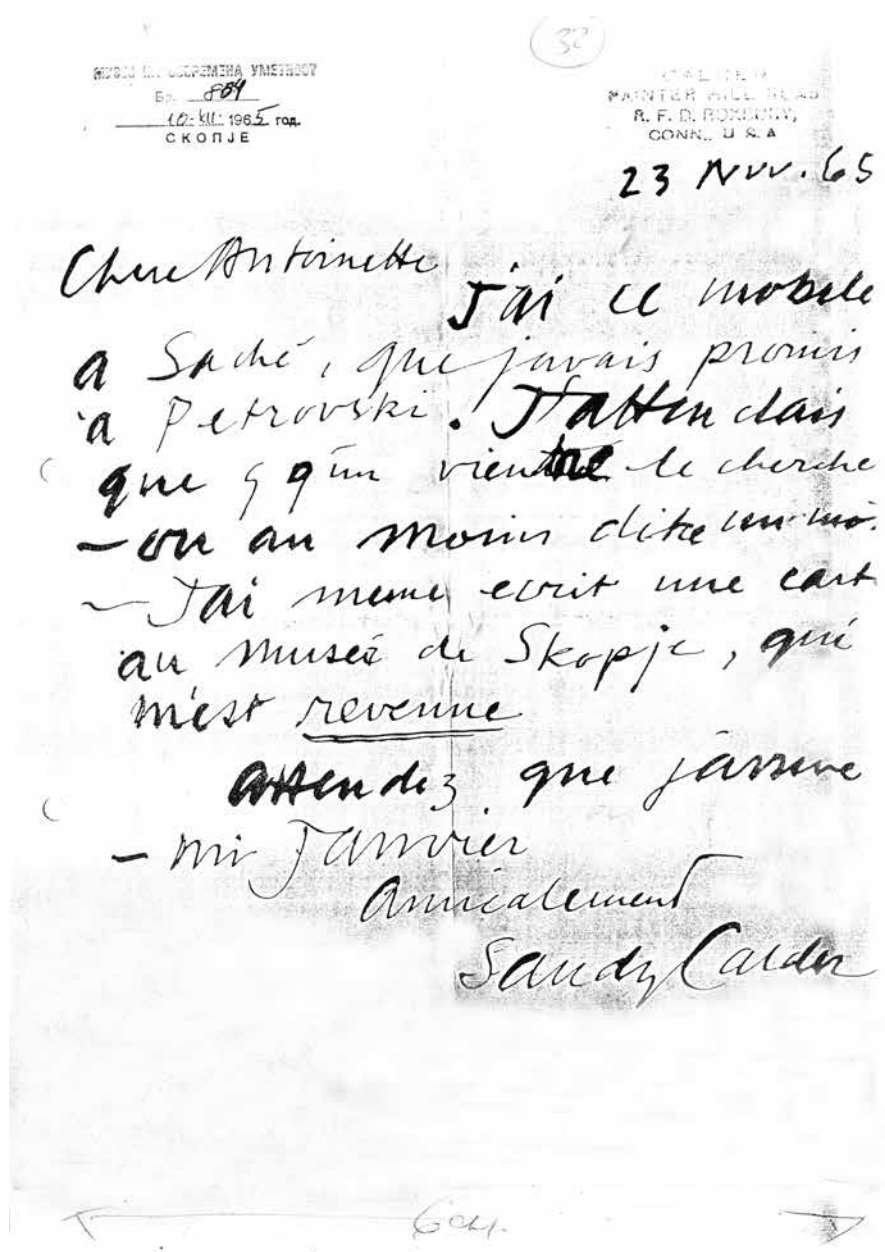
80 Avenue du Général Leclerc
78 Saint-Remy-les-Chevreaux
France

- Писмото од скулпторката Марта Пан

Во колекцијата се наоѓаат и дела на Жана Спитерис, кинетичкиот објект на Данил и други. Јапонија и Израел се вклучуваат во колекцијата со по едно дело со фигуративна, односно неофигуративна скулптура. Најпознатиот кинетички објект на поместената статичност на скулптурата, кој ликовниот принцип рамнотежа го користи за да создаде едно спонтано движење, од колекцијата на музејот ѝ припаѓа на американската колекција и е дело на Александар Калдер. Објектот е насловен **Црвен Полигон**, претставен со нежни геометриски форми, со плакатно решен колорит, изработени од метал и разнишани низ просторот.²⁸

Ja ценам вашата желба да формирате музеј и би сакал да ви подарам еден од моите мобили. Но, бидејќи ќе бидам во Франција по јануари, повеќе сакам да го испратам од таму, или можеби дури и да го донесам со автомобил и да ја посетам вашата земја.

Александер Калдер

• Писмото од скулпторот Александар Калдер

²⁸ Борис Петковски, Изложени слики и скулптури од колекцијата на МСУ Скопје, 1970 година, стр.15

ABOUT THE SCULPTURE

Sculpture is a central aspect of almost every art culture, be it contemporary or historical. Historically, sculpture has been in direct contrast to painting, mainly because sculpture breaks through the confinements of the "canvas" as a two-dimensional medium and captures the possibilities of the third dimension. It takes up space in a way that is impossible to achieve by painting due to its very nature. As such, sculpture should be distinguished from painting, as being plastic art that gives preference to plastic sensations over visual ones, as well as an art form that gives pleasure through the contact with sculptures as a direct interaction with them, bringing closer the real perception in space. That is perhaps the only way we can have a direct sensation of the three-dimensional space of an object. What is of essence for the third dimensionality of sculptures is their mass and the volume - two realities of the form, which in essence occupy real, tangible space. In fact, sculpture can be considered as an artistic expression of space, as Martin Heidegger puts it in his definition of this artistic medium. "We will have to learn to recognize that things are places in themselves and do not belong to just one place/location and that sculpture is the embodiment of those places."

As W.J.T. Mitchell argues, "it does not project a virtual space, opening a window into immensity, but takes up space, moves in and occupies a site, obtruding on it or changing it." In ancient Egypt, sculpture was subordinated to architecture, and the nature of architecture determined the nature and even the technique of sculpture. Sculpture finds its place within the architectural structure, mainly in relief form. In the Egyptian conception of art, there was no reason for sculpture to be separated from its practical function, as "the intention behind Egyptian art is functional." There was simply no reason for art, and in particular sculpture, to stand on its own as an artifact of nothing more than a creative experience.

In modernism, on the other hand, the separation of sculpture from architecture is evident. In essence, sculpture becomes a complex opposed to what is defined as a combination of architecture and landscape. It is in this construction that the various experiments of erecting sculptures begin in the 20th century. Namely, the 20th century witnessed the re-configuration of painting and sculpture. Sculpture became a definite force, whereas painting embraced the concerns about plastic values, geometric shapes, and the analysis of objects in terms of their weight, density, and volume. What was the sculpture supposed to do then? What else but to re-constitute the medium?¹

With the advent of the postmodern, the development of an even more complex understanding of sculpture emerges. Subsequently, sculpture rejects landscape and architecture and sets out to explore ways of possible combinations of landscape and not-landscape, architecture and not-architecture.²

¹ Butler, Ruth. *Western Sculpture: Definitions of Man*. Boston: The New York Graphic Society, 1975.

² Krauss, Rosalind. "Sculpture in the Expanded Field." October. Cambridge: MIT Press Journals

Nowadays, the sculptural medium is free to explore other dimensions, which are rooted not in the physical, but in the emotional dimension. The dynamics of thinking leads to the presentation of different approaches in different periods, i.e. to the discovery of modulations in the act of creation/sculpting. The intensity of existence revealed the truth of the form to the sculptor, and the form is changeable up to the hegemony of the postmodern.

NOTES ON THE COLLECTION

“Skopje must not remain merely a newspaper report of its sufferings, but must be the responsibility of all of us, of all men who today or tomorrow, may become victims of similar catastrophes; we must all be Skopians.”

Alberto Moravia, 1963

It is necessary to constantly remind that the basic condition for the formation of the extensive and quality international and national collection of the Museum of Contemporary Art is the devastating earthquake of July 26, 1963, which took but a few seconds to destroy more than 80% of the city, leaving catastrophic scars in the continuous development of Skopje. At the speed of light, the disaster resonated through all the media around the world and mobilized 78 countries from all continents into getting involved in the reconstruction of the city.³

An Urban Renewal Committee was set up, headed by the architects Adolf Ciborowski and Kenzo Tange, and including architects from the former Yugoslavia as well. No need to say, the cultural sphere did not lag behind either, with the action gaining in intensity especially after the calls made by globally renown names, such as Jean Paul Sartre in France, who states: “Skopje is not a movie; it is not a thriller where we guess what the main event is. It is a concentration of man’s struggle for freedom, with a result that inspires further struggle and no acceptance of defeat”. Furthermore, Alberto Moravia in Italy and of course the international organizations ICCOM and AICA, which dispersed the news to the membership, composed of leading professionals in the field of art, culture, museology and art history. On the other hand, support also came from the fourth congress of AIAP (International Association of Art) held October 6 to 12 in New York, with the famous French-Serbian painter Marko Chelebonovikj as its president, and the Italian artist and director of the International Gallery in Rome, Mario Penelope as its secretary. It was their advocacy that led to the association passing a resolution to invite members from all over the world to donate works of art for the future museum in Skopje. Led by Penelope and Enrico Paulucci, the Italian section of AIAP managed to collect 300 works and sent them to Macedonia as a donation to the Museum in creation.⁴

In Croatia, ULUH (Association of Croatian Fine Artists) reacted very quickly, together with The Yugoslav Academy of Sciences and Arts (JAZU), through the Modern Gallery in Zagreb and the Association of Fine Artists, collected a large number of works as a gift to this city, and the journalist Gerhard Ledic donated several works from naive artists from his private collection, in a time of strong and international interest in Yugoslav naive art.⁵

3 Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, p.63

4 Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, p.27

5 Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, p.26-27

"I was very moved by the memory of the destruction of the city of Skopje by the horrible earthquake. I am a member of the movement for solidarity of artists and it will be my pleasure to donate my works to the Museum of Contemporary Art in Skopje."

Zoltán Kemény

The response of the world to this call was admirable - numberless works were sent to Skopje. With the rapid growth of the art collection, the main protagonists of the idea of founding the MoCA, expressed in the gifts of works of art, included Krste Crvenkovski and Kemal Sejfula, prominent political and state officials, as well as great lovers and collectors of works of art, along with the artists Petar Hadzi Boshkov, Dimitar Kondovski and the historian of art Boris Petkovski.⁶

The Council for Education and Culture at the Assembly of the City of Skopje appointed the Initiative Board for the establishment of the Gallery of Modern Art, later renamed the Museum of Contemporary Art. These few moments and the combined enthusiasm and vision of several top Macedonian artists, politicians and public figures, raised the idea of establishing a Museum of Contemporary Art.

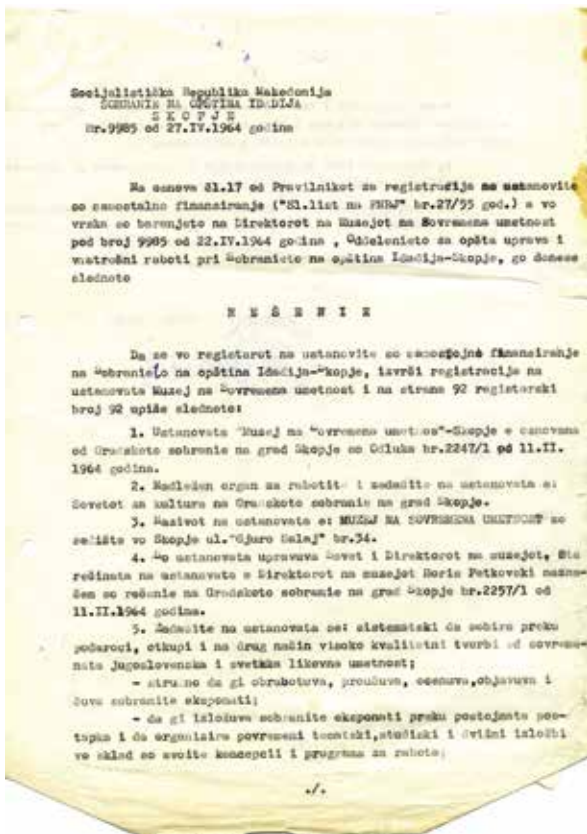
The Council for Education and Culture at the Assembly of the City of Skopje appointed the Initiative Board for the establishment of the Gallery of Modern Art, later renamed as the Museum of Contemporary Art. These few moments and the combined enthusiasm and vision of several top Macedonian artists, politicians and public figures, gave birth to the idea of establishing a Museum of Contemporary Art.

The Initiative Board⁷, which was tasked with the implementation of the idea, included thirty prominent individuals from the public and cultural life of Macedonia and Yugoslavia: Kosta Angeli Radovani, Antun Augustinchikj, Oto Bihalji-Merin, Dragutin Avramovski Gute, Mihail Bande, Bozho Bek, Petre Bogdanovski-Kochko, Slavko Brezovski, Dusan Dzamonja, Vancho Georgievski, Nandor Glid, Petar Hadzi Boskov, Trpe Jakovleski, Dimitar Kondovski, Zoran Krzishnik, Lazar Lichenoski, Petar Lubarda, Nikola Martinoski, Petar Mazevev, Pedza Milosavljevikj, Tome Momirovski, Grga Novak, Ordan Petlevski, Marij Pregelj, Miodrag Protikj, Mladen Srbinovikj, Marino Tartalja, Dimo Todorovski, Krum Tomovski and Ivan Velkov.

Kemal Sejfula was elected President of the Board, and Boris Petkovski was elected Secretary. Upon the recommendation of the Committee and the Council for Education and Culture, the Assembly of the City of Skopje accepted the work program of the future museum, proposed by the Initiative Board and adopted an official act on February 12, 1964 on the establishment of the Museum of Contemporary Art in Skopje, with Boris Petkovski appointed as its first director.

⁶ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, p. 27

⁷ Борис Петковски, Музеј на современата уметност, 1964-1976, Скопје, Музеј на современата уметност, p. 27

- Decision on the establishment of the Museum of Contemporary Art

- Decision for establishing an Initiative Board for establishing the Gallery of Contemporary Art Skopje 1963.

Pursuant to Article 17 of the Rulebook on Registration of Self-financing Institutions ("Off. Gazette of FNRY" no. 27/55) and in relation with the request of the Director of the Museum of Contemporary Art under reference number 9985 and dated 22.04.1964, the General Administration and Internal Affairs Department at the Assembly of the Municipality of Idadija-Skopje passed the following

DECISION

The Museum of Contemporary Arts is to be entered into the registry of self-financing institutions at the Assembly of the Municipality of Idadija-Skopje and the following is to be entered on page 92 under registration number 92:

1. The institution Museum of Contemporary Art – Skopje is established by the City Assembly of the city of Skopje under Decision no. 2247/1 dated 11.11.1964.
2. The Council of Culture of the City Assembly of the city of Skopje is the body competent for the duties and tasks of the institution.
3. The title of the institution is: MUSEUM OF CONTEMPORARY ART, with its registered offices in Skopje, at 34 Gjuro Salaj Street.
4. The institution shall be managed by a Council and the Museum Director. The person in charge of the institution is its Director Boris Petkovski, appointed under Decision no. 2257/1 passed by the City Assembly of the city of Skopje on 11.11.1964.
5. The duties of the institution include:
 - systematically collecting high quality works of the contemporary Yugoslavian and world fine arts by means of receiving gifts, purchases and otherwise;
 - conducting professional and expert processing, analyzing, assessing, publishing and safe keeping the exhibits collected;
 - exhibiting the exhibits collected and organize periodical topical, study and mobile exhibitions in the form of permanent exhibitions, in line with its own concepts and work program;
 - organizing and implementing various activities aimed at the development of high level visual culture and providing educational influence concerning the general level of culture among the youth and adults;
6. The Museum Director Boris Petrovski is the person authorized to sign on behalf of and represent the institution. A copy of this Decision is to be delivered to each of the institution, the archives and the respective file. At its session held on 13.10.1963, the Council for Education and Culture of the City Council of the city of Skopje passed the following

DECISION

on the formation of an Initiative Board for the establishment of a Gallery of Modern Art in Skopje

An Initiative Board is hereby formed to establish the Gallery of Modern Art in Skopje.

The Initiative Board shall consist of:

1. KEMAL SEJFULA, Vice-president of the Executive Council of the Assembly of the Socialist Republic of Macedonia;
 2. TRPE JAKOVLESKI, member of the Executive Council of the Assembly of the Socialist Republic of Macedonia;
 3. PETRE BOGDANOV – KOCHKO, Vice-president of the Culture and Education Council of the Assembly of the Socialist Republic of Macedonia;
 4. DR. GRGA NOVAK, President of the Academy of Arts and Sciences of Yugoslavia;
 5. PETAR LUBARDA, a Belgrade painter;
 6. OTO BIHALI – MERIN, Director of the magazine Yugoslavia;
 7. ANTUN AUGUSTINCHIKJ, a professor at the Academy of Fine Arts in Zagreb, an academic sculptor;
 8. KOSTA ANGELI RADOVANI, an academic sculptor;
 9. MIODRAG B. PROTIKJ, a painter, Director of the Modern Gallery in Belgrade;
 10. PEGJA MILOSAVLJEVIKJ, a Belgrade painter;
 11. DUSHAN DZAMONJA, an academic sculptor from Zagreb;
 12. ORDAN PETLEVSKI, an academic painter from Zagreb;
 13. MARIJA PREGELI, a professor at the Academy of Fine Arts in Ljubljana;
 14. ZORAN KRZHISHNIK, Director of the Modern Gallery in Ljubljana;
 15. BOZHO BEK, Director of the Galleries of the city of Zagreb;
 16. GLID NANDOR, an academic sculptor, Secretary General of the Association of Fine Artists of Yugoslavia;
 17. MARINO TARTALIJA, an academic painter, professor at the Academy of Fine Arts in Zagreb; an academician, Director of the Modern Gallery in Zagreb
 18. MIHAIL BANDE, President of the Council for Education and Culture of the City Assembly of the city of Skopje;
 19. BORIS PETKOVSKI, an art historian from Skopje;
 20. VANCHO GJORGIEV, an academic painter from Skopje;
 21. DIMCHE TODOROVSKI, a sculptor from Skopje;
 22. PETAR HADZI BOSHKOV, an academic sculptor from Skopje;
 23. PETAR MAZEV, an academic painter from Skopje;
 24. DRATUGIN AVRAMOVSKI – GUTE, an academic painter from Skopje;
 25. IVAN VELKOV, an academic painter from Skopje;
 26. LAZAR LICHENOVSKI, a painter from Skopje;
 27. NIKOLA MATINOVSKI, an academic painter from Skopje;
 28. Eng. SLAVKO BREZOVSKI, an architect from Skopje;
 29. TOME MOMIROVSKI, a writer from Skopje;
 30. Eng. KRUME TOMOVSKI, an architect from Skopje.
2. The task of the Board shall be to:
- a) contact the associations of artists and individuals in the country and abroad who will express their will to contribute to the establishment of the Gallery of Modern Art in Skopje with their gifts and other contributions;
 - b) take care of the collection, storing and maintenance of the works of art provided as gifts;
 - c) take care of the selection and representativeness of the artistic works at the Gallery, and
 - d) propose the establishment of the Gallery of Modern Arts in Skopje.

„Skopje... I feel that I have no right to be happy, as millions of people are facing years of sadness as me. Yet, the suffering of friends does not always suffice. Everyone should know how sad they are, to know how to love innocent victims, provided however that their eyes are not filled with tears, but to grief with joyful energy of resistance.”

Federico Fellini

The construction of the Museum is marked in the spirit of international solidarity for Skopje. In agreement with the City Assembly, the Polish government decided to donate the conceptual architectural design for MoCA. The Association of Polish Architects (SARP) organized an international call for competition for the conceptual design and published it on January 9, 1966. A total of 89 architectural projects were submitted within the competition, in accordance with the parameters given in advance. The winner was announced on May 16, and the first ten awarded projects were exhibited later on, on June 28 of the same year, at the exhibition hall of MoCA on Gjuro Salay Street, in the city center. The Solidarity Project, conceptualized and implemented in 1964⁸, reached its climax in 1970, with the construction of the new Museum building, built as per the design developed by Jerzy Mokrzyński, Eugeniusz Wierzbicki and Wacław Kłyszewski, all members of the group of architects Polish Tigers, and as a gift of the Polish Government.

- The MoCA building design selected

⁸ Љиљана Неделковска, Солидарноста недовршен проект?, Музеј на современата уметност, p. 6

The collections are compiled by purchases or acquisition of works of art or with works of other owners received in the form of gifts or donations or through exchange of materials with other museums or galleries, as most of the collection of MoCa was provided. In order to make a reading of the specific material, which is the basic starting point in the formation of each museum collection, it needs to be subjected to professional evaluation, just as much as it needs to be presented at the permanent exhibition. The donations peaked between 1963 and 1980, with over 3,543 works donated by the world's most important artists.⁹

Created as a result of international solidarity, the collection is the most diverse and unique one in Europe in terms of the manner of its accumulation. It features over 2,000 artists from 69 countries. The six largest donor countries are: Brazil (203 artists), France (152 artists), Italy (366), Poland (214) and Croatia (250), Serbia (184).¹⁰

The primary activity of a museum is the formation of a museum collection and its appropriate documentation and presentation. In addition to the efforts of the associations and artists, a large part of the donation action was taken over by the Initiative Board and the professional staff of the Museum, by sending letters asking for assistance, i.e. donations for the collection of MoCA. The letters singled out and highlighted the moments that prompted the idea of founding the Museum, as well as the story of the capital of rich cultural past and active artistic life, as well as that the catastrophic earthquake hit the cultural monuments, works of art and creative industry the most. An important segment of the entire undertaking was created by the donations of some of the greatest artists of the 20th century, who encouraged other authors to contribute to the MoCA collection. Many of the first works, especially the collective donations collected by the associations of Italian, Japanese, Brazilian, German, Hungarian, Czechoslovak and other artists, were sent as a collective gift and package. The works that arrived in the initial post-earthquake period were housed in the Workers University Center for Culture and Information.

While the donations are a major asset of the museum collection, purchases also play a very important part, as difficult as it was to do back at those times due to the high prices of works by recent famous artists. Thus, the acquisitions made initially involved the works of the then current Yugoslav authors, such as Petar Lubarda, Ordan Petlevski, Martinoski, Lichenoski, Pandilov, as well as works of young authors. By September 1970, the collection of MoCA consisted of a total of 2,050 works by 1,020 artists from 40 countries, for their number to increase by another 500 pieces of works by 1976.¹¹

⁹ Соња Абацијева, *Континуитет, Музеј на современата уметност, 1977-1985*, МСУ, р. 55

¹⁰ Sylvain Lecombe, *French Collection of the Museum of Contemporary Arts in Skopje, MoCA*, р. 13

¹¹ Борис Петковски, *Музеј на современата уметност, 1964-1976*, Скопје, *Музеј на современата уметност*, р. 63

EXHIBITIONS REVIEW

Even nowadays, one of the most important goals of the Museum is the systematic presentation of the contemporary national and international art scene, as well as the affirmation of the youngest artists and the most recent art scenes.

From figurations to fragments, through external sensations in various media, the sculptures and objects in the collection lead to a shift in the artistic disciplines. A constructivist sculptural tendency, as an antithesis of figuration, emerged as part of the collection of the National Institution MoCA in the pre-war period, chronologically speaking. Visually, the concept of that tendency gives the impression of a new expression and function of art and shatters the conventional understandings of sculpture.

The first exhibitions of the donated works took place 20-31 October 1963, with an exhibition of Croatian artists. This exhibition was actually the first one presenting the very first works donated to Skopje, dominated by the resounding names of Yugoslav sculptors: Antun Augustinkij, Borka Avramova, Branko Ruzikj, Ivan Sabolikj, Petar Smajikj and others.¹²

Due to the lack of space, the Museum of Contemporary Art makes use of an alternative exhibition space - the Hall of the Workers' University - Skopje, as well as of the subsequently obtained hall of MoCA on Gjuro Salaj Street. The traditional exhibition Acquisitions and Donations begins with the exhibitions *Works of Art Donated by Croatia 1964*, *Works of Art Donated by Various Countries*, *Works of Art Donated by Foreign Countries 1964*, *Works of Art Donated by France 1966*, *Works of Art Donated by Poland 1966* and many other group and solo exhibitions of Macedonian and world authors. The *Works of Art Donated by France* exhibition featured some of the most influential names of French artists in the post-war period, such as Pablo Picasso, Hans Hartung, Bernard Buffet, as well as the sculptors Etienne Hajdu, Paul Frank and others.¹³

In 1967, the first exhibition of young Macedonian authors was organized under the title *Contemporary Macedonian Sculpture, Young Generation between 17.02 and 03.03. 1967*. It included the participation by Stefan Manevski, Dragan Poposki Dada, Vasil Vasilev, Boris Nikoloski, Naso Bekarovski and Tomislav Andreevski. The exhibition was curated by Sonia Abadziewa Dimitrova.

One of the ways of continuous accumulation of the Museum's collection is through exhibitions of works of Macedonian and foreign artists, which lasted until the '80s, to be still resorted to occasionally following the big retrospective exhibitions of the artists. The chronology of sculptural exhibitions continues with a solo exhibition of Branko Ruzikj, Tomo Shijak and Stefan Manevski in 1968, Petar Hadzi Boskov and Otto Logo in 1969, Jordan Grabul in 1970, Boris Nikoloski, Dushan Dzamonja and others.

The focus is on works produced in the 1950s and 1960s. Starting with the oldest included work dating from 1905 and until the most recent donations in 2019, the collection presents artists who marked the history of the art scene in the 20th century. The expansion of the boundaries is evident in the influence of the material on the form. Sculptures and objects that touch painting dominate and become free "painters" of the post-war period.

¹² Works of art donated by Croatia

¹³ Jean Cassou and Boris Petkovski, Museum of Contemporary Arts, Works of art donated by France, April 15 – 26, 1966.

THE BIRTH OF A FORM

The key milestones in the development of the Yugoslav and Macedonian post-war art in fact include a series of events that liberate art and in general the process of transformation of culture on this territory. After the establishment of the Association of Fine Artists of Macedonia (DLUM) on October 10, 1944, the first "General Exhibition of Macedonian Artists" was unofficially opened on November 13, 1945, representing all founders of the Macedonian art from the pre-war period and, it goes without saying, the sculptor Dimo Todorovski. In the same year, the Presidium of ASNOM approved the proposal for establishing a State High School for Applied Arts, and the artist Nikola Martinoski was appointed its first director, with the following team in charge of the teaching contents: Lazar Lichenoski, Borko Lazeski, Dimo Todorovski, Vasilije Cico Popovikj, Tomo Vladimirski and Zdravko Blazevikj. This was then followed by the exhibition of Petar Lubarda in 1951¹⁴ in Belgrade, the speech of Miroslav Krleža at the Congress of Writers of Yugoslavia in Ljubljana in 1952¹⁵, the exhibition of French art at the Art Gallery in Skopje in 1952, the coming together of the group "Denes" (Today) in 1953¹⁶, the exhibition of Borka Avramova at the Culture Center of Construction Workers, which was in fact the first-ever independent sculpture exhibition of a female artist in the Macedonian art, the exhibition of Henri Moor at the Art Gallery in Skopje in 1955, as well as the emergence of the new generation of artists educated at the fine arts academies in Zagreb, Belgrade and Ljubljana. Of all post-war socialist countries, Yugoslavia was the first one to relieve itself from the shackles of socialist realism art. Still, the division of the contemporary Yugoslav sculpture into two periods¹⁷ proves that its development does not go along parallel lines with that of painting.

The local discourse of the verbal conservative criticism sought salvation in the regional spirit of culture and art, in the traditional plastic arts, woodcarving, plastic Byzantine arts, and so on. Furthermore, it was a mistake that the roots of modernism in sculpture in Macedonia were found in the work of Dimo Todorovski, Jama, instead of in the series of portraits of Borka Avramova from 1954. It is exactly in this series that the modern figurative form is marked, deprived of the classical anatomical proportions.¹⁸ Later on, the works of Jordan Grabul from 1957, Petar Hadzi Boshkov from 1959, as well as several important works from the MoCA collection, chronologically starting with the work **Crescendo** from 1961 to the work **Sculptural Environment: Space, Contact, Time** from 1968, also created by Jordan Grabul, **Winged Sculpture** by Petar Hadzi Boskov, 1967, **Defective Mechanism** by Stefan Manevski, created in 1966 and the work **Device 1**, 1967, by Boris Nikoloski, **Sitting Woman** and **Portrait of Dragutin Avramovski Gute** by Boro Mitrikeski, 1963. The achievements of these authors illustrate that part of art in which the founders recognize the basic features of the Macedonian contemporary sculpture from the mid-'50s to the late '70s.¹⁹

The opening of the new building of MoCA Skopje in 1970 determined the promotion of the new phenomena stimulating the position of our authors and their reorientation and adaptation to the following projects, related to these modern exhibition spaces. In addition, the most important fact is the establishment of the Academy of Fine Arts in Skopje in 1980, which initiated the first generations of artists, who upgraded the transformations of the art scene and marked the changes incorporated in postmodernism, which will dominate until the end of the '90s.

14 Miodrag B. Protić, Petar Lubarda, u: *Savremenici, likovne kritike i eseji*, Nolit, Beograd, 1956, p. 119

15 *Republika*, 1952, 10-11, *Hrvatska književna kritika X* (Zagreb 1960)

16 *Разгледи*, бр.42 Ноември 1953, *Денес*, Уметничка Галерија Скопје, 1983

17 Миодраг Б. Протиќ, *Скулптура XX века*

18 Марика Бочварова, *Уметност во просторот: Уметноста на грубото, привлечното, декоративното*, Прашања за македонскиот модернизам, Едиција 3590BOOKS, Скопје, 2000, p.150-151

19 Марика Бочварова, *Уметност во просторот: Уметноста на грубото, привлечното, декоративното*, Прашања за македонскиот модернизам, Едиција 3590BOOKS, Скопје, 2000, p.154

ANALYSIS OF WORKS OF THE MACEDONIAN COLLECTION

By analyzing sculpture, as part of the museum collection, it becomes evident that it is a collection that, due to its distribution, influences and integration into all cultural spaces, has managed to become a world-class one. In addition, the Museum of Contemporary Art confirms the important feature of modern expression as a living, changeable matter, which provides the opportunity for different variations.

We follow the collection through stylistic analogy and various researches of the artists and their individual aspirations through the sculptural artistic expression, as well as the development of sculpture as a medium for interpretation and action, starting with realism, expressionism, cubism, through abstraction and minimal art, constructivism, geometrism, and all the way to hyper-realism and pop art, which point to a classical commitment pushing the boundary of that strict line in the postmodernist context and gives plasticity in a new tone of presentation through the authors from the national and international scene. The collection of the Museum of Contemporary Art includes works by the most famous Macedonian artists. There are 27 works by Dimo Todorovski, who begins the pioneering attempts to create the contemporary Macedonian sculpture, as part of the then young art scene. The time in which he lived and worked was too turbulent and dominated by the Balkan wars and the two world wars. It was exactly that time that he was inspired by to create his works that are filled with that social dimension and drama.²⁰

We follow the styling led by the modern through the portrait **The Man from the Mountain 2** by Borka Avramova. Her first exhibition in 1954 provoked a storm of reactions due to her sculptural fantasy.

Before the opening of the exhibition, she told the newspaper Nova Makedonija: "I have been carrying within myself the characters I will exhibit for years, dreaming of realizing them artistically. Today, part of my wish has come true. These are the characters that have been surrounding me from my earliest childhood and that are very close to me."²¹

The associatively figurative constellations throughout the works of Petar Hadzi Boshkov break apart plasticity and lead to a new finality that manifests a visual movement through the metal. In some of his works, Hadzi Boshkov applies paint and polyester, and reminiscences of some vibrations, thus permanently raising the bar for the current sculptural solutions.

The exhibition includes works of Jordan Grabulovski Grabul, with clear shape structures and plastic compactness, that are part of the works **Plastic Ambient from** 1968 and **The Paradox of Coexistence** from 1969.

The objects of Tomo Shijak, featuring the organization of intangible phenomena through contemporarily shaped moussandras. The works of Boro Mitrikeski with an extremely stylized figurative form in wood. Furthermore, the sculptures of Stefan Manevski, who reduces the use of iron to a language of signs and symbols with the help of metal welding and the insertion of prefabricated elements of machines that give the impression of some mechanical organic formation and symbolic marks.

The work of Dragan Poposki Dada is characterized by deriving pure forms by abstracting the details when processing the object with adequate use of realistic elements, applying a new treatment of the form with unrestricted movements and disallowing the impression of melting the form; his works also include the use of rhythm.

²⁰ Владимир Величковски, Современа македонска скулптура, Скопје, 1989 година, p.26

²¹ Стојанова, Добрила: Еден млад талент, Нова Македонија (Скопје), 11.10.1954 година, 3079, 5

Vasil Vasilev's sculpture encompasses connecting points between the past and the spirit of the present. He feels attracted to past cultures, such as African and Egyptian, and this is evident in his work **Portrait of a Girl**, 1966, included in the MoCA collection.²²

Boris Nikoloski rejects the traditional appeal of ordinary sculpture and everything associated with academism in favor of finding new plastic textures, deriving a new form of a complex of simplicity through strict discipline in reducing data into a primary element. While being close to hyperrealism, the 1978 work of Aleksandar Ivanovski Karadare, entitled **Over the Counter**, strives for introducing caricature features of the form.

The works in ceramics by Aneta Svetieva, which are in a constant compromise between painting and sculpture, i.e. take the form of a sculpture painted in Neolithic plastic. Aneta Svetieva identifies her face and torso with those of the collared dove-shaped cookies, made on holiday occasions by all her historical mothers. There is nostalgia for the time when the only field of expression for the woman was the home nest and the satisfaction of everyone's wishes. The isomorphic features of her plastic form carry at the same time the idea of unity and harmony in the world, glorifying the cosmos and the collective in which they exist as individuals. The self-portrait sculptures of Svetieva are embodiments of the phallic mother/ruler and the author feels the need of identification with her as a topical one.

Non-specific transformations of various reflective shapes may be seen in the works of Petre Nikolovski.

The collection also includes the work of the sculptor Tome Adzievski. His art explications range from constructions of ordinary objects to simply stylized sign forms. Adzievski opts for a solution that implies a duality of the existence of the form: a) a narrative that leads to a certain extroversion towards acceptance of the other space - the one in which one finds oneself; b) introverted self-sufficient objects, with the meaning of a sort of obelisk, alluding to mythical archaic symbols with accents of the new symbolism of our time, as in the work in the collection from the 1993 cycle *Places*.²³

Ismet Ramicevikj reduces and transposes his works into a sign symbolic form, entering the space of the work itself. Thus simplified and artistically sublimated, he returns the space to the natural ambience, while respecting the authentic sound of the material.²⁴

The clear signs of associativity of the subject as a whole in the picture/object are visible in the works of Jovan Shumkovski. The static minimum, on the other hand, is presented through the works of Stanko Pavleski, who feels the space intensively and captures it with twisted and straight shapes, as if it were a tangible material.

Gligor Stefanov separates the works from the conventional rhetoric and incorporates them in the context of the idea of returning the sculpture, but as an ambient-specific installation, brought to the threshold of the requirements of the space in which it is placed. Therefore, his sculpture is adaptive as an installation in different environments (interiors and exteriors), while retaining the important properties of the material and form.²⁵ Gligor Stefanov's *Kites* revitalize the concrete reality, as another new donation to the Museum of Contemporary Art. The author donated his works from his *Retrospective Exhibition* in June 2019, thus expanding the Museum's collection.

A look at the sculptural works of the Macedonian authors explicitly explains the three-dimensionality that simply turns into a line, creating shadows or corridors which are to be crossed through in order to experience the drawing space. The collection of the Museum has witnessed the long development of sculpture in art through the works of authors such as: Atanas Atanasoski, Bogoja Andjelkoski, Mirna Arsovska, Goce Nanevski, Ibrahim Bedi, Antoni Maznevski, Sime Uzunovski and others.

22 Соња Абациева Димитрова, Современа македонска скулптура, млада генерација, 1967 год.

23 Викторија Васев Димеска, Скулптура простор, Музеј на современата уметност, 1988-1989 година, р.3

24 Викторија Васев Димеска, Скулптура простор, Музеј на современата уметност, 1988-1989 година, р.3

25 Марика Бочварова Плавеvsка, Глигор Стефанов, Грабењето во просторот, „Ретроспективна изложба 1981-2019 година“, Музеј на современата уметност

INTERNATIONAL COLLECTION

"I would like to emphasize that Skopje is the only Yugoslavian city that managed to create a collection of works by the most famous Yugoslavian and world artists. This is something the Museum of Contemporary Art should be envied for by all"

Stojan Kjelikj, 1967

"Where material ends, art begins" Etienne Hajdu

An international collection of sculptures may not be even imagined without the works of the artists from Croatia and the former Yugoslavian countries, which initiated the idea for founding MoCA with their donations.

The artists of former Yugoslavia, with the Croatian ones being the most numerous, are nowadays represented in the collection by numerous sculptures and objects.

Vjenceslav Richter (1917) earned his status of an artist with his work *Diagonal Form* in 1969, as a member of the EHAT group from Zagreb, in the establishment of which he was also personally involved. The avant-garde dimension (taken from an ideological aspect, as well) of the new tendencies proclaimed by the group in the then Yugoslavia was, above all, present in the domain of visual research, in the accentuated rhythm to establish a structural order of the work of art, as well as in the positions on the then exploited thesis of synthesis of arts. Otherwise, his interests also include architecture (he graduated from the Faculty of Architecture in Zagreb in 1949). In addition to being renowned for the designs for certain buildings, he is also known for the verbal hypotheses on systemic architecture and sculpture, in which his starting point is the ambient structures, be it an architectural structure or elements that are interpreted in various plastic ideas.

Being one of the typical Richter works, this diagonal shape, dating back at the end of the seventh decade, reflects the already adopted principles of systemic plastic, the constructive and compositional elements of which are an industrial product, composed with mathematical accuracy. What is of relevance is the moment of repetition of the same miniature shape, which thus forms a relief wavy surface, reflecting the light play of the structures rather effectively. It is exactly this shape that the visual illusion may be incorporated in, so that the role of the plastic shape (square) with three dimensions captured is in this case secondary.

The collection also includes authors such as Branko Ruzikj, with his monumental architectural form of sculpture in the work **Tinsmith**, created in 1960, in the early phase of Ruzikj's work, immediately after he started working directly on the material. Sculpture is in itself an independent representation of a robust portrait, the basic form of which is egg-shaped.

This is easily seen in this sculpture, in which the author achieves a high level of expression with little intervention. A simple geometric shape becomes the basis for the representation of human physiognomy. At the same time, specific anthropomorphic features (ears, nose, mouth) are tersely indicated, giving this display a more universal character than a one of a portrait.

The game of light and shadow emphasizes the stylized forms of the sculpture and highlights the impression of volume of the face. The coexistence of the tendencies of modernist reduction to a simpler and cleaner form and more pronounced surface treatment recognizes Ruzikj's formal syncretism. Thematically, the sculpture deals with a close family member - a portrait of his grandfather with whom he grew up in a tinsmith workshop and whose character and work he dealt with in several wooden sculptures, one of which is part of our collection.

The dematerialized forms of Kosta Angeli Radovani are figurative sculptures with a plastic volume, seen in two of his sculptures, entitled **Girl on a Bench** and **Curvy Torso**, both in bronze. Kosta Angeli Radovani does not reject the humanistic tradition; his sculp-

ture is anthropomorphic and anthropological. He achieves this by maintaining absolute presence in what he does, with the identity with himself, as well as with the sculptural and human constants. Because the means of his expression are fatefully permanent — man, human figure; his material is inevitable - clay, stone, bronze. However, the message that was conveyed to us by those old media is penetrating and topical. Using seemingly worn-out symbols, Radovani actually refined and introduced them to the realm of artistic expression and speech.²⁶

Музеј на современа уметност
Скопје

За илустра "Современа југословенска графика"
и Австралији германској сликарској историји:

- 1.) JUKE-BOX litografija polusmi otisak
50,5 cm x 70 cm 1965 N.B. 1000-
- 2.) ATEJER I litografija polusmi otisak
37 cm x 59 cm 1966 A.D. 900-
- 3.) PRED CRVENOM ZAVJESOM litografija + tri
otisak u. 5/8 45,5 cm x 38 cm 1967
N.O. 1000-

Koliko da potvrdite njihovi primeteci da ih
kolikolegacija stani te pred posse portret, jer su
autori poneto isteceni radi nestrukturizovane
= vanja. Ne dajgambu porolvor

Kosta Angeli Radovani
Zapreb, Solrijina 11

Zapreb 27. X. 1969

- Correspondence with the sculptor Kosta Angeli Radovani

²⁶ Миодраг Б. Протиќ, Современи ликовни уметници, поглед на современа скулптура, 1968, р. 8

In addition, part of this formerly Yugoslavian and now Serbian collection is the work of Olga Jevrić, entitled **Arched Form**, with a dynamically disaggregated combination of rods and irregular volumes of arched form, in contrast to the sculptor Otto Logo, who brings plastic under a rational aesthetic.

03.03-127/8
10.IX.69.

Beograd 8 IX 1969

Poštovana koleginice,

Vrlo se slažem da izlažemo i skulpturu "VELIKI NAKOVANJ".
Molio bih Vas da je premerite jer sam negde izgubio njezine dimenzije. Premerite ovako:

visina

širina

Ostali podaci:

VELIKI NAKOVANJ bronza 1964 /vis./x/šir./cm.

Stavite je na spisak pod brojem jedan /1/, znači da ostale pomerite za jedan broj. Medjutim broj skulptura će ostati isti, jer nažalost skulptura pod brojem 22 i nazivom: SKULPTURA 42 neće moći biti izlagana iz tehničkih razloga.

Ja raspolazem sa pedesetak plakata na koje se može doštampati prigodan tekst. U koliko ste zainteresovani za tu mogućnost, budite ljubazni i pošaljite mi ove podatke: Tačan naziv galerije /eventualno ulicu i broj/, datum otvaranja i zatvaranja izložbe kao i tekst na makedonskom "izložba skulpture" ili samo "skulptura". I koje pismo da upotrebimo ćirilicu ili latinicu.

Stupio sam u vezu sa Dr. K. Ambrožić i sve je u redu. Ona će vam se javiti.

Molio bih Vas da mi takodje javite u čijoj ste organizaciji predvideli pakovanje i otpremu izložba, kao i datume ovih operacija.

U slučaju potrebe, hitnog konsultovanja, pozovite me na telefon broj:331-850. Svaki dan oko 14 časova.

Srdačno /Vas pozdravljam

Oto Logo
Oto Logo

- Correspondence with the sculptor Oto Logo

The Swiss artist Zoltán Kemeny and the American sculptor Dorothea Dunlop stand opposite such treatment of the volume. With radiant metal parallels, Kemeny achieves a pop-art impression, being at the same time quite close to the associative as well, while Dunlop builds the sculpture by merging ready-made objects into a new, plastic content unit. The modern British sculpture of the second half of the century is marked by the emergence of important authors, who refer to the experiences of the older masters of form, Henry Moore and Barbara Hepworth in their initial moments.

A typical example is Robert Adams, whose 1965 **Vertical Forms With Curve** is part of the collection of the Museum of Contemporary Art. Adams makes a break through and proves to be not only an outstanding sculptor, but a designer and lithographer as well. At the beginning, he used a very tactile material - wood and stone to reach the volume

and the desired shape that features associative connotations, and in the mid-fifties he left the volume, directing his interest to the linear concept, which emerges as a requirement of his reorientation to metal. He is also known for his monumental achievements, with the mural/relief created on the facade of the theater in Gelsenkirchen in 1959 standing out, when he made concessions, working in concrete and using architectural elements. While iron does not have the qualities to achieve the expression and drama of constructed abstract forms with pronounced sensitivity, it is oriented towards asymmetry, as a possible way out of the contrast between line and mass, in order to achieve the openness of the work. He proves this in his sculpture owned by the Museum, which emphasizes his idea of geometry that is not overstressed. He makes use of sharp forms composed with unusual dynamics, with the essential source being in the domain of human references (sun, moon, face or fruit/plants), but with no direct communication. The order and harmony of his vertical angular or rounded shapes rely more on the phenomenon of nature than on calculations with exactness. While two dimensions may be applied in them, the mere breaking apart of the master plan at multiple angles creates an allusion of a third dimension. The balance established between the gap between the several static verticals and the curvature (as linear elements) and his belief that it is exactly them that are the shapes that mold the space and compensate for the lost volume, is the basic element in experiencing this sculpture.

The play of light is also a very important segment of the composition, related in a way to previous architectural considerations. His refinement and universality, the sense of simplicity and elegance elevate the sculpture to levels of lyrical commentary and to the maximum of aesthetic expression and experience.

As part of the UK collection, Bryan Kneale donated his 1964/65 **Sculpture** to the Museum. Bryan Kneale's initial creative impulses were subordinated to the painting medium, to devote himself entirely to sculpture as from 1959. Immediately after the emergence of the modern British scene, there were no strict categorizations for his sculptural personality, except for the unusual individuality and intuition expressed very early.

His main obsession is metal, which he claimed to use as the fastest way to realize ideas and for certain ideological reasons. Following the example of Anthony Caro, he soon shifted to sculptures that required more space in their expansion, as well as pure light. Appropriating the finished industrially processed pieces in a certain way, as in this sculpture, he composes his "assemblages" in scattered constructions of different elements. By means of the typically infused energy, he unites the disparate forms in space and movement, as unique views, created in the artist's imagination, while a result of long-term observations, transformed as he wishes to assimilate and interpret them. That is why the surreal is also present, brought to the level of too personal, although they ultimately contain the definition of essential logical symbolic constructions, because nothing is accidental in them. Thus, Bryan Kneale solves the composition horizontally in the sculpture that is part of the collection, concentrating on the three massive non-identical partially rounded shapes, which are in continuity with an irregular linear extension, the end of which is the small ball. One can feel the presence of the author's basic intention to conquer as much space as possible and the opportunity to play with light and movement. We reveal the background in the precision and in his symbolism that covertly moves on the love - hate relation.

What certainly plays an important part in the history of the Museum are the mutual contacts, resulting in the donation of works of art by several Greek artists, followed by solo and group exhibitions organized in the last five decades in Athens, Thessaloniki and Skopje.

Some of the donations date back to 1965, i.e. from the period of establishment of the Museum of Contemporary Art, such as the graphic prints of Vaso Katraki and the painting by Emanuel Piladakis, while the majority of the Greek collection was compiled in the 1970s with the massive turnout of most of the artists represented in this exhibition. Yannis Gaitis, a great friend of the Museum of Contemporary Art and one of the most important artists in post-war art in Greece, played a key role in that decade with his

donation and influence. In addition to his donation, which consists of five graphics, one object and one object/painting, Gaitis also played a significant role in encouraging Greek artists to donate works to the city.

The Greek sculptor Giorgos Nikolaidis replaces the geometrism of flat surfaces by plastic bending, i.e. wavy movement of the form where the exposure of the material plays an important role. At present, the collection of the Museum of Contemporary Art includes 47 works of art by 34 Greek artists.

Denmark is also part of the collection, as the sculptor Robert Jacobsen, by donating his 1972 work **Sculpture A + B**, presented the Museum with an abstractly associative colorful urbanism. All of his creations pay special attention to the rhythm and the relevance of the empty space between the geometric shapes. His creations are rather diverse and include rough iron sculptures representing a play of curves and geometric shapes reminding of nature, as well as structures of simple lining of black-colored iron.

In addition to throughout the post-earthquake period, Italian donations of works to the Museum continued during the 1970s and 1980s. Mirko Basaldella is one of the most eminent contemporary Italian sculptors - donors to the Museum. He passionately researches the works of primitive and distant civilizations for the needs of his works. The affinity for an archaic stylistic expression reveals his desire to return to the sources of nature. The sacral coloration suggested by the expressive geometric shapes reveals its existential philosophy.

✓ Carpenter Center for the Visual Arts
Harvard University
Cambridge, Massachusetts 02138
le 2 avril

МУЗЕЈ НА СОВРЕМЕНА УМЕТНОСТ
Sp. 05-267
11-IV-1969
С. КОПЈЕ

Mr Boris Petkovski
Directeur
Musée d'Art Contemporain
Post Fah 482
Skopje
Yugoslavia

Cher Monsieur,

Je vous remercie de votre lettre du 24 janvier, qui m'était envoyée de Rome.

Vous trouverez ci-joint une biographie de mes activités jusqu'au janvier 1969, et je crois que cela vous donne tous les informations que vous désirez. Il y a deux livres de mon oeuvre qui vient de paraître, et peut-être ils vous intéressent: Mirko, Cancelli delle Fosse Ardeatine, Accademia Editrice, via Diomede Marvasi 12, Roma; et, I Bronzetti di Mirko, Trevi Editore, via Pietro Cavallini 26, Roma.

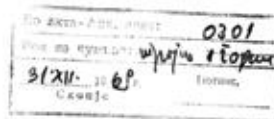
Au sujet d'autres artistes avec lesquels vous pouvez peut-être faire contacte, je pense immédiatement à M. Albert Alcalay, peintre de bon qualité, et aussi instructeur à Harvard. Vous pouvez lui écrire à l'adresse ci-dessus.

Veillez accepter, Monsieur, mes meilleurs voeux pour le succès de votre musée, et je vous prie d'agréer l'expression de mes sentiments distingués.

Mirko Basaldella

Mirko Basaldella

MB/cvt

- Correspondence with the sculptor Mirko Basaldella

The Italian collection at MoCA also includes Getulio Alviani, with his 1966 work entitled **Surface with a Vibrating Layer**, in which light is the basic active fact required for achieving plasticity of its organized op-art layers. Furthermore, Aldo Calo, with the work **Bronzeto Piastra** from 1963, which is a sculpture with concentrated volume and abstract notches with the space of bronze, as well as Francesco Somaini with the work **Composition 80** from 1961, shows a sense of large architectural spaces and breaks the spatial whole of the pedestal.

In the period between 1963 and 1967, the Association of Polish Artists was the initiator of a campaign of donating works of art of the most prominent Polish authors. The collection of Poland is presented in the Museum by 200 works by famous authors such as: Jan Berdyszak, Tadeusz Brzozowski, Jan Cybis, Alfred Lenica, Tadeusz Dominik, Jerzy Nowosielski, Henryk Stazewski, Teresa Pagowska, Andrzej Strumillo and many others.

The abstract art of the twenties in Poland started mainly with a program based primarily on the principles of Mondrian's aesthetics of neoplasticism, which particularly stimulated the education of one of the famous Polish painters, Henryk Stazewski (1894-1988). His presence in the leading international trends is a result of the comprehensive knowledge of the roots and the development of the modern, which he adapted to his own creative imagination. Therefore, he managed to express his feelings both as an artist and as a writer, and as a publisher of current avant-garde magazines, in order to popularize the then fresh tendencies in plastic art and architecture, sticking mostly to the principles of the constructivist wing. Just like Maljevich, he was constantly dissatisfied with his positions in realizing ideas, so it was not only after the completion of one work that he would begin another one. The magic of geometric shapes never left him, as neither did the study of the problem of suggestibility of the three dimensions and the essentiality of the two-dimensional character of the painting. He applied the dynamism of supremacist logic in several variants, in terms of simplicity of shapes, monochrome, black and white contrast and the use of color, refocusing later on his interest to kinetic effects as well. The relief was a frequent moment in his constructions of the paintings and the mentioned contrast, with the rational arrangement of the geometric shapes being also present in the construction of his 1964 work now part of the collection of the Museum of Contemporary Art, entitled *The Composition*, wherein he applied ten identical elements, repeating in an apparently established order of their connections by the sharp edges. The pure white base of the plywood and the softened black color of the relief geometric shapes are the sole compositional elements of this work, which can be freely stated to reflect the sublimated experiences of the author.

The French collection, on the other hand, is composed of works by 152 artists of the second half of the 1960s. It is important to also mention the presence of three of the most important French sculptors: Etienne Hajdu, whose works resemble drawings in space, with the production of soft stylization of forms, without ultimately defined geometry; Francois Stahly, with his typical monumental works with plastic rounded shapes; and Marta Pan, who uses concentrated mass and pure shape and volume in her work.²⁷

²⁷ Борис Петковски, Изложени слики и скулптури од колекцијата на МСУ Скопје, 1970 година, p. 18

Voudriez-vous me faire savoir à l'occasion qui est l'architecte de votre musée? Cela m'intéresse d'autant plus que j'ai vu de voir les nouveaux musées d'Oakland et de Berkeley.

Recevez, cher Monsieur, l'expression de mes meilleures pensées

Martha Pan

MARITA PAN
80 AVENUE DU GÉNÉRAL LECLERC
78 SAINT-REMY-LES-CHEVREUSE
FRANCE

26. 11. 70.

- Correspondence with the sculptor Martha Pan

Prepis:

musej na sodremena umetnost
Br.03-509/4/69
1.VI.1970 god.Skopje

Cher Monsieur,

Excusez-moi d'avoir tardé à vous remercier du beau calendrier ainsi que de votre lettre du 2.4.1970.

J'ai été contente d'apprendre que votre Musée sera inauguré bientôt. La sculpture que j'ai destinée à votre collection vient de rentrer de l'étranger et l'Agence de transport est prévenue pour la prendre en charge.

Voici les références de cette pièce:

Titre: sculpture 93

épreuve N° 3/8

matière: bois de bété

dimensions: 43x20,5x20,5 cm

date: 1965

L'épreuve N° 1/8 est dans la collection Hirshorn à New York.

L'épreuve N° 2/8 est à la Galerie Wenger à San Francisco.

La sculpture a figuré aux expositions suivantes:

1965 - "Les mains" Galerie Claude Bernard, Paris

1969 - "Terre des hommes" pavillon Français, Montréal

1969 - exposition itinérante "Les Arts Plastiques au Service de l'Architecture" au Mexique, Algérie et au Portugal

Cette sculpture a servi de modèle pour la réalisation à 4 mètres et en béton préfabriqué de la sculpture-sigle de la Maison de la Culture de Grenoble (architecte André Wogensky).

Ci-joint trois photographies, ainsi que une biographie et deux brochures, à toutes fins utiles.

N'hésitez pas à me demander d'autres renseignements si vous le jugez utile.

Recevez, Cher Monsieur, l'expression de mon meilleur souvenir

s.r.

Martha Pan

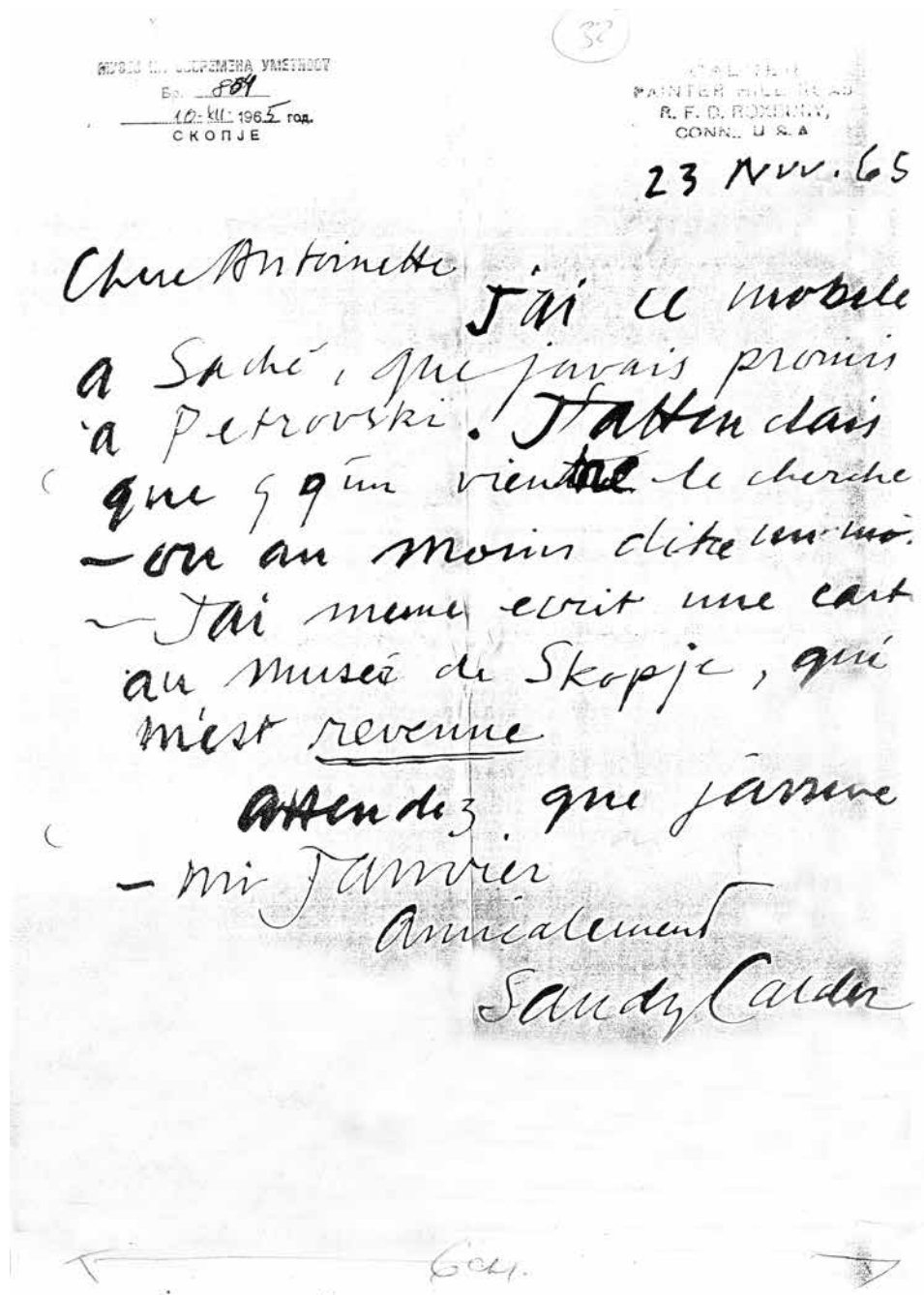
22.5.1970

80 Avenue du Général Leclerc
78 Saint-Remy-les-Chevreuse
France

The collection also includes works by Jeanne Spiteris, the Kinetic Object of Danil and others. Japan and Israel are included in the collection with one piece of figurative or non-figurative sculpture each. The most famous kinetic object of the displaced statics of the sculpture, which uses the artistic principle of balance to create a spontaneous movement, part of the museum collection, is the work of Alexander Calder, included in the American collection. The structure is called **Red Polygon**, represented by delicate geometric shapes - with poster-painted coloring - made of metal and dangled throughout space.²⁸

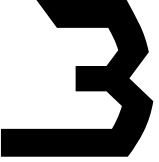
I appreciate your desire to establish a museum and I would like to present you with one of my mobile works. However, since I will be in France after January, I would rather send it from there, or maybe even bring it myself by car and visit your country.

Alexander Calder

- Letter from the sculptor Aleksandar Calder

²⁸ Борис Петковски, Изложени слики и скулптури од колекцијата на МСУ Скопје, 1970 година, р. 15

БОШКО КУЋАНСКИ / BOSHKO KUĆANSKI

Плод/Fruit, 1979

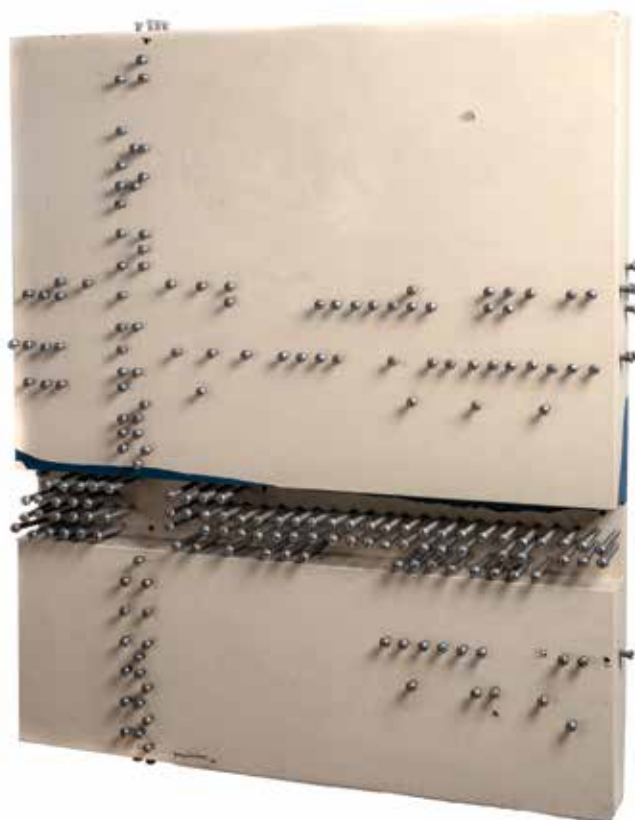
дрво; јаже/wood; rope, 42x52x30
(4746)

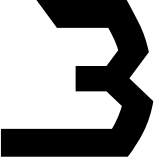
ИОН ДЕ ФРЕИТАС ФИЛЖО / ION DE FREITAS FILHO
Дело бр. 2/Work No.2, 1969
објект/objekt, масло на даска/oil on wood, 77x77x5
(2052)

ИОН ДЕ ФРЕИТАС ФИЛЖО / ION DE FREITAS FILHO
Дело бр.3, 70-те/Work No.3, 70's
објект/objekt, комбинирана техника на даска/
mixed media on plywood, 84x143x4
(2053)

**ЖАИМЕ ИЕСКЕНЛУРИТА /
JAIME YESQUENLURITTA**
Април 1969/April 1969, 1969
објект/objekt, комбинирана техника на
дрво/mixed media on wood, 120x100x14
(2153)

ЉУБОМИР ДАЛЧЕВ / LJUBOMIR DALCHEV

Гостинка/Guest, пред/before 1964

бронза/bronze, 56x32x18

(369)

КИРИЛ ТОДОРОВ / KIRIL TODOROV

Портрет на Џорџо Нуриџани
A Portrait of Giorgio Norigiani
пред 1978/before 1978
гипс/plaster, 50x40x25
(2627)

АНТУН АУГУСТИНЧИЌ / ANTUN AUGUSTINČIĆ

Тито/Tito, 1962
сребро/silver, 38x30x22
(5)

СТЈЕПАН БАСТАЛЕЦ / STJEPAN BASTALEC

Хирошима/Hiroshima, 1962
дрво/wood, 53x36x30
(61)

СТЈЕПАН БАСТАЛЕЦ / STJEPAN BASTALEC

Страв/Fear, 1961
камен/stone, 21x14x12
(183)

ЛУЈО БЕЗЕРЕДИ / LUJO BEZEREDI

Вечна тема II/Eternal Theme II, 1951
теракота/terracotta, 65x20x14
(146)

ЈОСИП ДИМИНИЋ / JOSIP DIMINIĆ
Допири/Touches, 1973
фиберглас/fiberglass, 81 x 65 x 27
(2353)

ЈОСИП ДЕМИРОВИЋ / JOSIP DEMIROVIĆ

Ништожноста на Хиросима/The Nothingness of Hiroshima, пред/before 1964
релјеф; метал/relief, метал, 68x78x9
(179)

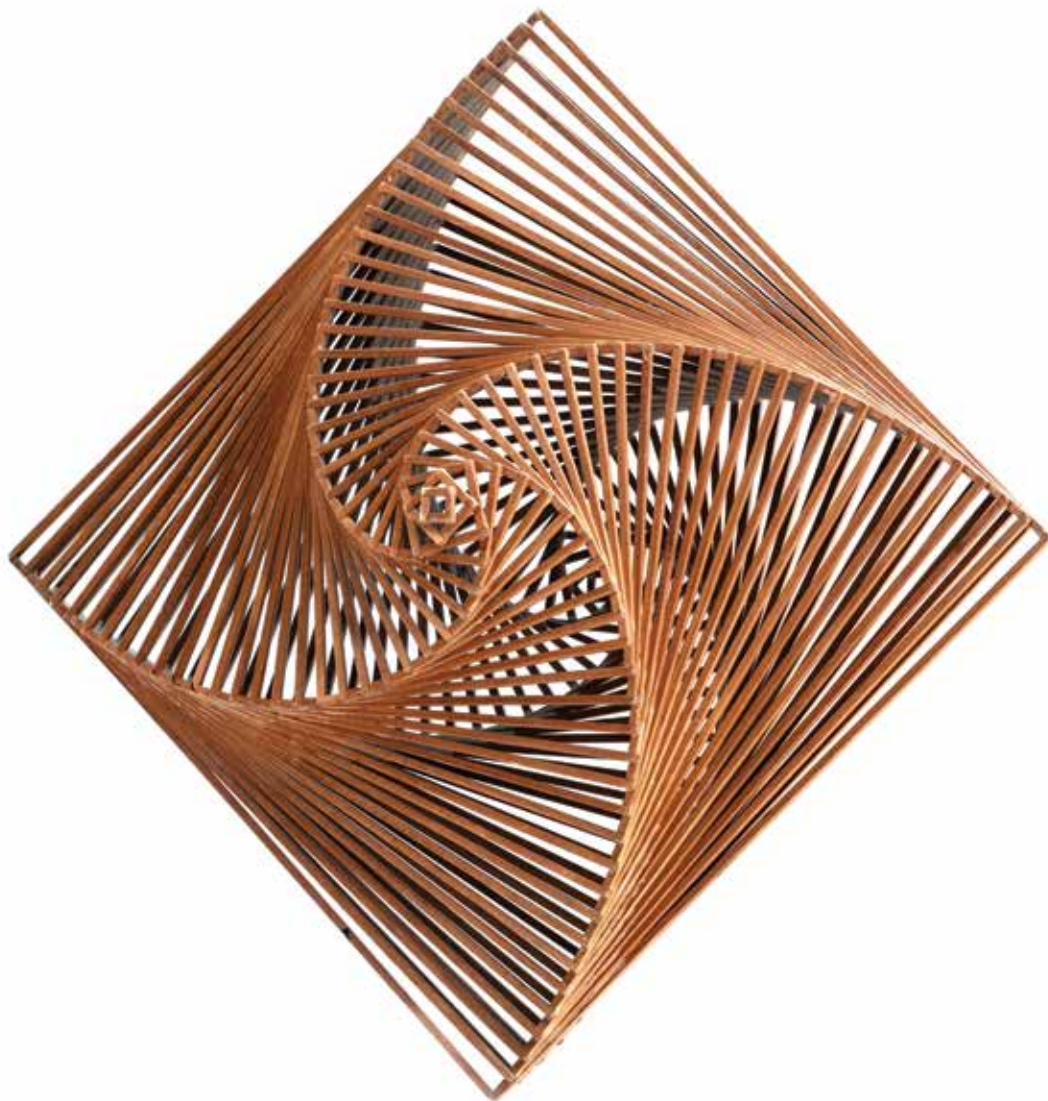
КИРИЛ ХАЛАЧЕВ / KIRIL HALAČEV

Жена со амфора/
A Woman with an Amphora, 1963
теракота/terracotta, 33x20x13
(147)

ЈОСИП ХОРВАТ / JOSIP HORVAT

Жена птица/A Bird Woman, 1963
дрво/wood, 68x14x12
(182)

ЈУРАЈ ДОБРОВИЋ / JURAJ DOBROVIĆ

Просторна конструкција/Spatial Construction, 1964/65
објект; дрво/object; wood, 49,5x49,5x30
(1567)

ЖЕЛИМИР ЈАНЕШ / ŽELIMIR JANEŠ
Осветлен лик/Illuminated Figure, 1959
инкрустација; дрво/wood inlay
43x35x4
(112)

НИКОЛА ЈАНКОВИЋ / NIKOLA JANKOVIĆ
Предмет-фигура/Subject-Figure, пред/before, 1963
полирано дрво/polished wood, 27,5x8x8
(59)

ШИМО КЛАИЋ / ŠIMO KLAČIĆ
Торзо/Torso, 1962
камен/stone, 33x25x32
(116)

НЕНАД КРИВИЋ / NENAD KRIVIĆ
Мобиле I/Mobile I, 1962
бронза/bronze, 13x12,5x6
(108)

СТЈЕПАН КИЧИН / STJEPAN KIĆIN
Женска глава/Head of a Woman, 1962
дрво/wood, 25x6x16
(172)

ИВАН КУЗМИЈАК / IVAN KUZMIJAK
Страдалници/Sufferers, 1963
дрво/wood, 76x28x22
(185)

ВЕЛИБОР МАЧУКАТИН / VELIBOR MAČUKATIN
Коњче/A Horse, 1959
бронза/bronze, 20x17x 8
(4)

ЈОСИП ПОЉАН / JOSIP POLJAN
Фигура II/Figure II, 1958
бронза/bronze, 17x5x1,5
(139)

ДУШАН ЏАМОЊА / DUŠAN DZAMONJA
Метална скулптура 45 / Metal Sculpture 45, 1965
железо / iron, 33x19x19
(1873)

ИВАН КОЖАРИЋ / IVAN KOŽARIĆ

Капач на Сава/Swimmer in the Sava River, 1955/56

бронза/bronze, 69x7x11

(439)

ЈОСИП МАРИНОВИЋ / JOSIP MARINOVIĆ
Портрет на колегата/Portrait of a Colleague, 1962
бронза/bronze, 26x20x24
(151)

ИВАН ПАЛЕКА / IVAN PALEKA
Востание/Uprising, 1962
бронза; релјеф/bronze relief, 55x44x5
(47)

ЈУЛИЈЕ ПАПИЌ / JULIJE PARIĆ
Селанка/Peasant Woman, 1962
теракота во боја/painted terracotta, 48,5x35x18
(128)

ПАВАО ПЕРИЌ / PAVAO PERIĆ
Далматинка/Dalmatian Woman, 1963
релјеф; камен/relief; stone, 48x27x10
(9)

КОСТА АНГЕЛИ РАДОВАНИ / KOSTA ANGELI RADOVANI

Девојка на клупа III/Girl on a Bench III, 1961/63
бронза/bronze, 85x50,2x55,8
(1694)

КОСТА АНГЕЛИ РАДОВАНИ / KOSTA ANGELI RADOVANI

Обло торзо/Curve Torso, 1965
бронза/bronze, 26,8x17,2x20,9
(1055)

ВАЊА РАДАУШ / VANJA RADAUŠ

Иван Козарец (од циклусот Паноптикум)
Ivan Kozarec (From the Cycle Panopticum), 1960
алуминиум/aluminium, 55x64x16
(125)

БРАНКО РУЖИЋ / BRANKO RUŽIĆ

Тенекеџија/Tinmith, 1958
бронза/bronze, 26x22x23
(1398)

БРАНКО РУЖИЋ / BRANKO RUŽIĆ

Осудени/Convicted, 1966
дрво/wood, 200x70x30
(1393)

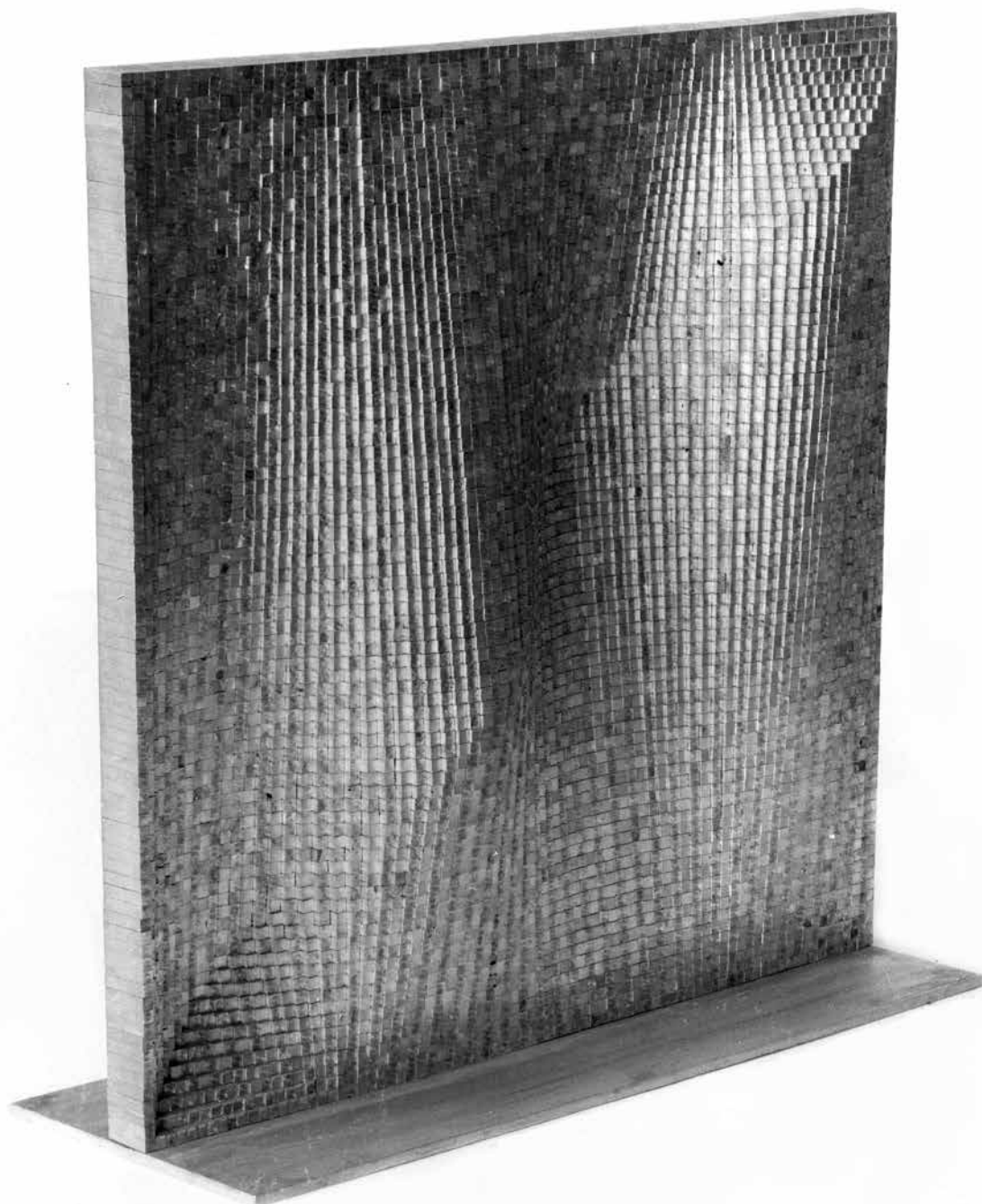

БРАНКО РУЖИЋ / BRANKO RUŽIĆ

Коњаници/Cavalry, 1965
дрво/wood, 60x70x15
(4334)

БРАНКО РУЖИЋ / BRANKO RUŽIĆ

Сезан/Cézanne, 1960
бакарен лим/copper sheet, 94x63x25
(32)

ВЈЕНЦЕСЛАВ РИХТЕР / VJENCESLAV RICHTER
Дијагонална форма/*Diagonal Form*, 1969
објект; алуминиум/*object; aluminum*, 80x80x25
(2219)

ИВАН САБОЛИЌ / IVAN SABOLIĆ

Жена од Писаровина/Woman from Pisarovina, 1957

бронза/bronze, 66x55x15

(33)

ПЕТАР СМАЈИЋ / PETAR SMAJIĆ

Селанка со крава/A Peasant Woman with a Cow, 1963
дрво/wood, 35x22x8
(53)

ПЕТАР СМАЈИЋ / PETAR SMAJIĆ

Адам и Ева/Adam and Eve, 1963
дрво/wood, 38x14x5
(60)

РУДОЛФ ШПИГЛЕР/ RUDOLF ŠPIĜLER

Студија на Микеланџело/Study of Michelangelo, 1945
теракота/terracotta, 38x36x24см.
(113)

АЛЕКСАНДАР ШУЛТЕС / ALEKSANDAR ŠULTES

Глава на дете/Head of a Child, 1963
патиниран гипс/patinated plaster, 27x18x18
(154)

ЈАН ШТУРСА / JAN ŠTURSA
Пубертет/Puberty, 1905
бронза/bronze, 84x23x10
(1975)

ЛАДИСЛАВ ШОПЕК / LADISLAV SNOPEK

Млада мајка/Young Mother, 1960

камен/stone, 65x100x48

(782)

РОБЕРТ ЯКОБСЕН / ROBERT JACOBSEN

Скулптура А + Б / Sculpture A + B, 1972

метал / metal, 90x110x88

(2222)

ЕТЈЕН АЖДИ / ETIENNE HAJDU

Билјана/Biljana, 1964
бронза/bronze, 88x43x13
(581)

**АНДРЕ КОНДЕ-АФОЛТЕР
ANDRE CONDÈ-AFFOLTER**

Вртење во внатрешноста
Turning Inward, 1967-70
синтетичка смола
synthetic resin, 175x120x70
(1979)

ДАНИЛ ДАНИЛ / DANIL DANIL

Април 1967 бр. 5 / April 1967 No.5, 1967
електро - кинетички објект / electro-kinetic object
боено дрво; пластика; алуминиумски рамки
colored wood, plastic, aluminium frame, 74x104x23
(1883)

САИД ДАРВИШ / SAYED DARWICHE
Објект-слика/Object-Painting, 1995
дрво; метал/wood; metal, 80x20x7
(3933)

АНЖЕЈ МЕЈСНЕР / ANDRZEJ MEISSNER
Скулптура/Sculpture, 1967
дрво; железо/wood; iron, 254x40x48
(1805)

МИШЕЛ ЖЕРАР / MICHEL GERARD

Слоевитости/*Stratification*, 1970

комбинирана техника; полиуретан; каучук

mixed media; polyurethane; rubber, 65x60x45

(1959)

ЖАК ЛИС / JACQUES LIESSE

Без наслов/Untitled, 1971
комбинирана техника; релјеф-објект, картон
mixed media; relief-object, cardboard, 150x110x40
(1958)

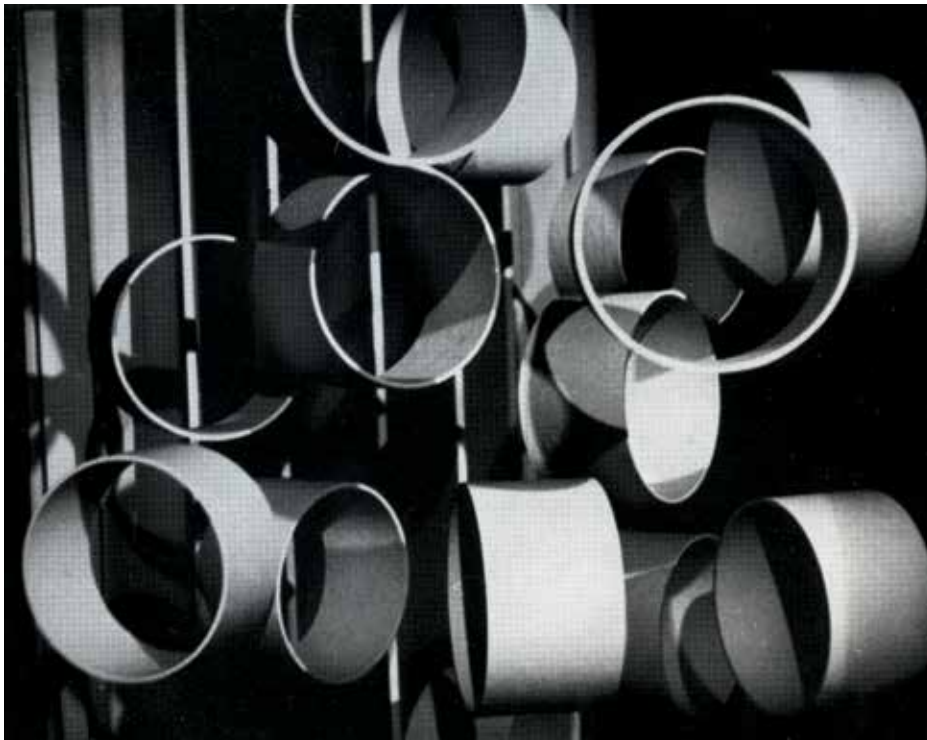
**КАРЛ-ЖАН МАРКС ЛОНГЕТ
KARL-JEAN MARX LONGUET**

Кула/Tower, 1973
камен/stone, 102x31x31
(2249)

ПОЛ ФРАНК / PAUL FRANCK

Торзо/Torso, 1965
горена пластика/burned plastic, 69x49x0.5
(712)

ОЛИВИЕ НЕРО / OLIVIER NÈROT

Хромолуминозна структура бр. 7 / Chromoluminous Structure No. 7, 1969 (VI)
мобилна скулптура; комбинирана техника; рефлектор
mobile sculpture; mixed media; reflectors, 230x140x50
(1960)

АЛЕН ПЕКЛАР / ALAIN PECLORD

Скулптура / Sculpture, 1970
објект; лим; стакло / object; metal
sheet; glass, 169x120x117
(1903)

ХОАН РАБАСКАЛ / JOAN RABASCALL

Во чест на црната сила /In Honor of the Black Force, 1969/70
боено дрво; вештачко цвеќе/painted wood; artificial flowers, 210x97,5x1,5
(1888)

МАРТА ПАН / MARTA PAN

Скульптура 93/Sculpture 93, 1965
дрво/wood, 43x20,5x20,5
(1871)

ФРАНСОА СТАЛИ / FRANCOIS STANLY

Риба/Fish, 1959
дрво/wood, 64x60x55
(1063)

ПЈЕР ВЕРМЕРШ / PIERRE VERMEERSCH

Испресчено со јазли/Intersected by Knots, 1969
жица; плексиглас/wire; plexiglass, 40x30x18
(1934)

РОБЕРТ АДАМС / ROBERT ADAMS

Вертикални форми со кривина/Vertical Forms With Curve, 1965
бронза; железо/bronze; iron, 51x20x13
(1949)

БРАЈАН НИЛ / BRYAN KNEALE
Скулптура/Sculpture, 1964-65
железо/iron, 115x90x25
(1948)

КЕНЕТ РОВАТ / KENNETH ROWAT

Коњуктура/Conjuncture, 1965
комбинирана техника на лесонит
mixed media on plywood, 99x58.5x8
(1291)

ЏЕС ВАТКИНС / JESSE WATKINS

Човечка борба/Human Struggle, 1967
лиен алуминиум/cast aluminum, 300x85x85
(1747)

КЛАУС ШУЛЦЕ / CLAU SCHULTZE

Релакс/Relax, 1970

боена керамопластика/colored ceramics, 220x150x50
(1891)

АХИЛЕАС АПЕРГИС / ACHILLEAS APERGIS

Феномен/Phenomenon, 1974

железо/iron, 48x58x28

(2685)

ЈАНИС ГАИТИС / YANNIS GAITIS

Последни новости/Last News, 1969

објект; комбинирана техника/објект; mixed media, 180x120x25
(1932)

ЈАНИС ГАИТИС / YANNIS GAITIS

Огледало/Mirror, 1977

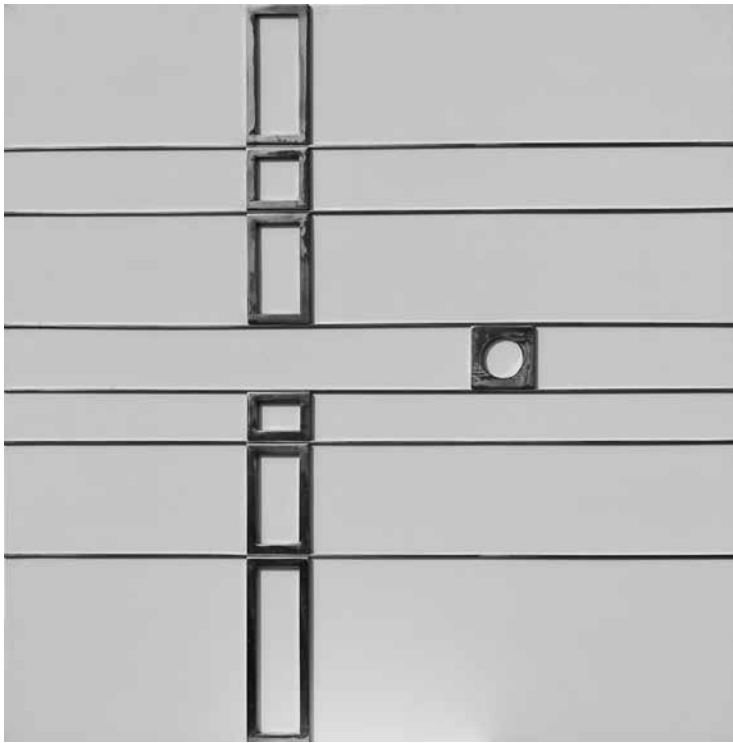
масло на платно; боено дрво/oil on canvas; painted wood, 200x100x10
(2600)

СТАТИС ЛОГОТЕТИС / STATHIS LOGOTHETIS

Дело Е 58/Art work E 58, 1966

објект; комбинирана техника/објект; mixed media, 50x80x9
(2608)

ЈАНИС МИХАС / YANNIS MICHAS

Композиција А 58/Composition A 58, 1976

објект; комбинирана техника/објект; mixed media, 100x100x5
(2609)

ЈОРГОС НИКОЛАИДИС / GIORGOS NIKOLAIDIS

Скулптура 1002/Sculpture 1002, 1975

метал; челик/metal; steel, 52x92x50
(2686)

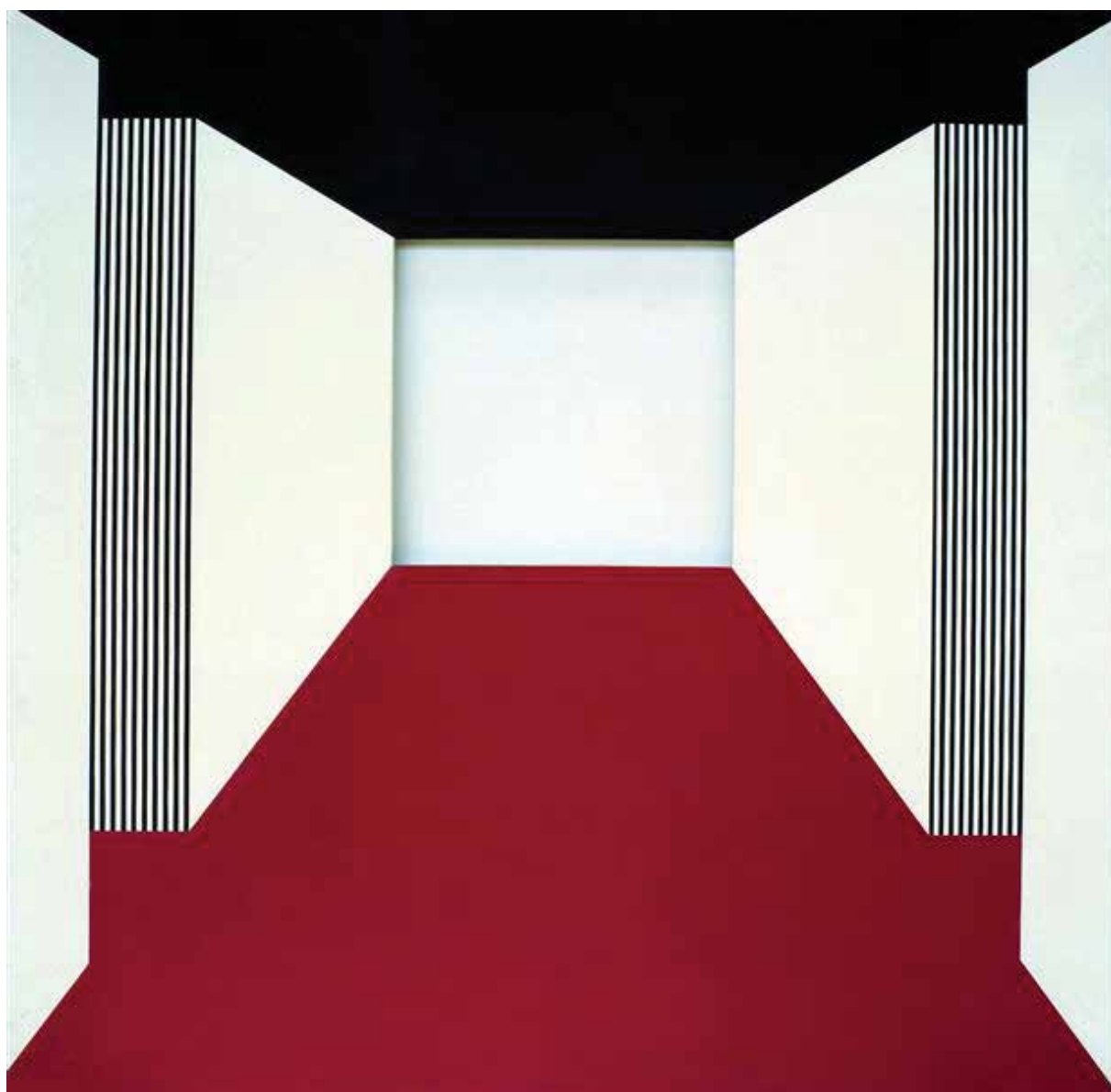
ЖАНА СПИТЕРИС ВЕРОПУЛУ / JEANNE SPITERIS VEROPOULOU

Чекорење/Racing, 1962
железо/iron, 100x80x23
(603)

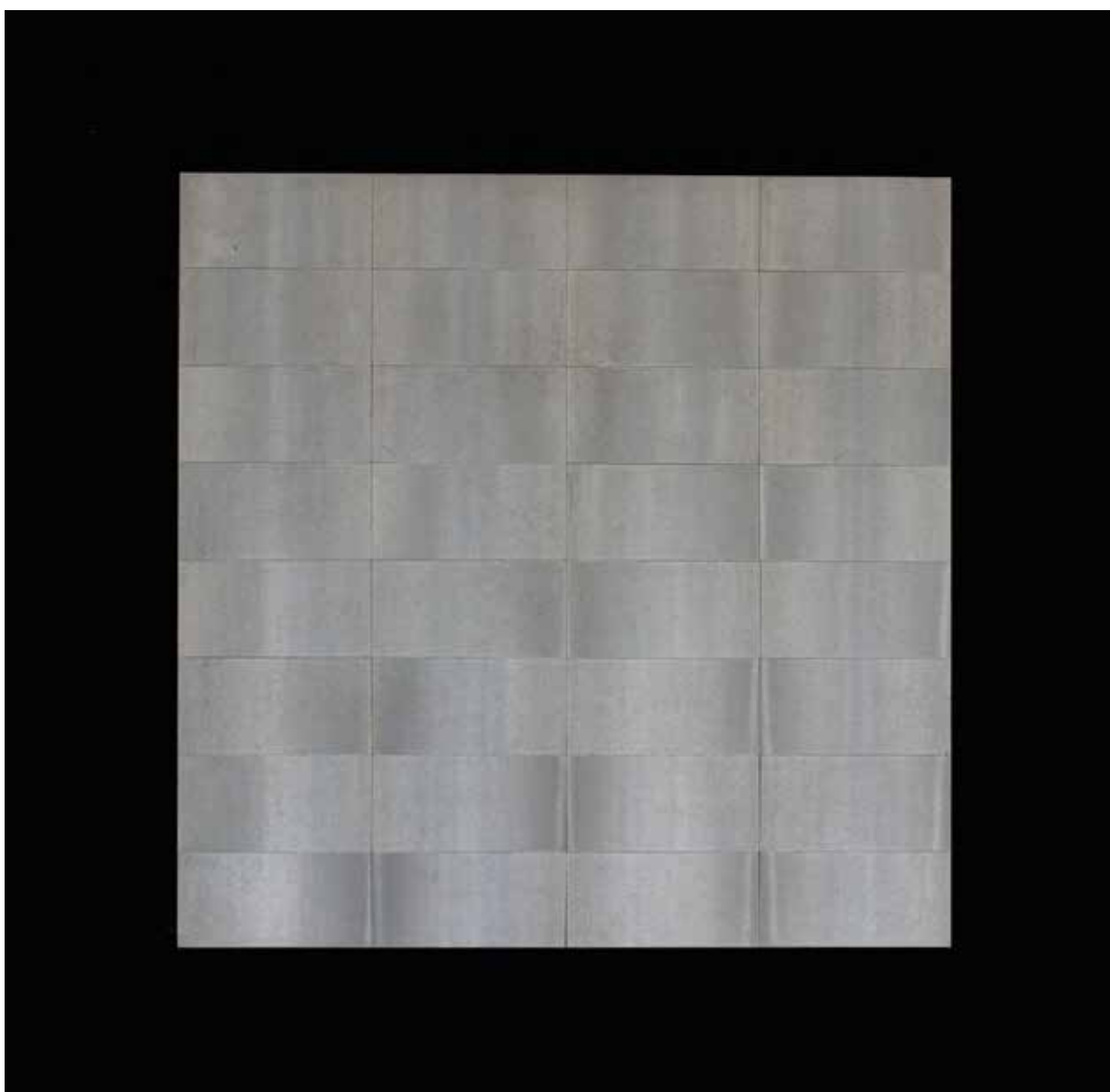
ВАСИЛИС СКИЛАКОС / VASSILIS SKYLAKOS

Без наслов/Untitled, 1976
објект; комбинирана техника/објект; mixed media, 81x70x12
(2611)

ОПИ ЗУНИ / ОРУ ZOUNI

Ширење на една површина-Ентериер/Expanding of One Surface-Interior, 1978
боено дрво/painted plywood, 190x183,5x3
(2614)

ЏЕТУЛИО АЛВИАНИ / GETULIO ALVIANI

Површина со вибрационен слој/Surface with Vibrational Layer, 1966
алуминиум/aluminum, 56x56x6
(1092)

МИРКО БАЗАЛДЕЛА / MIRKO BASALDELLA

Маска/Mask "Monoco Buddhista", 1966
лим/metal tin, 25x37,7x8
(1732)

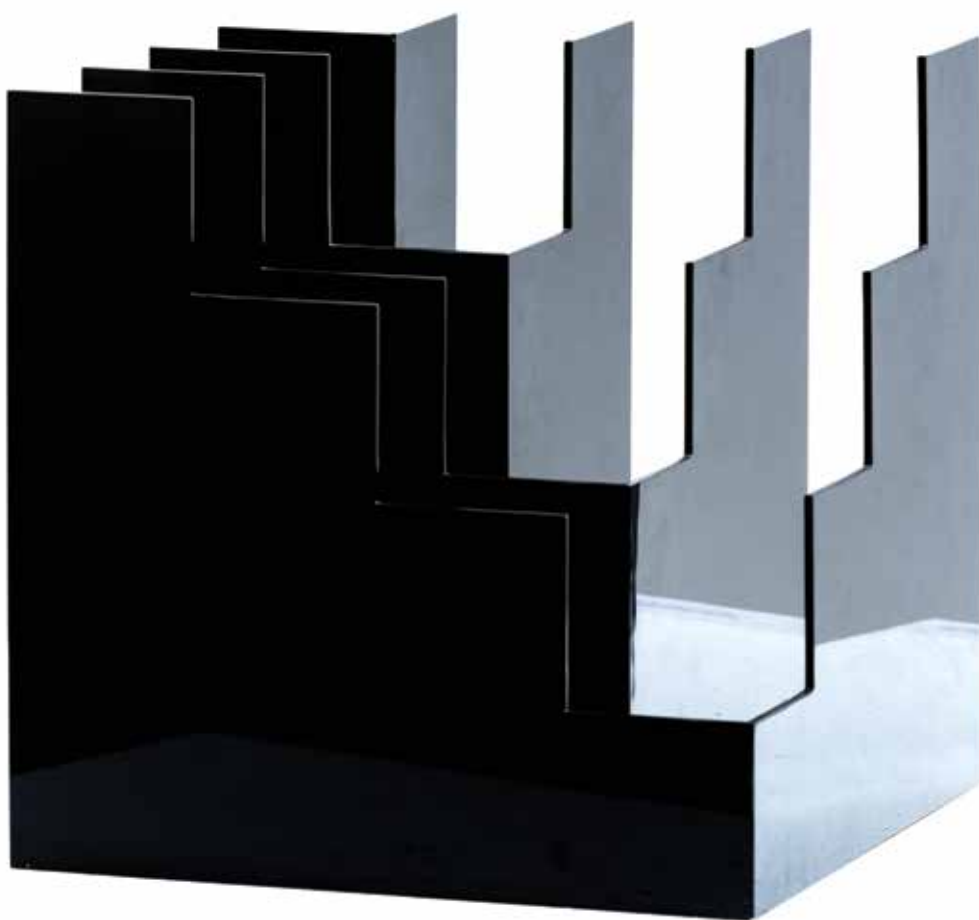
ВИНЧЕНЦО БЈАНКИ / VINCENZO BIANCHI

Душата на поетот/The Soul of the Poet, 2004
бронза; мермер/bronze, marble, 200x100x94
(4057)

АЛФИО КАСТЕЛИ / ALFIO CASTELLI

Акт/Nude, 1962
бронза/bronze, 39x4x4
(314)

НИКОЛА КАРИНО / NICOLA CARRINO

Куб/Cube, 1969

пластика/plastic, 40x38x38

(1866)

АЛДО КАЛО / ALDO CALO

Плочка "Piastra"/Tile "Piastra", 1963
бронза/bronze, 16x15x1,2
(313)

ЛОРЕНЦО ГВЕРИНИ / LORENZO GUERRINI

Бронза IV/2 „Тежок отпечаток“/
Bronzetto IV/2 "Impronta Severa", 1952
бронза/bronze, 11x11x5
(316)

ETTORE COLLA / ETTORE COLLA

Композиција/Composition, 1962
железо/iron, 84x63x16
(315)

МАРЧЕЛО МАСЕРИНИ / MARCELLO MASCHERINI

Акт што седи/Sitting Nude, 1954
бронза/bronze, 30x18x20
(317)

ЏОВАНИ ТИЦАНО / GIOVANNI TIZZANO

Нерешителна/Hesitant Girl,
Пред/before 1964
бронза/bronze, 18x13x12
(319)

МАРК МЕК МЕЛО / MARC MC MELLO

Без наслов/Untitled, 2006
мозаик-скулптура; боја; камен
mosaic sculpture; color; stone,
(4196)

ВИТОРИО ТАВЕРНАРИ / VITTORIO TAVERNARI

Голгота/Golgotha, 1965
дрво/wood, 711x51x5
(1475)

ФРАНЧЕСКО СОМАИНИ / FRANCESCO SOMAINI

Композиција 80 (Приказна за зората /Racconto dell'alba)/
Composition 80 (Tale of the Dawn), 1961
бронза/bronze, 57x43x30
(318)

МЕНАШЕ КАДИШМАН / MENASHE KADISHMAN

Во неизвесност/*In Uncertainty*, 1966

гранит/*granite*, 18x17x8

(1787)

СОФУ ТЕШИГАХАРА / SOFU TESCHIGAHARA

Победа/Victory, 1966

дрво; лим/wood, metal sheet, 120x100x60
(1663)

АДЕМ РУСИНОВЦИ / ADEM RUSINOVCI

Од циклусот „Контакт“/From the cycle „Contact “
околу/around 2000
комбинирана техника/mixed media, 98x25x25
(4165)

АДЕМ РУСИНОВЦИ / ADEM RUSINOVCI

Глава/Head, околу/around 2000
комбинирана техника/mixed media, 44x44x40
(4166)

M

N. MACEDONIA S. MAKEDONIJA

БОРКА АВРАМОВА / BORKA AVRAMOVA

Човек од планината 2 / A Man from the Mountain 2, 1962
теракота/terracota, 35x22x28
(12)

КОСТА АБДАРМАНОВ / KOSTA ABDARMANOV
Симбиозна форма III/Symbiotic Form III, 1983
дрво/wood, 68x30x40
(4777)

СИМЕОН АРНАУДОВ / SIMEON ARNAUDOV
Композиција 81/Composition 81, 1981
мермер/marble, 23x14x8
(4744)

СЛАВЕ АЈТОВСКИ / SLAVE AJTOVSKI
Олуја/Storm, 1980
бронза/bronze, 50x36x26
(3285)

БОГОЈА АНЃЕЛКОСКИ / BOGOJA ANGJELKOSKI

Пловидба низ сонот, низ кругот или...

Sailing Through the Dream, Through the Circle or ..., 1993

дрво; метал/wood, metal, 345x93x230

(4028)

МИРНА АРСОВСКА / MIRNA ARSOVSKA

Автопортрет/Self Portrait, 1996

кинетички објект/kinetic object

(5079)

ИЛИЈА АЏИЕВСКИ / ILIJA ADZIEVSKI

Портрет на Илјами Емин/Portrait of Iljami Emin, 1966
патиниран гипс/patinated plaster, 48x20x22
(1977)

ТОМЕ АЏИЕВСКИ / TOME ADZIEVSKI

Без наслов/Untitled, 1988
дрво/wood, 40x104x34
(4949)

ТОМЕ АЏИЕВСКИ / TOME ADZIEVSKI

Исправени скулптури/Upright Sculptures, 1987
дрво/wood, 182x32x28
(4918)

ТОМЕ АЦИЕВСКИ / TOME ADZIEVSKI

Од циклусот „Места“/from the cycle “Places” (4 дела со различни димензии/4 sculptures with different dimensions- 174x22x20; 148x20x20; 154x22x21; 158x21x18), 1993

дрво во боја/colored wood

(3830)

АТАНАС АТАНАСОСКИ / ATANAS ATANASOSKI

Од Оревоец до МСУ/From Oreovec to MoCA, 2013/14

дрво; земја/wood; soil, 90x90x90

(5106)

ТОМЕ АНДРЕЕВСКИ / TOME ANDREEVSKI

Стражар/Guard, 1969/70
метал/metal, 152x38x15
(4383)

ТОМЕ АНДРЕЕВСКИ / TOME ANDREEVSKI

Торзо/Torso, 1967
метал/metal, 60x26x26
(4307)

ТОМЕ АНДРЕЕВСКИ / TOME ANDREEVSKI

Глава/Head, 1966
метал/metal, 28x20x22
(4337)

НАСО БЕЌАРОВСКИ / NASO BEKJAROVSKI
Форми од природата III/Forms of Nature III, 1978
камен/stone, 18x12x11
(4741)

НАСО БЕЌАРОВСКИ / NASO BEKJAROVSKI
Првата голема свеченост/The First Big Celebration, 1974
метал/metal, 74x50x17
(2254)

НАСО БЕЌАРОВСКИ / NASO BEKJAROVSKI

Симболична композиција/Symbolic Composition, 1970
 Метал/metal, 102x44x18
 (4306)

НАСО БЕЌАРОВСКИ / NASO BEKJAROVSKI
 Крила на слободата/Wings of Freedom, 1974
 метал/metal, 88x62x35
 (4586)

НАСО БЕЌАРОВСКИ / NASO BEKJAROVSKI

Победник/Winner, 1974
 метал/metal, 145.5x79x55
 (4304)

БОРЧЕ БОГОЕВСКИ / BORCHE BOGOEVSKI

"Misterium"/"Misterium", 2011

објект; панел; полиестер/objekt; plywood; polyester, 160x160x30
(5086)

АНГЕЛ ДИМОВСКИ / ANGEL DIMOVSKI

Плава жена/Blue Woman, 1981

гипс; полиестер во боја/plaster; colored polyester
73x32x20
(5030)

БЛАГОЈ ЧУШКОВ / BLAGOЈ CHUSHKOV

Свирач/Player, 1982
теракота/terracotta, 40x30x15
(4776)

БЛАГОЈ ЧУШКОВ / BLAGOЈ CHUSHKOV

Музичар/Musician, 1980
патинирана теракота/patinated terracotta, 35x35x22
(4817)

БЛАГОЈ ЧУШКОВ / BLAGOЈ CHUSHKOV

Мајка/Mother, 1971
боен гипс/painted plaster, 35x42x25
(1987)

ЈОРДАН ГРАБУЛОСКИ ГРАБУЛ / JORDAN GRABULOSKI GRABUL

Пластичен амбиент: Простор, Контакт, Време/
Sculptural Environment: Space, Contact, Time, 1968

боено дрво (црно, бело, зелено)/colored plywood (black, white, green), 220x82x40
(1726)

ЈОРДАН ГРАБУЛОСКИ ГРАБУЛ / JORDAN GRABULOSKI GRABUL

Парадоксот на коегзистенцијата/The Paradox of Coexistence, 1969

објект/object, 245x236x73
(1817)

ЈОРДАН ГРАБУЛОСКИ ГРАБУЛ
JORDAN GRABULOSKI GRABUL
Глава/Head, 1966
камен/stone, 30x40x15
(4323)

ЈОРДАН ГРАБУЛОСКИ ГРАБУЛ / JORDAN GRABULOSKI GRABUL
Објект III/Object III, 1969
објект; панел; шпер плоча/object, panel, plywood, 58x80x80
(4372)

ЖОРДАН ГРАБУЛОСКИ ГРАБУЛ / JORDAN GRABULOSKI GRABUL

Комуникации (29 елементи)/Communications (29 elements), 1985

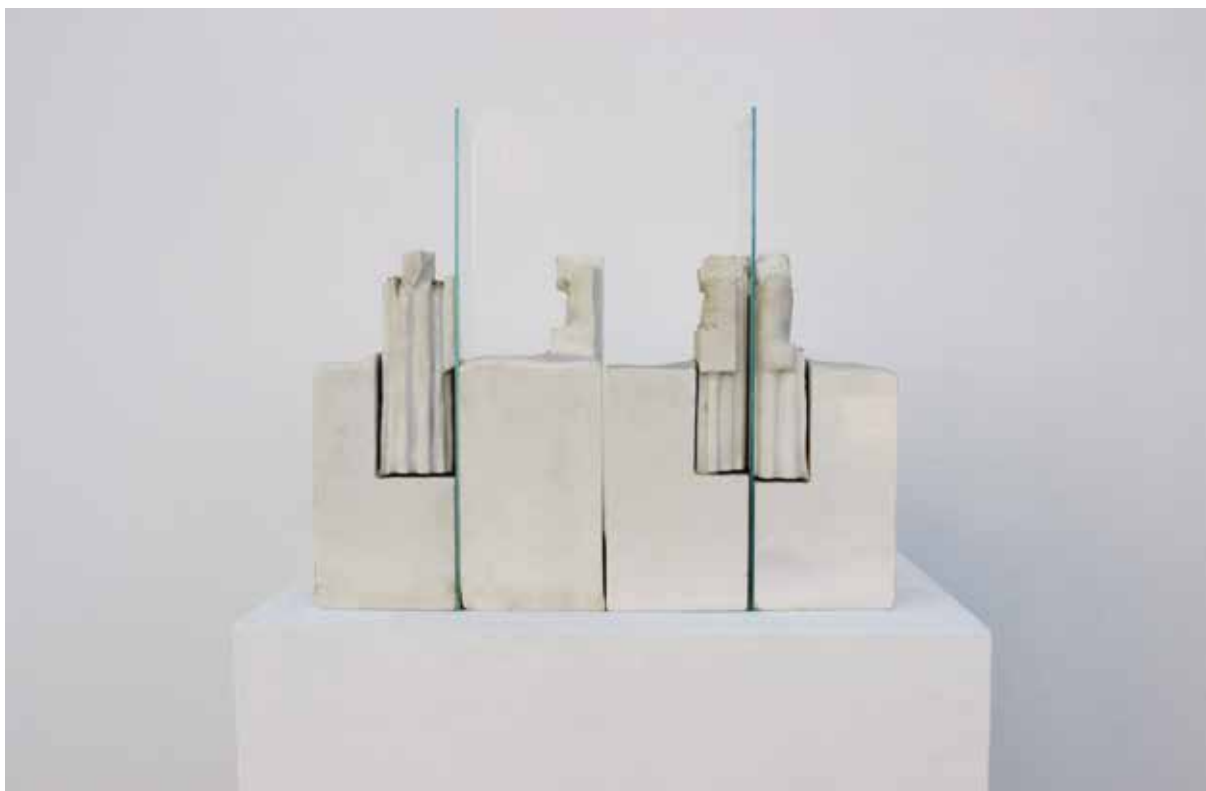
керамика-теракота/ceramic-terracotta, варијабилни димензии/variable dimensions
(4876)

ЖОРДАН ГРАБУЛОСКИ ГРАБУЛ / JORDAN GRABULOSKI GRABUL

Крешчендо/Crescendo, 1961

метал/metal, 42x138x42
(4945)

БОГДАН ГРАБУЛОСКИ-БОНАЧ / BOGDAN GRABULOSKI-BONACH

Цар и царица/King and Queen, 1994
мермер/marble, 30x40,5x11,5
(5073)

ФИЛИП ГОРЃИЈЕВ / FILIP GJORGJIEV

Фибула 05-2114/Fibula 05-2114, 1984
патиниран метал; бронза/patinated metal; bronze, 20x70x8,5
(4877)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Асоцијативни форми II/Associated Forms II, 1986
теракота/terracotta, 15x16x11
(4882)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Теракотни скици/Terracotta Sketches, 1976
теракота/therracotta, варијабилни димензии/variable dimensions
(4590)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Форма/Form, 1959
гипс/plaster, 27x37x37
(3820)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Скулптура I/Sculpture I, 1971
метал/metal, 172x36x27
(2179)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Метална експанзија/Metal Expansion, 1967
швајцуван челик/welded steel, 200x170x67
(1558)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Скулптура-студија VI/Sculpture-Studio VI, 1971
железо/iron, 131x122x16
(4282)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Скулптура/Sculpture, 1980
бронза/bronze, 77x7x5
(2932)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Скулптура (од циклусот Вертикали)
Sculpture (From the Cycle Verticals), 1980
бронза/bronze, 150x10x6
(3730)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Фигура/Figure, 1980
бронза/bronze, 114.5x19x9
3953

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Дијалог/Dialogue, 1978

полиестер во боја/polyester

(2632)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Дијагонална композиција III/Diagonal Composition III, 1967
железо/iron, 98x185x36
(4308)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Крилеста скулптура/Winged Sculpture, 1967
железо/iron, 97x189x56
(4350)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Кружна скулптура/Circular Sculpture, 1970
железо/iron, 110x108x20
(4591)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Глава III/Head III, 1962-63
железо/iron, 32x20x14
(4305)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Глава II/Head II, 1963
железо/iron, 26x32x20
(1110)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV
Глава I/Head I, 1962
железо/iron, 35x30x30
(4340)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Скулптура XII/Sculpture XII, 1965

железо/iron, 20x60x32

(628)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Скулптура III/IV/Sculpture III/IV, 1964

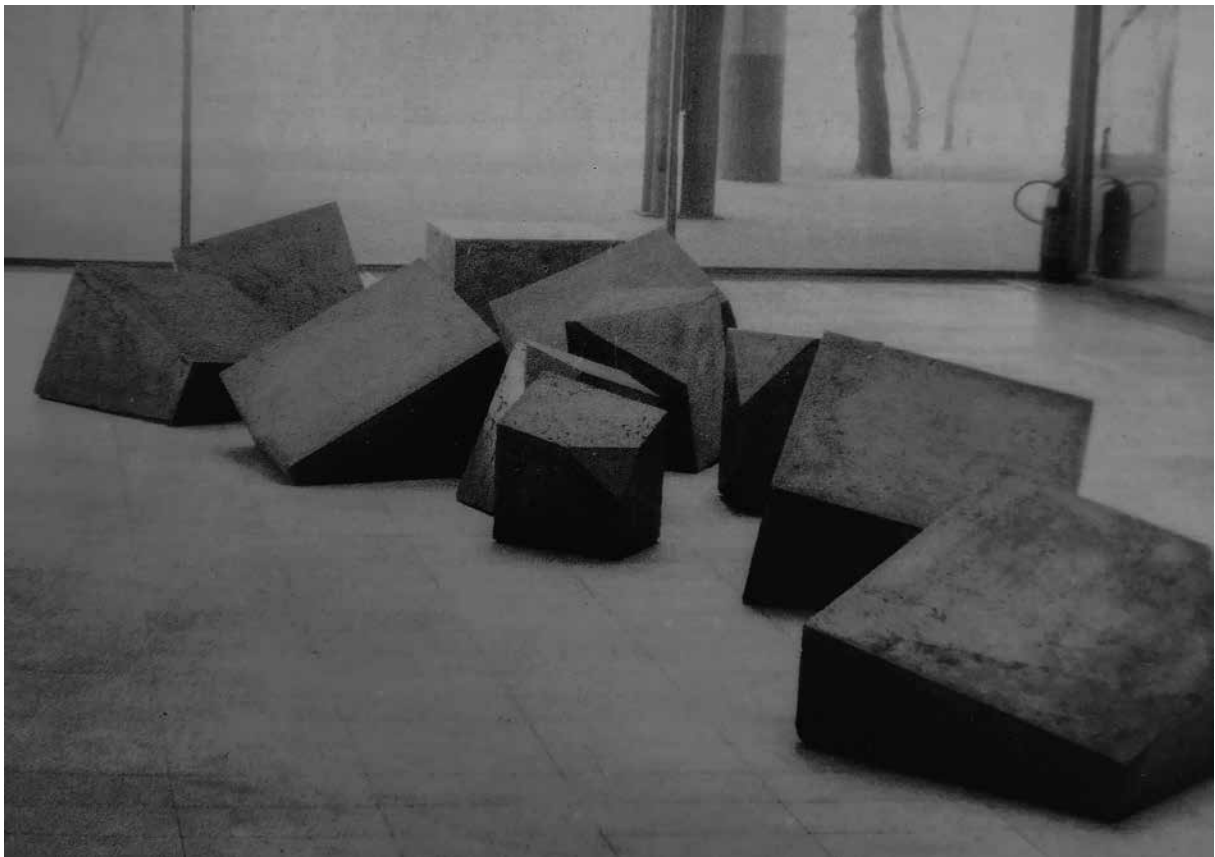
железо/iron, 80x140x52

(595)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Улица/Street, инсталација (48 делови)/sculptural installation 48 pieces , 2004
бетон/concrete, варијабилни димензии/variable dimensions
(4079)

ПЕТАР ХАЏИ БОШКОВ / PETAR HADŽI BOSHKOV

Од циклусот „Рефлексии“/From the Cycle “Reflections”, 1989
скулптура инсталација; брестал/sculpture instalation; brestal
(4954)

БЕДИ ИБРАХИМ / BEDI IBRANIM

Сенка/Shadow, 1991

дрво; кожа/wood; leather, 90x90
(5014)

БЕДИ ИБРАХИМ / BEDI IBRANIM

Невестински ковчег/Bridal Coffin, 2009

објект; дрво; кожа; метал/object; wood; leather;
metal, 150x80x30
(5145)

БЕДИ ИБРАХИМ / BEDI IBRANIM

Семејно стебло/Family Tree, 2005

камен, дрво; лиен метал-олово, јаже
rocks, wood, cast metal-lead, roap, 180x45x45
(5083)

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ-КАРАДАРЕ /
ALEKSANDAR IVANOVSKI-KARADARE**

На пешачки премин/On a Pedestrian Crossing, 1979
алуминиум/aluminum, 20x27x19
(2867)

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ-КАРАДАРЕ /
ALEKSANDAR IVANOVSKI-KARADARE**

Жена свири на клавир/
A Woman Playing Piano, 1981
бронза/bronze, 90x70x40
(5105)

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ-КАРАДАРЕ /
ALEKSANDAR IVANOVSKI-KARADARE**

Пред излог/In Front of the Shop-Window, 1982
бронза/bronze, 25x27x19
(4773)

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ-КАРАДАРЕ /
ALEKSANDAR IVANOVSKI-KARADARE**

Ситуација II (две фигури)
Situation II (two figures), 1987
полиестер/polyester, 160x77x70
(3855, 4006)

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ-КАРАДАРЕ /
ALEKSANDAR IVANOVSKI-KARADARE**

На шалтер (композиција)/Over the Counter (composition), 1978
полиестер во боја; плексиглас/colored polyester; Plexiglas, 73x70x38
(4634)

**АЛЕКСАНДАР ИВАНОВСКИ-КАРАДАРЕ /
ALEKSANDAR IVANOVSKI-KARADARE**
Континуитет во црвено/*Continuity in Red*, 1973
боено дрво/*Painted wood*, 69x48x9
(2190)

КИРИЛ КАЗАНЦИСКИ / KIRIL KAZANDZISKI

Топка (Форма како формација) /Ball (Form as a Formation), 1985
патиниран гипс/patinated plaster, 20x20x20
(4818)

БРАНКО КОНЕСКИ / BRANKO KONESKI

Скулптура бр. 2/Sculpture No. 2, 1978
мермер/marble, 55x30x10
(4636)

БРАНКО КОНЕСКИ / BRANKO KONESKI

Скулптура (фигура)/Sculpture (figure), 1980
дрво/wood, 58x40x35
(2933)

БРАНКО КОСТОВСКИ / BRANKO KOSTOVSKI

Макета од Крал Лир од Шекспир/Model from King Lear, from Shakespeare, 1972
метал/metal, 56x35,5x15
(3469)

БОРО КРСТЕВСКИ / BORO KRSTEVSKI
Логорашка (неизвесност)/Camp Inmate (uncertainty), 1969
дрво/wood, 90x40x25
(2636)

БОРО КРСТЕВСКИ / BORO KRSTEVSKI
Акт/Nude, 1989
мермер/marble, 38x36x28
(4956)

БОРО КРСТЕВСКИ / BORO KRSTEVSKI
Пубертет/Puberty, 1955
дрво/wood, 102x7.5x11
(3817)

ИЛИЈА ЛАФАЗАНОВСКИ / ILIJA LAFAZANOVSKI
Прегратка/Embrace, 1984
камен/stone, 45x20x20
(4815)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Скулптура VII/Sculpture VII, 1973
метал/metal, 124x80x21
(4288)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Скулптура X-II/Sculpture X-II, 1977
метал/metal, 33x33x12
(4742)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Скулптура XII/Sculpture XII, 1973/73
метал/metal, 150x67x20
(2237)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Скулптура (VII) X/Sculpture (VII) X, 1973
метал/metal, 135x34x22
(4589)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Светлосен информатор II/Light Informer II, 1984
боен метал/painted metal, 114x75x21
(4816)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI

Силуети/Silhouettes, 1981
метал/metal, 16x22x50
(3192)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI

Скулптура X-III/Sculpture X-III, 1977
метал; дрво/metal; wood, 60x30x10
(4309)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Скулптура II/Sculpture II, 1970
метал/metal, 185x40x13,5
(4588)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Скулптура V/Sculpture V, 1972/73
метал/metal, 180x50x18
(4287)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI

Јадро што зрачи/Shining Nucleus, 1968
железо/metal, 185x108x20
(1689)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI

Без наслов/Untitled, 1968
железо/metal, 195x98x25
(1688)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI

Морбидно јадро/Morbid Nucleus, 1966/67
метал/metal, 190x62x15
(4286)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Крилата скулптура/Winged Sculpture, 1968
метал/metal, 180x162x18
(4387)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Миг на времето/A Moment of Time, 1966
метал/metal, 180x55x9
(1387)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Неисправен механизам/Defective Mechanism, 1966/67
железо/iron, 170x55x10
(1687)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI
Јужна звезда/South Star, 1965
патиниран гипс/patinated plaster, 125x42x10
(1048)

СТЕФАН МАНЕВСКИ / STEFAN MANEVSKI

Композиција/Composition, 1966

метал/metal, 82x21 x 11

(4339)

АНТОНИ МАЗНЕВСКИ / ANTONI MAZNEVSKI

ТВ пејзаж/TV Landscape, 1994

Објект, дрво; телевизиски кутии/object; wood; television boxes

150x500x50

(5082)

АНДРЕЈ МИТЕВСКИ / ANDREJ MITEVSKI

Милениумска порта/Millennium Gate, 2003

метал; светилки/metal, lights, 320x400

(4037)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Бегалци/Refugees, 1971
релјеф; мермер/relief; marble, 55x120x25
(1986)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Портрет на Блаже Конески
Portrait of Blaze Koneski, 1987
дрво/wood, 30x30x25
(4929)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Портрет на Танас Луловски
Portrait of Tanas Lulovski, 1982
дрво/wood, 44x25x30
(4774)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI
Портрет на Драгутин Аврамовски-Гуте
Portrait of Dragutin Avramovski-Gute, 1963
патиниран гипс/patinated plaster, 27x18x30
(415)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Женски акт/Female Nude, 1963

дрво/wood, 93x11x9

(1111)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Легнат женски акт/Reclining Woman Nude, 1967
дрво/wood, 40x120x24
(4346)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Акт/Nude, 1979
бронза/bronze, 7x22x8
(4637)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIKJESKI

Логораш/Camp Inmate, 1965

дрво/wood, 128x19x14

(414)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIĆESKI

Жена која седи /Sitting Woman, 1963
дрво/wood, 60x33x23
(4338)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIĆESKI

Торзо/Torso, 1967
дрво/wood, 92x47x30
(1582)

БОРО МИТРИЌЕСКИ / BORO MITRIĆESKI

Кирил Пејчиновиќ/ Kiril Pejcinovikj, 1969
дрво/wood, 98,5x25x18
(2255)

БОГДАН МУСОВИЋ / BOGDAN MUSOVIKJ
Диск III/Disk III, 1980
мермер/marble, 28x20x9
(2925)

БОГДАН МУСОВИЋ / BOGDAN MUSOVIKJ
Јарем/Yoke, 1972
боено дрво/painted wood, 138x40x18
(2233)

РАШКО МУРАТОВСКИ / RAŠKO MURATOVSKI
Композиција/Composition, 1961
релјеф; бронза/relief; bronze, 52x64x3
(1109)

АНГЕЛ НАЦЕВСКИ / ANGEL NACEVSKI

Акт V/Nude V, 1983
бронза/bronze, 33x9x6
(4778)

АНГЕЛ НАЦЕВСКИ / ANGEL NACEVSKI

Акт/Nude, 1980
гипс/plaster, 28x8x8
(4791)

АНГЕЛ НАЦЕВСКИ / ANGEL NACEVSKI

Акт II/Nude II, 1979
печена глина/ceramic, 16x12x8
(4638)

ГОЦЕ НАНЕВСКИ / GOCE NANEVSKI
Orientatia Systema, 2002
три објекти; метал/three objects; metal
варијабилни димензии/variable dimensions
(4027)

ГОЦЕ НАНЕВСКИ / GOCE NANEVSKI

Сегмент 7/Segment 7, 2006

објект; метал/object; metal, 200x46x10
(5075)

ГОЦЕ НАНЕВСКИ / GOCE NANEVSKI

Од проектот Педесет или педесет

From the Project Fifty or Fifty, 2006

објект; метал/object; metal, 105x105x105
(4212)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI

Желки/Turtles, 1986
дрво/wood, 65x100x80
(4878)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI

Христијан Тодоровски Карпош/Hristijan Todorovski Karposh, 1975
дрво/wood, 80x32x32
(2324)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI
Направа (Скулптура III)/Device (Sculpture III), 1967
дрво; метал/wood; metal, 63x59x50
(1580)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI
Фигура на уметник/Figure of an Artist, 1967
дрво/wood, 97x34x27
(3985)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI
Скулптура I (Направа I)/Sculpture I (Device I), 1967
дрво/wood, 24x45x35
(4341)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI
Композиција 2/Composition 2, 1967
дрво/wood, 53x47x30
(3986)

БОРИС НИКОЛОСКИ / BORIS NIKOLOSKI
Скулптура II (Направа II)/Sculpture II (Device II), 1967
дрво/wood, 50x100x40
(4348)

ПЕТРЕ НИКОЛОСКИ / PETRE NIKOLOSKI

Простор VII/Space VII, 1985
гранки/branches, 200x50x40
(4879)

ПЕТРЕ НИКОЛОСКИ / PETRE NIKOLOSKI

Објект VIII - Скок (over your own shadow)
Објект VIII- Jump, 1985
објект/object, 115x250x130
(3552)

ПЕТРЕ НИКОЛОСКИ / PETRE NIKOLOSKI

Круг (од циклусот Простори)/
Circle (From the cycle Spaces), 1989
гранки/branches, 220x220x80
(4955)

ПЕТРЕ НИКОЛОСКИ / PETRE NIKOLOSKI

Балкански тепих /Balkan Carpet, 2002
железо; дрво/iron; wood, 300x500x10
(4170)

ВЛАСЕ НИКОЛЕСКИ / VLASE NIKOLESKI

Во текот на седумте дена/During the Seven Days, 1984
алуминиум/aluminum, 47x62x5
(5147)

ВЛАДО ПАВЛЕВСКИ / VLADO PAVLEVSKI
Трета смена/ Third Shift, 1984
комбинирана техника/mixed media, 24x56x35
(3555)

ВЛАДО ПАВЛЕВСКИ / VLADO PAVLEVSKI
Момински сон/A Girl's Dream, 1986
платно; полиуретан/canvas, polyurethane, 60x70x10
(3630)

ВЛАДО ПАВЛЕВСКИ / VLADO PAVLEVSKI
Диреровиот зајак/Durer's Rabbit, 1984
објект; релјеф/object; relief, 23x70x40
(3554)

СТАНКО ПАВЛЕСКИ / STANKO PAVLESKI
Целта е иста како и нејзиното начело/
The goal is like its Principle, 1986
челичен лим/iron sheet, 160x110x0,5
(4880)

СТАНКО ПАВЛЕСКИ / STANKO PAVLESKI
Аголна сензација-визуелна пирамида/
Angular Sensation-Visual Pyramid, 1987
метал/metal, 215x215x215
(3652)

СТАНКО ПАВЛЕСКИ / STANKO PAVLESKI

Изменета материјалност-4 кубуси-2 идентични споја/
 Changed Materiality-4 cubes-2 identical joints, 1987
 боен метал/painted metal, 76x82x55
 (4934)

СТАНКО ПАВЛЕСКИ / STANKO PAVLESKI

Динами-самоносен статички минимум IV
 Dynamos-Independent Static Minimum IV, 1989
 железо/Iron, 170x200x160
 (3717)

СТАНКО ПАВЛЕСКИ / STANKO PAVLESKI

Архитектони-скулптура IV
 Arhitectonics-Sculpture IV, 1991
 метал/metal, 101x75x42,5
 (5010)

СТАНКО ПАВЛЕСКИ / STANKO PAVLESKI

Архитектони-структури 3
Arhitectonics-Structure 3, 1990/91
челичен лим/steel sheet, 150x50x50
(5123)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА
DRAGAN POPOSKI - DADA
Продавачка/Saleswoman, 1983
мермер/marble, 30x15x13
(4779)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА
DRAGAN POPOSKI - DADA
Тутуни (Низи)/Tobacco (Arrays), 1969
дрво/wood, 72x50x22
(4349)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA
Хоризонтала/Horizontal, 1972
мермер/marble, 26x61x12
(2213)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA

Скулптура II (спој)/Sculpture II (joint), 1979

бронза/bronze, 7,5x8,5x5,5

(2734)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA

Раѓање на формата/Birth of the Form, 1977

мермер/marble, 18x18x18

(3188)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА
DRAGAN POPOSKI - DADA
Плодност/Fertility, 1981
мермер/marble, 21x29x27
(3069)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА
DRAGAN POPOSKI - DADA
Разлевање IV/Spilling IV, 1980
мермер/marble, 18x18x18
(4747)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA
Класична форма/Classical Form, 1972
прилепски мермер „сивец“ / marble, 27x30x40
(4587)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA
Композиција (Скулптура)/Composition (Sculpture), 1965
дрво/wood, 90x14x14
(4324)

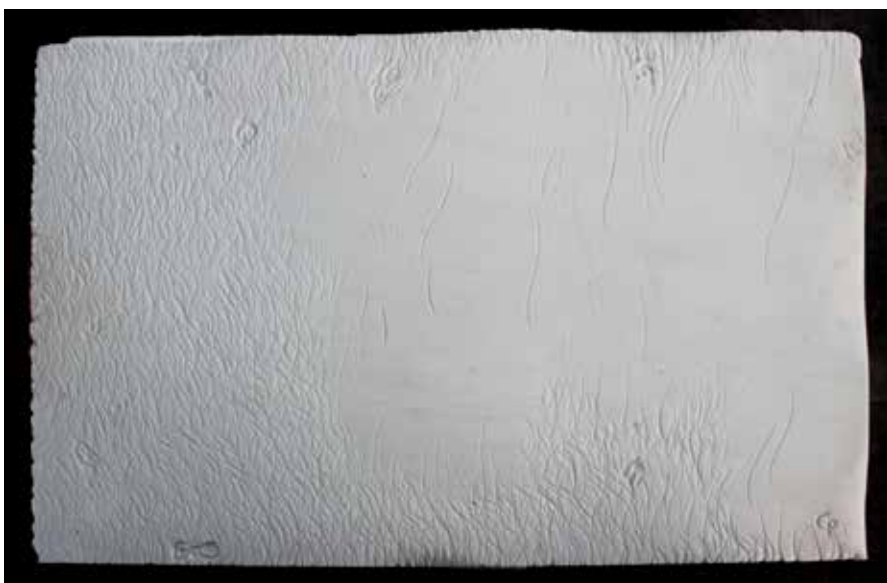

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA
Самоилов војник/Samoil's Soldier, 1963-65
боен гипс/painted plaster, 104x26x20
(4347)

ДРАГАН ПОПОСКИ - ДАДА / DRAGAN POPOSKI - DADA

Скулптура XII/Sculpture XII, 1977
прилепски мермер „сивец“/marble, 18x17x18
(4633)

ГОРАЗД ПОПОСКИ / GORAZD POPOSKI

Водена наметка (релјеф)/Water Cloak (relief), 2008
мермер/marble, 99x142x3
(5077)

ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Билјана платно белеше/“Biljana Platno Belese” (verse from Macedonian folk song) 2001
 објект; весници/object; newspapers, 1100x250x5
 (5144)

ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Инфо ткаенина 2/Info Fabric 2, 2000
 објект; весници/object; newspapers, 276x370x7
 (3984)

ИСМЕТ РАМИКЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIĆ

Инфо ткаенина/Info Fabric, 1999

објект/objekt

весници; дрво/newspapers, wood, 300x116x10
(3974)

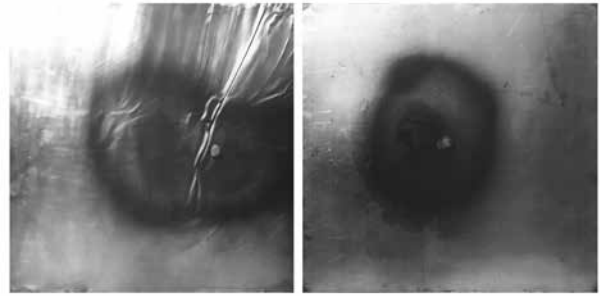
ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Дел од изложбата „Лавиринт III“ / Part of the Exhibition “Labyrinth III”, 1998
објект; инсталација; весници / object; installation; newspapers, 175x248x5
(3975)

ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Објект II (од циклусот „Треперење“) / Object II (From the Cycle “Trembling”), 1991
алуминиум; брестал; дрво; железо / aluminium; brestal; wood; iron, 225x215x22.5
(3780)

ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Светлината-кулминација/The Light-Culmination, 1987
објект/object, 100x98x5
(4919)

ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Скулптура IX/Sculpture IX, 1989
железо/iron, 181x100x37
(4994)

ИСМЕТ РАМИЌЕВИЌ / ISMET RAMIKJEVIKJ

Композиција 3/Composition 3, 1984
објект; метал; камен/object; metal; rock, 134x100x10
(4908)

КРСТЕ СЛАВКОВСКИ / KRSTE SLAVKOVSKI

Скулптура-бикови/Sculpture-Bulls, 1979
дрво/wood, 25x38x20
(4639)

КРСТЕ СЛАВКОВСКИ / KRSTE SLAVKOVSKI

Композиција (фамилија)/Composition (Family), 1976
дрво/wood, 18x13x15
(2924)

КРСТЕ СЛАВКОВСКИ / KRSTE SLAVKOVSKI

Игра на животни (бикови)/Animal Play (Bulls), 1981
дрво/wood, 34x45x15
(3223)

**ТОМЕ СЕРАФИМОВСКИ
TOME SERAFIMOVSKI**

Скопје '63/Skopje "63, 1964
бронза/bronze, 50x90x48
(4019)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Кај убавицата и зверот (3 дела)/At the Beauty and the Beast (3 parts), 1993
теракота во боја/colored terracotta, 84x57x22
(3821)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Капачка (гулабица)/Bathing Woman (pigeon), 1987
теракота во боја/colored terracotta, 30x65x50
(4923)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Голема исправена капачка
Large Upright Bathing Woman, 1987
теракота во боја/colored terracotta,
84x57x22
(3819)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Капачка (од циклусот „Река I“)
Bathing Woman (From the cycle “River I”), 1985
теракота во боја/colored terracotta,
68x58x40
(4881)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Фигура во количка/Figure in a Carriage, 1982
теракота во боја/colored terracotta, 42x33x22
(4775)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Од циклусот: „Река“/From the Cycle “River”, 1984
теракота во боја/colored terracotta, 50x40x30
(4950)

АНЕТА СВЕТИЕВА / ANETA SVETIEVA

Гласник/Messenger, 1970

теракота во боја/colored terracotta, 85x70x35
(3818)

ГЛИГОР СТЕФАНОВ / GLIGOR STEFANOV

Грабење во просторот/Grabbing of the Space, 1985
објект; слама на дрво/object; hay on wood, 190x130x10
(3604)

ГЛИГОР СТЕФАНОВ / GLIGOR STEFANOV

Истражување со конопно платно и теракота
Researching with Hemp Canvas and Terracotta, 1981
објект/object, 58x70x24
(3287)

ГЛИГОР СТЕФАНОВ / GLIGOR STEFANOV

Инсталација/Installation, 1987

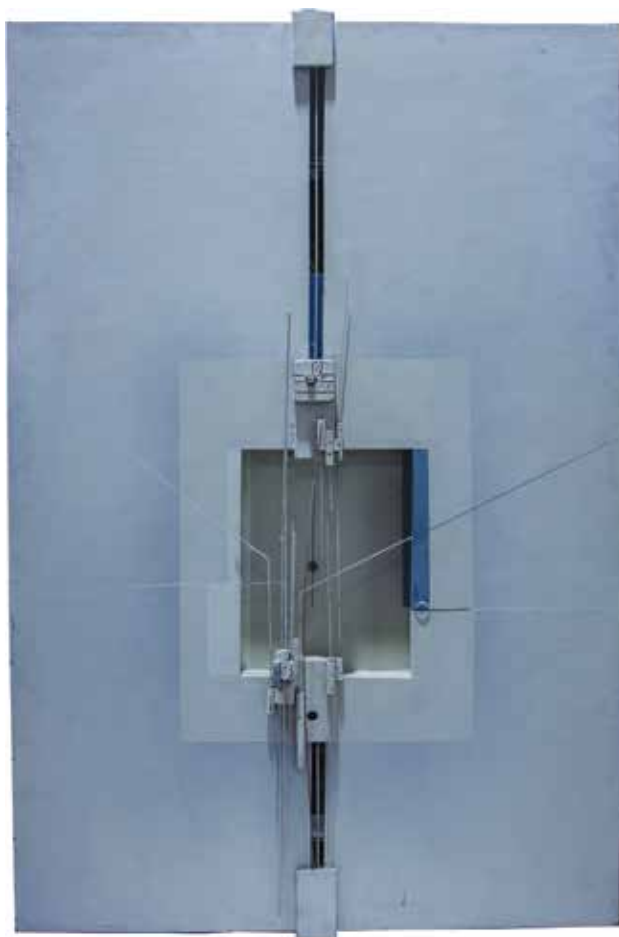
слама; акрил/hay; acryl, 400x300x12
(3653)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK
 Неомусандра XIV/Neomusandra XIV, 1977
 објект/objekt, 120x68,5x9
 (2378)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK
 Неомусандра XIV/Neomusandra XIV, 1977
 објект/objekt, 130x72x9
 (3497)

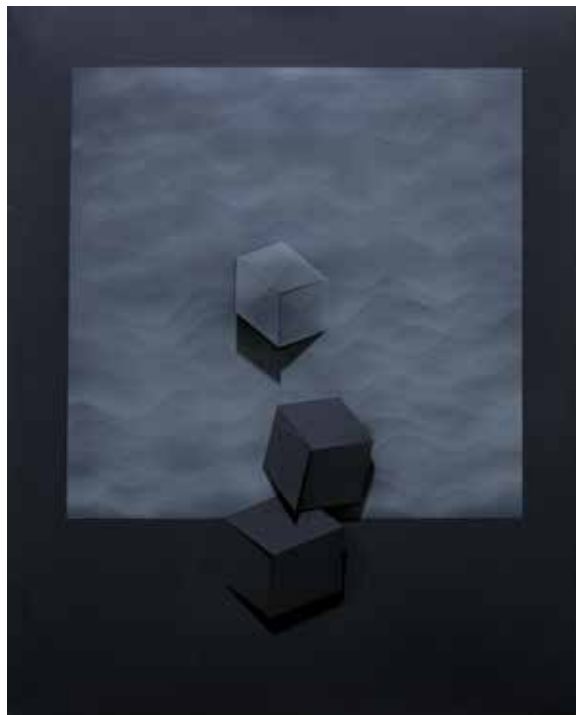

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK
 Мусандра со емисија на непознати бранови
 Musandra with Emission of Unknown Waves, 1968
 комбинирана техника на даска
 mixed media on plywood, 153x103x6.8
 (1594)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО ŠIЈАК

Мусандра со судирни бранови
Musandra with Collide Waves, 1968
комбинирана техника; метал; дрво
mixed media; wood; metal, 153x123,5x14
(1679)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО ŠIЈАК

Дозимер I / Dosimeter I, 1986
комбинирана техника / mixed media, 90x60x5
(5118)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО ŠIЈАК

Мусандра со адимензионална емисија
Musandra with Adimensional Emission, 1968
комбинирана техника; дрво; метал
mixed media; wood; metal, 137x73x7
(1681)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK

Во чест на столиците/In Honor of the Chairs, 1965
комбинирана техника на даска/mixed media on wood, 122x71x5
(1113)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK

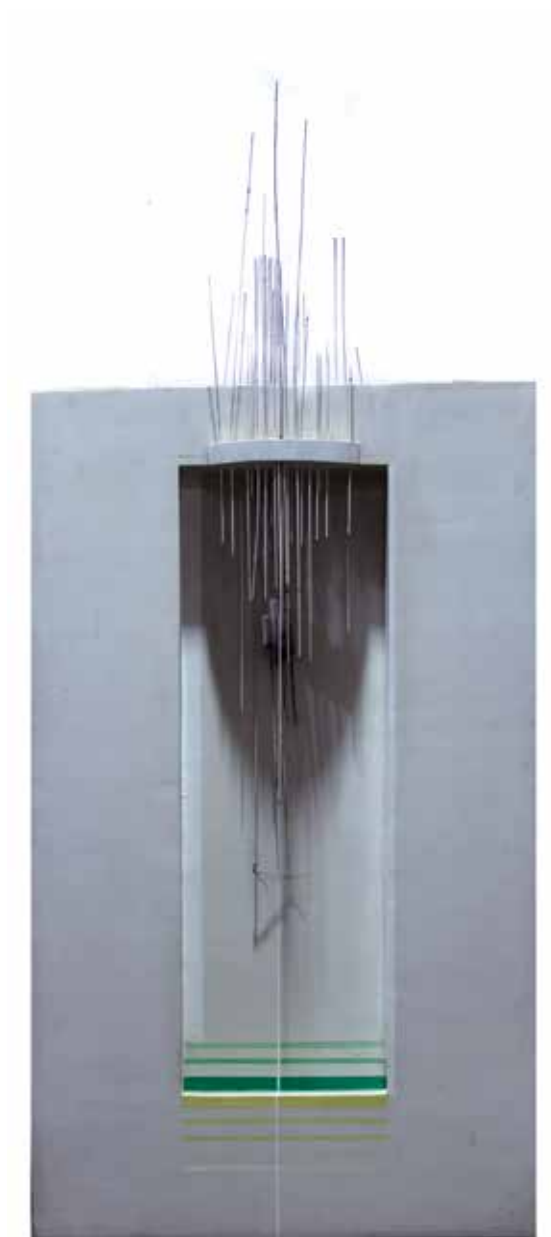
Мусандра со ретроградна емисија / Musandra with Retrograde Emission, 1967
комбинирана техника на дрво / mixed media on wood, 103x72x7
(4329)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK
 Мусандра II/Musandra II, 1967
 комбинирана техника на дрво/mixed
 media on wood, 123x83x4
 (4328)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK
 Мусандра I/Musandra I, 1967
 комбинирана техника на даска/mixed
 media on plywood, 124x86x12
 (1493)

ТОМО ШИЈАК / ТОМО SHIJAK
 Спиритуелна мусандра/Spiritual Musandra, 1968
 комбинирана техника на дрво/mixed media on
 wood, 123x72x7
 (4384)

ТОМО ШИЈАК / TOMO SHIJAK

Мусандра II / Musandra II, 1970

објект; метал; панел; автомобилски бои

object; metal; plywood; auto colors, 200x124x70
(3945)

ДИМЕ ШУМКА / DIME SHUMKA
Амфора 7/Amphora 7, 1959-1963
бетон/concrete, 158x18x7
(4167)

ДИМЕ ШУМКА / DIME SHUMKA
Амфора 8/Amphora 8, 1959-1963
бетон/concrete, 140x17x7
(4207)

ДИМЕ ШУМКА / DIME SHUMKA
Амфора 5 / Amphora 5, 1959-1963
бетон / concrete, 154x14x14
(4168)

ЈОВАН ШУМКОВСКИ / JOVAN SHUMKOVSKI

Чардак II/Porch II, 1989/90

масло на платно; дрво; слика – објект
oil on canvas; wood; painting-object, 156x255x20
(3767)

ЈОВАН ШУМКОВСКИ / JOVAN SHUMKOVSKI

Сандак III/Case III, 1989

објект; комбинирана техника/објект, mixed media, 160x147x43
(3716)

ЈОВАН ШУМКОВСКИ / JOVAN SHUMKOVSKI

Вертикален објект 5/Vertical Object 5, 1988/89

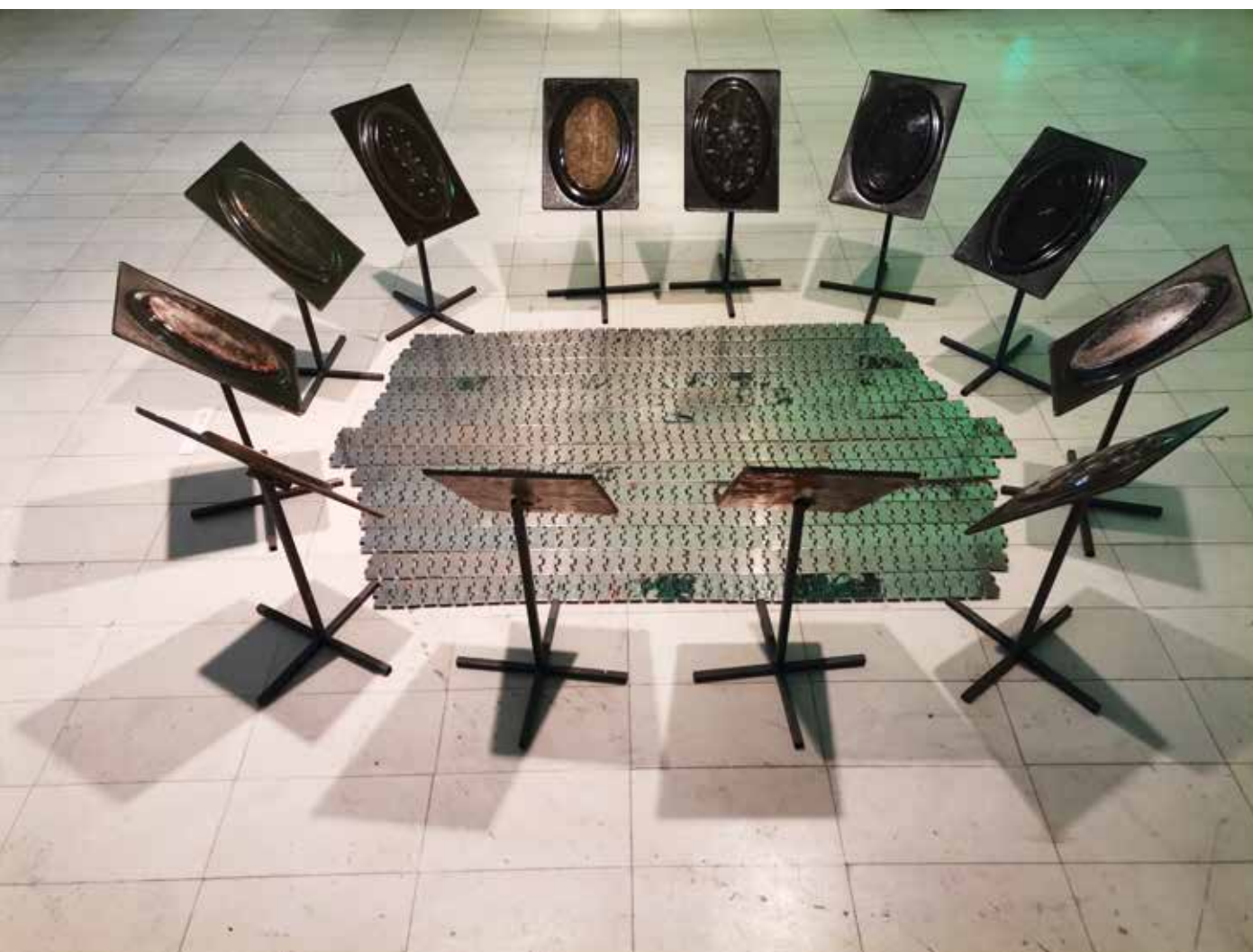
комбинирана техника на платно/mixed media on canvas, 232x120x95
(5113)

ЈОВАН ШУМКОВСКИ / JOVAN SHUMKOVSKI
Сандак VI/Case VI , 1990
комбинирана техника/mixed media, 147x147x22
(5070)

ЈОВАН ШУМКОВСКИ / JOVAN SHUMKOVSKI
Објект/Object, 1989
дрво; масло на платно/wood; oil on canvas, 145x155x42
(4985)

ЈОВАН ШУМКОВСКИ / JOVAN SHUMKOVSKI

Затворено ехо/Closed Echo , 1996

објект инсталација/object installation

метал; епоксидна смола; рефлектор/metal; epoxy resin; reflectors

варијабилни димензии/variable dimension

(4055)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Ватерполист/Waterpolo Player, 1958
патиниран гипс/patinated plaster, 42x15,5x12
(3197)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
На жица/On Wire, 1979
патиниран гипс/patinated plaster, 82x25x52
(4743)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Мечкин камен/Mechkin Kamen, 1968
бронза/bronze, 65x24x31
(1727)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Гроздоберачка/Grape Picker, 1968
патиниран гипс/patinated plaster, 56x33x24
(3198)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Климент Охридски/Kliment Ohridski, 1967
бронза/bronze, 71x50x22
(2220)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Кеманеџија/Fiddler, 1942-43
патиниран гипс/patinated plaster, 34x15x12
(2236)

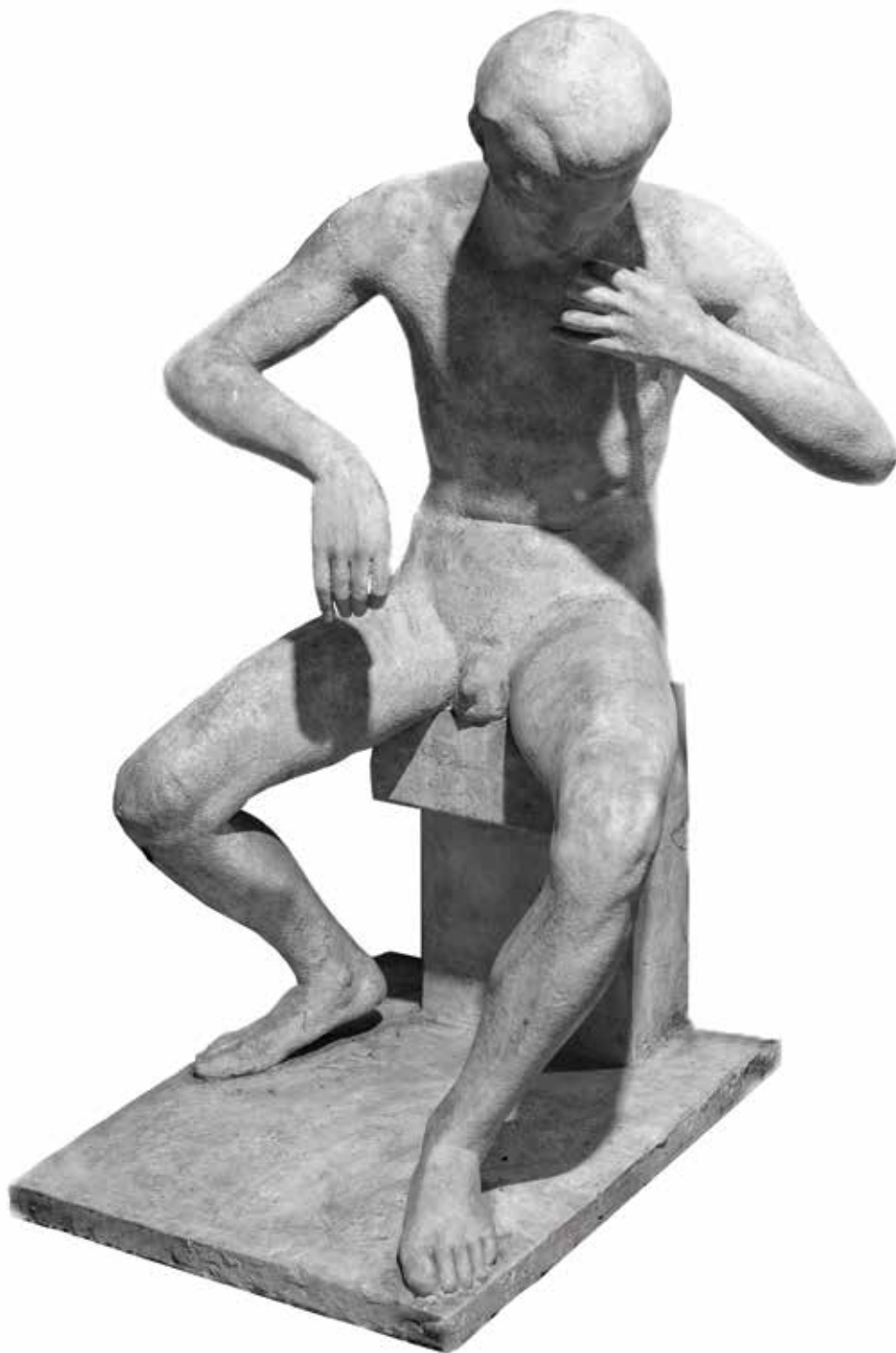
ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Девојка-акт/Girl-Nude, 1960
патиниран гипс/patinated plaster, 34x19x14
(4584)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Девојка (торзо)/Girl (torso), 1956
патиниран гипс/patinated plaster, 109x39x36
(3196)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Тутуноберачка/Tobacco Picker, 1942-43
гипс/plaster, 28x13x12
(2235)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Анданте/Andante, 1956
гипс/plaster, 128x82x74
(3376)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Рибар/Fisherman, 1979
гипс; жица/plaster; wire, 105x74x40
(2908)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Капиноберачка/Blackberry Picker, 1979
гипс/plaster, 88x23x40
(3199)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Девојка со Буба-Мара/Girl with Ladybird, 1979
гипс/plaster, 96x22x26
(3200)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

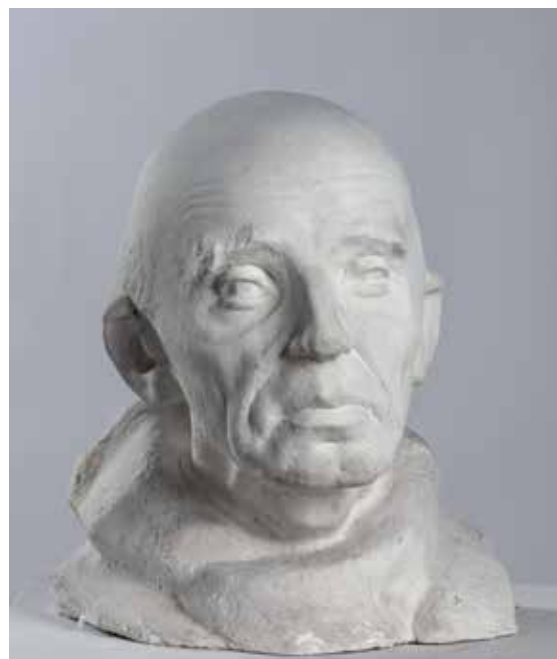
Сирма/Sirma, 1979
гипс/plaster, 63x32x22,5
(3201)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Прегратка/Embrace, 1955
гипс/plaster, 42x14x14
(3195)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Мајка на уметникот/Artist's Mother, 1974
гипс/plaster, 31,5x21x25,5
(3194)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Митко Зафировски/Mitko Zafirovski, 1980
гипс/plaster, 36x30x27
(3372)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Портрет на Димо дедо
Portrait of Grandfather Dimo, 1950
патиниран гипс/patinated plaster, 40x23x24
(2922)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Портрет на ударничка
Portrait of Woman-Outstanding Worker, 1947
гипс/plaster, 17x10x10
(3378)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Споменик на НОВ во Трница (скица)/Monument
to the National Liberation War-Trnica, 1972
патиниран гипс/patinated plaster, 53x26x28
(3371)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Лирика-Ана Липша/Lyricism-Ana Lipsha, 1976
патиниран гипс/patinated plaster, 94x54x33
(3373)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Коста Рацин/Kosta Racin, 1964
патиниран гипс/patinated plaster, 38x19x14
(3375)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI
Портрет на Гоце Делчев/
Portrait of Gose Delcev, 1969
патиниран гипс/patinated plaster, 34x25x18
(3374)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Раце/Hands, 1979

боен гипс; јаже/plaster; rope, 44x66x44
(2740)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Мајка со дете-Скопска трагедија

Mother and Child-Skopje Tragedy, 1963

патиниран гипс/patinated plaster, 45x120x44
(3377)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Јосиф Јосифовски Свештарот и Коле Неделковски/
Josif Josifovski Sveshtarot and Kole Nedelkovski, 1968
релјеф; бронза/relief; bronze, 17x18x12,5
(3379)

ДИМО ТОДОРОВСКИ / DIMO TODOROVSKI

Споменик на НОВ во Трница/Monument to the National
Liberation War-Trnica, 1972
гипс; релјеф/plaster; relief, 70x65x8
(3380)

СТОЈЧЕ ТОЦИНОВСКИ / STOJCE TOCINOVSKI

Објект 1-Прозорец/Object 1-Window, 2001
објект; дрво/object; wood, 75x115
(5107)

ПРЕДРАГ УРОШЕВИЌ / PREDRAG UROSHEVIĆ

Bass-427, 1993
даска/plywood; ready made, 240x240x15
(4036)

СИМОН УЗУНОВСКИ / SIMON UZUNOVSKI

Објект (Човек и птица)/Object (A Man and a Bird), 1973/74
објект/object, 88x34x30
(3553)

СИМОН УЗУНОВСКИ / SIMON UZUNOVSKI

Преспа/Prespa, 1976
дрво; пластика; вода/wood; plastic; water, 90x100x10
(4435)

ЖАНЕТА ВАНГЕЛИ / ZHANETA VANGELI

Послание на Св. Јован/Epistle to St. John, 1993
објект; акрил на платно/object; acril on canvas, 100x151x13
(3927)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Повик/An Appal, 1969

патинирано дрво/patinated wood, 150x50x50
(1829)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV
Машко торзо I / Male Torso I, 1981
дрво; релјеф / wood relief, 110x30x15
(3189)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV
Непристоен господин / Impolite Gentleman, 1983
дрво / wood, 106x44x20
(4814)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Љубовна игра I/Love Play I, 1976
дрво/wood, 75x55x100
(4745)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Фигура (невеста)/Figure (bride), 1973
дрво/wood, 110x40x25
(4585)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Психа/Psyche, 1970
дрво/wood, 120x80x80
(1828)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Скулптура I (Раѓање на формата)/Sculpture I (Birth of the Form), 1974
дрво/wood, 100x35x25
(4635)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Портрет на девојка/Portrait of a Girl, 1966
дрво/wood, 48x25x30
(1388)

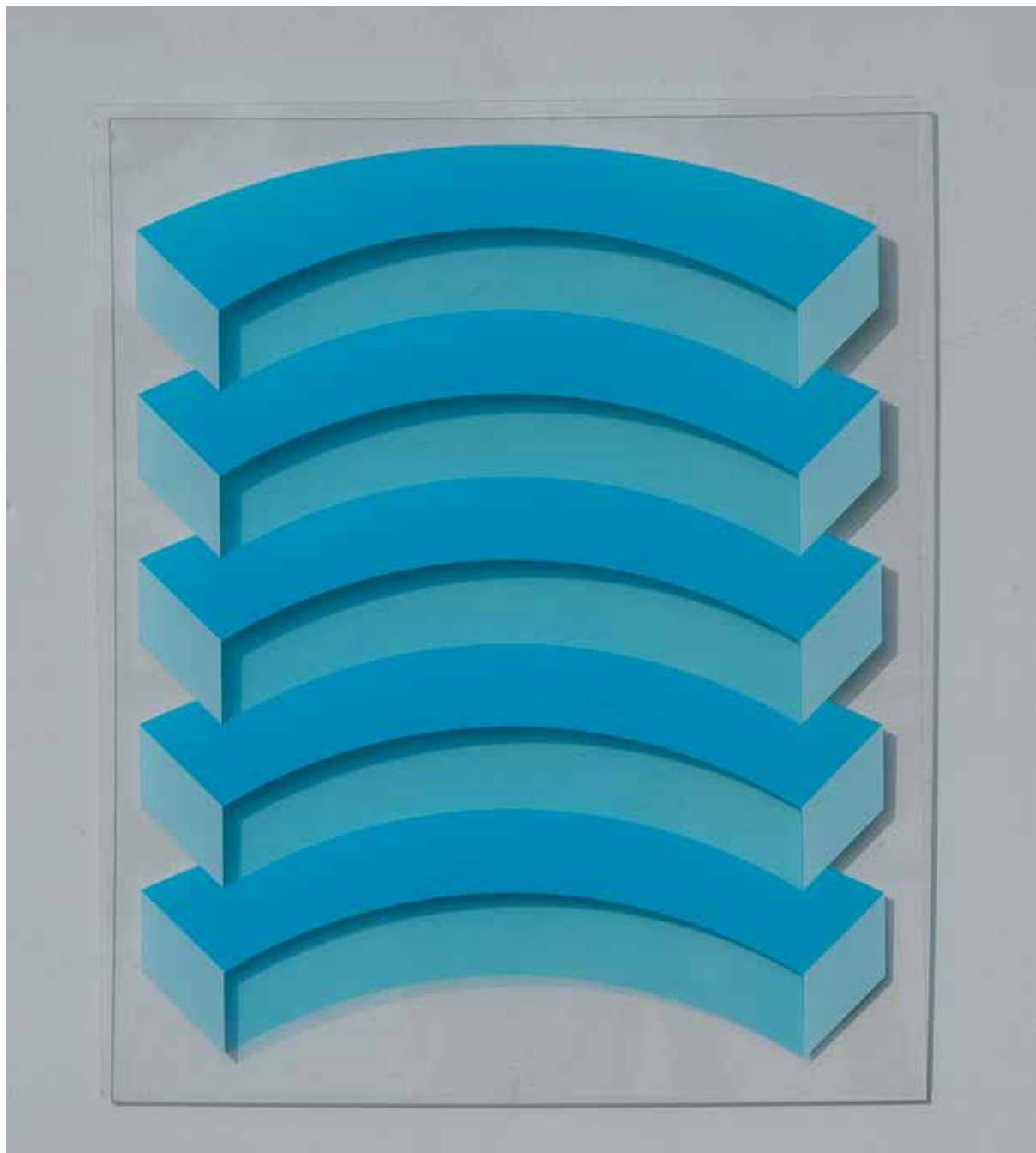
ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Асоцијативен портрет/Associative Portrait, 1969
дрво/wood, 50x28x38
(4381)

ВАСИЛ ВАСИЛЕВ / VASIL VASILEV

Асоцијативна апстрактна вертикала I/
Asociative Apstract Vertical I, 1996
дрво/wood, 192x40x40
(5103)

ФРАНК ГРИБЛИНГ / FRANK GRIBLING

Сини просторни сегменти/Blue Spatial Segments, 1960
автомобилски бои; плексиглас/car paint; plexiglas, 60x50
(1867)

ЈАН БЕРДИШАК / JAN BERDYSZAK
Челик и воздух/Steel and Air, 1963/64
железо/iron, 115x76x60
(1615)

ТЕРЕЗА БЖОСКИЕВИЧ / TERESA BRZOSKIEWIEZ

Шопенов конкурс/Chopin's Competition, 1966
метал; стекло/metal; glass, 150x70x60
(1616)

БРОНИСЛАВ ХРОМИ / BRONISLAW CHROMY

Св. Софија/St. Sofija, 1964
гранит; метал/granite; metal, 70x21x40
(1619)

БРОНИСЛАВ ХРОМИ / BRONISLAW CHROMY

Овца/Sheep, 1964
гранит; метал/granite; metal, 70x65x22
(1620)

ТЕОДОРА ДОБРОВСКА / TEODORA DOBROWSKA

Шопен/Chopin, Пред/Before 1968
цемент/cement, 50x3x30
(1622)

ЈУЗЕФ КАНДЕФЕР / JUZEF KANDEFER

Композиција (двајца)/Composition (two), 1964
дрво/wood, 35x20 x20
(1624)

ВЛАДИСЛАВ ФРИЧ / WLADYSLAW FRYCZ

Фрлач на копје/Javelin, 1967
лим/metal sheet, 58x45x30
(1623)

СТАНИСЛАВ КУЛОН / STANISLAW KULON

Деца/Kids, 1964
дрво; лим/wood; metal sheet, 140x104x24
(1626)

МАРИЈА МАЛИШЕВСКА / MARIA MALISZEWSKA

Студија за трагедијата во Скопје
Study About the Tragedy in Skopje, 1964
железо/iron, 100x60x50
(1188)

ЈАНИНА МИРЕЦКА / JANINA MIRECKA
Исчекување/Expectation, 1965
керамика; теракота/ceramics; terracotta, 60x30x35
(1642)

ЕВЕЛИНА МИХАЉСКА / EWELINA MICHALSKA
Над лулката/Above the Cradle,
понеѓу/between 1960-1966
керамика/terracotta, 54x32x34
(1632)

ЛУДВИКА НИЧОВА / LUDWIKA NITSCHOWA
Ополанка/Opolanka, 1956
керамика; теракота/ceramics; terracotta, 48x43x45
(1646)

ТЕОДОР ОДЗА / THEODOR ODZA

Скулптура/Sculpture, 1965

железо/iron, 45x62x50

(1189)

ЕДВАРД ПИВОВАРСКИ / EDWARD PIWOWARSKI

Во шапка со букет/*In a Hat with a Bouquet*, 1962
метал/*metal*, 65x36x15
(1647)

ЕДВАРД ПИВОВАРСКИ / EDWARD PIWOWARSKI

На трева/*On the Grass*, 1965
теракота/*terracotta*, 46x36x36
(1648)

МАРИЈА ПШИЛУСКА / MARIA PRZYŁUSKA
Девојка/Girl, 1966
теракота/terracotta, 38x22x22
(1649)

ЈУЗЕФ САРНОВСКИ / JYZEF SARNOWSKI
Композиција/Composition, 1966
керамика; теракота/ceramics; terracotta, 36x40x25
(1650)

ТАДЕУШ ШЕКЛУЦКИ / TADEUSZ SIEKLUCKI
Копање на компири (детал)/Digging of the Potatoes (detail), 1961
објект/object, 156x225x20
(1651)

СТАНИСЛАВ ШИКОРА / STANISLAW SIKORA
Мајка/Mother, 1965
цемент/cement, 75x30x10
(1652)

ВЛАДИСЛАВ ТУМКИЕВИЧ / WLADYSLAW TUMKIEWICZ
Композиција/Composition, 1965
дрво/wood, 124x60x30
(1656)

КАРОЛ ТХОРЕК / KAROL TCHOREK
Глава/Head, 1958
бронза/bronze, 45x25x20
(1654)

СТАНИСЛАВ ВАКУЛИЊСКИ / STANISLAW WAKULINSKI
Паганини/Paganini, 1960
дрво/wood, 86x60x60
(1657)

ЗОФИЯ ВОЗНА / ZOFIA WOZNA

Мајка (Скица за споменик од циклусот „Сеќавања“ 1946-1956)

Mother (Sketch for the Monument from the Cycle “Memories” 1946-1956), 1946-1956

бронза/bronze, 55x25x20

(1658)

КРИСТИН ЖЈЕЛИЊСКИ / KRYSYTN ZIELINSKI

М XXVII 65/М XXVII 65, 1965

објект; алуминиум; метал/object; aluminum; metal, 49x37x4
(1184)

ЈУСТИНО АЛВЕС / JUSTINO ALVEZ

Композициона форма/Compositional Form, 1970
објект; масло на панел/object; oil on plywood, 112x112x8
(1970)

ГРИГОРИЈ ПОТОЦКИ / GRIGORI POTOCKI

Реквијем/Requiem, 2005

метал/metal

(4143)

НЕПОЗНАТ АВТОР / UNKNOWN ARTIST

Пастир/Shepard, 1973

релјеф; бакар/relief; cooper, 28.5x15x1

(2191)

SERBIA СРБИЈА

ОЛГА ЈЕВРИЋ / OLGA JEVRIĆ

Надсводеста форма / Arched Form, 1964/65
бронза; железно / bronze; iron, 50x60x40
(1665)

ОЛГА ЈАНЧИЋ / OLGA JANČIĆ
Плод I / Fruit I, 1967
бронза / bronze, 30x48x30
(1877)

ТОМИСЛАВ КАУЗЛАРИЋ / TOMISLAV KAUZLARIĆ

Истражување со хартија за весници / Newspaper Paper Research, 1975

објект; хартија; весници; дрво; челична прачка / object; paper; newspapers; wood; steel wire

112x83,5x64,5

(3134)

ОТО ЛОГО / ОТО LOGO
Голема наковална/Big Anvil, 1964
бронза/bronze, 105x36x80
(1371)

ОТО ЛОГО / ОТО LOGO
Реликвија/A Relic, 1969
бронза/bronze, 35x27x12,5
(1806)

ОЛГА МИЛИЋ / OLGA MILIĆ

Момент на акција II / Moment of Action II, 1976
полиестер (бел) / polyester (white), 62x46x32
(4592)

ОЛГА МИЛИЋ / OLGA MILIĆ

Момент на акција I / Moment of Action I, 1976
полиестер / polyester, 62x50x40
(2382)

ДУШАН ОТАШЕВИЋ / DUŠAN OTAŠEVIĆ

Венера ја плакне детергентската пена/Venus Rinses the Detergent Foam, 1970
дрво; алуминиум/aluminum; wood, 100x100x2
(1820)

ЦВИЈО ПОПОВИЌ / СВИЈО РОРОВИЌ
Шаргијаш (Тамбураш)/Tambourine Player, 1962
дрво/wood, 56x28x15
(438)

НЕПОЗНАТ АВТОР / UNKNOWN ARTIST
Девојката со шамија/The Girl with a Scarf, 1954/55
камен/stone, 58x30x24
(3498)

БОГОСАВ ЖИВКОВИЌ / BOGOSAV ŽIVKOVIĆ
Црква/Church, 1962
дрво/wood, 103x35x10
(844)

БОГОСАВ ЖИВКОВИЌ / BOGOSAV ŽIVKOVIĆ
Човек и риба/Man and a Fish, 1962
дрво/wood, 102x48x10
(845)

СЛАВКО ТИХЕЦ / SLAVKO TINEC

Дволисна Форма/Bifoliate Form, 1965/66
варен алуминиум/welded aluminum, 135x190x76
(1669)

МАРКО ПОГАЧНИК / MARKO POGAČNIK

Споменик на природата / Monument of the Nature, 1982

интервенција во простор; скулптура; камен; мермер / interventions in space; sculpture; stone; marble
(3409)

SLOVAKIA СЛОВАЧКА

ЈОЗЕФ ЈАНКОВИЧ / JOZEF JANKOVIČ
Последната вечера/The Last Supper, 1966
објект/object, 94x82x70
(1884)

ЈОЗЕФ КОСТКА /JOZEF KOSTKA

На кејот/On the Bank, 1962

бронза/bronze, 35x20x10

(767)

АЛЕКСАНДЕР ТРИЖУЉАК / ALEKSANDER TRIŽULJAK

Ракетострој/Rocket Engine, 1961

железо/iron, 145x23x16

(785)

ЗОЛТАН КЕМЕНИ / ZOLTAN KEMENY

Пресек на визија/Cut Across of Vision, 1962
 железо/iron, 100x74x24
 (260)

АЛЕКСАНДЕР КАЛДЕР / ALEXANDER CALDER

Црвен полигон/Red Polygon, 1961

мобилна скулптура; боен метал; жица/mobile; painted metal; wire

променливи димензија/variable dimension

(999)

РОБЕРТ КРОНБАХ / ROBERT CRONBACH

Сфинга/Sphinx, 1964
бронза/bronze, 73x85x60
(1045)

ДОРОТЕА ДАНЛОП / DOROTHEA DUNLOP

Растење/*Growing*, 1962
железо/*iron*, 47x40x14
(1374)

ХЕРБЕТ ФАЕРЛИХТ / HERBERT FEURLICHT

Нула III/Zero III, 1967

алуминиум/aluminum, 116x16x15
(1890)

ХЕРБЕТ ФАЕРЛИХТ / HERBERT FEURLICHT

Меморијален ѕид/Memorial Wall, 1964

алуминиум/aluminum, 10,5x31,5x4
(1064)

БРАДФОРД ГРЕЈВС / BRADFORD GRAVES

Меѓу гигантите и новородените
Among Giants and Newborns, 1965
мермер/marble, 46x33x17
(1585)

МАРВИН ЛИПОВСКИ / MARVIN LIPOVSKY

Зелена стаклена форма/*Green Glass Form*, 1967
бакар; песок; стакло/copper, sand, glass, 11,5x26x23
(1718)

САМ ХЕРНАНДЕЗ / SAM HERNANDEZ

Сини топки/*Blue Balls*, 1986
дрво во боја/painted wood, 208x46x38
(3603)

ФРЕД СОЛС / FRED SAULS

Сигнал земја-небо/Earth-Sky Signal, 1965
алуминиум/aluminum, 32x24x7
(1201)

ЛУИС ШАКОН / LUIS CHACON
Сателит бр.90/Satelite No.90, 1983
алуминиум/aluminum, 60x60x60
(3471)

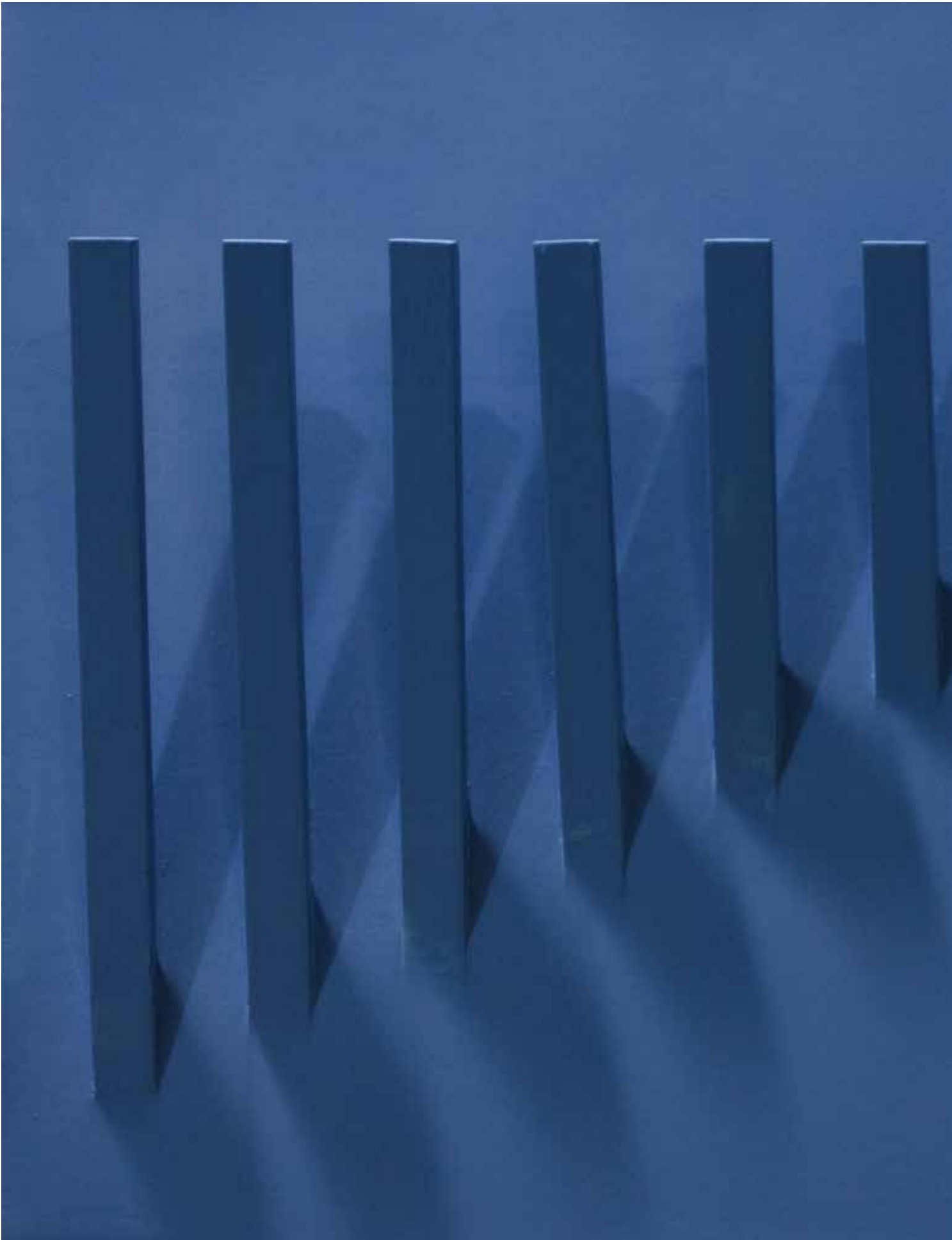
СЕЛЗО ПЕРЕЗ / CELSO PEREZ

Продолжена акција/Extended Action , 1970
кинетички објект; метална жица; боено дрво
kinetic object; metal wire; painted wood, 105x55x19,5
(1887)

АНГЕЛ УГУЕТО / ANGEL UGUETO

Пловна површина/*Floating Surface*, 1968
кинетички објект; боено дрво; жица; пластика
kinetic object; painted wood, wire; plastic, 73x74x22
(1889)

ЕДИСОН ПАРА / EDISON PARRA

Конструкција/Construction, 1970
боено дрво/painted wood, 78x99x14
(1886)

Издавач: НУ Музеј на современата уметност, Скопје, 2020
Publisher: NI Museum of Contemporary Art, Skopje, 2020

За издавачот: Д-р Мира Гакина Ивановска
Editor-in-chief: D-r Mira Gakina Ivanovska

Одговорен кустос: Благоја Варошанец
Curator in charge: Blagoja Varoshanec

Текст: Благоја Варошанец-Виш кустос
Text: Blagoja Varoshanec-Senior curator

Соработници: Марика Бочварова Плажевска, Ива Димовски,
Илиана Петрушевска и Јулиа Манојлоска
Associates: Marika Bochvarova Plavevska, Iva Dimovski,
Iliana Petrushevska, Julia Manojloska

Фотографии: Роберт Јанкулоски, Марин Димески, Милан Џинго,
Благоја Варошанец, Игор Василев, од документацијата на НУ МСУ, Скопје
Photography: Robert Jankuloski, Marin Dimeski, Milan Dzingo,
Blagoja Varoshanec, Igor Vasilev, from the documentation of NI MoCA, Skopje

Документи: од документацијата на НУ МСУ-Скопје
Documents: from the documentation of NI MoCA, Skopje

Графички дизајн: Илиана Петрушевска
Graphic design: Iliana Petrushevska

Превод на англиски: ЕСП Скопје
Translation into English: ESP Skopje

Македонска лектура: Моментмал
Proof-reading of Macedonian texts: Momentmal

Печат: Чоколографија ДОО-Скопје
Print: Chocolography-TM

Тираж: 500
500 copies

MUSEUM OF CON-
TEMPORARY
ARTS KOPJEM
УЗЕЈНА СОВР-
ЕМЕНАТА УМЕ-
ТНОСТ СКОПЈЕ

Republic of North Macedonia
Ministry of Culture

